

การคลังสาธารณะ

ความรู้เบื้องต้นสำหรับการศึกษาคณะเศรษฐศาสตร์

1. ระบบเศรษฐกิจ

2. หน่วยเศรษฐกิจ

3. เป้าหมายพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

4. สินค้าและบริการ

5. ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

6. การเลือกและต้นทุนค่าเสียโอกาส

7. เส้นเป็นไปได้อการผลิต

8. ความสัมพันธ์ทางการผลิตระหว่างภาครัฐบาลกับภาคเอกชน

9. รายได้ประชาชาติ

10. เงินและสถาบันการเงิน

11. อุปสงค์และอุปทาน

12. เงินเฟ้อและการว่างงาน

ระบบเศรษฐกิจ (economic systems)

ระบบเศรษฐกิจ หมายถึง กลุ่มของสถาบันทางเศรษฐกิจ (economic institutions) กลุ่มหนึ่งซึ่งกระทำกิจกรรมต่าง ๆ คล้ายคลึงกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม

สถาบันทางเศรษฐกิจ ประกอบด้วยสถาบันการผลิต การค้า การเงิน การธนาคาร และอื่น ๆ โดยทำหน้าที่กำหนดกิจกรรมทางเศรษฐกิจว่าจะผลิตอะไร วิธีการใด และกระจายผลผลิตนั้นให้ใคร

รูปแบบระบบเศรษฐกิจในปัจจุบัน

มี 3 รูปแบบ

ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมหรือเสรีนิยม
(capitalism or free market economy)

ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม
(socialism)

ระบบเศรษฐกิจแบบผสม
(mixed economy)

ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมหรือเสรีนิยม
(capitalism or free market economy)

คือ ระบบเศรษฐกิจที่หน่วยครัวเรือนและหน่วยธุรกิจมี

- กรรมสิทธิ์ในปัจจัยการผลิตหรือเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตได้
- มีเสรีภาพในการเลือกผลิต บริโภค ประกอบอาชีพ หรือกิจการใดก็ได้

****โดยระบบเศรษฐกิจมีกลไกตลาดหรือกลไกราคาเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ******

ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม (socialism)

คือ ระบบเศรษฐกิจที่รัฐบาลเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตทั้งหมด

แรงงานไม่มีสิทธิเลือกในการประกอบอาชีพ

ครัวเรือนหรือหน่วยธุรกิจไม่มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินและเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต

การตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจถูกกำหนดโดยรัฐบาล

ระบบเศรษฐกิจแบบผสม (mixed economy)

คือ ระบบเศรษฐกิจที่มีลักษณะผสมระหว่างระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมกับระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม

โดยกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินมีทั้งส่วนที่เป็นของรัฐและเอกชน

รัฐและเอกชนจะมีส่วนร่วมกันในการแก้ไขปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

เอกชนมีเสรีภาพในการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจภายใต้ข้อกำหนดของกฎหมาย

กลไกราคามีบทบาทในการจัดสรรทรัพยากรและผลิตสินค้าและบริการ

แต่มีบทบาทน้อยกว่าระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม

หน่วยเศรษฐกิจ (economic units)

ครัวเรือน
(households)

หน่วยธุรกิจ
(business
firms)

รัฐบาล
(government)

ครัวเรือน (households)

หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่อยู่ร่วมกัน ทำหน้าที่เป็นผู้บริโภคสินค้าและบริการ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะแสวงหาความพอใจสูงสุดจากการบริโภคสินค้าและบริการ การบริโภคสินค้าและบริการนั้นอาจมาจากการได้รับจัดสรรส่วน หรือมาจากการใช้เงินซื้อสินค้าและบริการโดยตรง

บทบาทที่สำคัญของครัวเรือนคือ เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต
(factor-owner)

ปัจจัยการผลิตหรือทรัพยากรการผลิต

หมายถึง ทรัพยากรที่ใช้สำหรับการผลิตสินค้าและบริการ ได้แก่

- ที่ดิน (ผลตอบแทน เรียกว่า ค่าเช่า)
- แรงงาน (ผลตอบแทน เรียกว่า ค่าจ้าง)
- ทุน หรือสินค้านำทุน (เรียกว่า การลงทุน)
- ผู้ประกอบการ (ผลตอบแทน เรียกว่า กำไร)

หน่วยธุรกิจ (business firms)

หมายถึง สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองผู้บริโภค ในการผลิตสินค้าและบริการหน่วยธุรกิจจำเป็นต้องใช้ปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ที่รวบรวมจากเจ้าของปัจจัยการผลิตแล้วมาผ่านกรรมวิธี เพื่อแปลงเป็นสินค้าและบริการและกระจายหรือจำหน่ายให้ผู้บริโภค โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะแสวงหากำไรสูงสุด

รัฐบาล (government)

- หมายถึง สถาบันที่บริหารและปกครองประเทศ มีบทบาทเป็นทั้งผู้ผลิต และผู้บริโภค

ตัวอย่างเช่น

- เป็นผู้ผลิต คือ ผลิตบัณฑิตเพื่อให้นำความรู้ความสามารถออกไปพัฒนาประเทศ
- เป็นผู้บริโภค คือ ซื้ออุปกรณ์การเรียน โต๊ะ เก้าอี้ สำหรับมาจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย เป็นต้น
- โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญให้สังคมอยู่ดีกินดี

เป้าหมายทางเศรษฐกิจ

ความเจริญเติบโตหรือความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ
(economic growth or economic progress)

ความมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ (economic stability)

ความยุติธรรมหรือความเท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจ
(economic justice or economic equity)

เสรีภาพทางเศรษฐกิจ (economic freedom)

สินค้าและบริการ (goods and services)

คือ สิ่งที่ได้มาจากการทำงานร่วมกันของปัจจัยการผลิตต่าง ๆ

สินค้า หมายถึง สิ่งที่มีรูปร่างสามารถจับต้องได้ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ฯลฯ

บริการ หมายถึง สิ่งที่จับต้องไม่ได้หรือไม่มีตัวตน เช่น การสอนหนังสือ การรักษาทางการแพทย์ ฯลฯ

ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (basic economic problems)

ปัญหาผลิตอะไร (what)

ปัญหาผลิตอย่างไร (how)

ปัญหาผลิตเพื่อใคร (for whom)

การเลือกและต้นทุนค่าเสียโอกาส (choice and opportunity cost)

คือ การที่ทรัพยากรหรือปัจจัยการผลิตในสังคมมีอยู่อย่างจำกัด แต่มนุษย์และสังคมจำเป็นต้องตัดสินใจเลือกใช้ปัจจัยการผลิตนั้นไปเพื่อผลิตสินค้าและบริการชนิดหนึ่ง และการที่เลือกเอาปัจจัยการผลิตเพื่อไปผลิตสินค้าและบริการชนิดหนึ่งย่อมทำให้เสียโอกาสที่จะได้รับประโยชน์จากการผลิตสินค้าและบริการอีกชนิดหนึ่ง

- ประโยชน์ที่ไม่ได้รับนี้เรียกว่า ต้นทุนค่าเสียโอกาส

เส้นเป็นไปได้ในการผลิต (production possibility curve : PPC)

หมายถึง เส้นที่แสดงส่วนผสมต่าง ๆ ของสินค้าสองชนิดที่ระบบเศรษฐกิจหรือสังคมหนึ่ง ๆ สามารถผลิตได้ด้วยทรัพยากรทั้งหมดที่มีอยู่ในขณะนั้น

เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจสมมติให้ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่สามารถผลิตสินค้าได้เพียงสองชนิด คือ เสื้อผ้าและอาหาร ซึ่งทำให้สังคมสามารถได้รับสินค้าทั้งสองชนิดได้ในส่วนผสมที่ต่าง ๆ กันไป

ตาราง

แสดงส่วนผสมที่เป็นไปได้ในการผลิตสินค้าและอาหาร

ทางเลือก	จำนวน (หน่วย)	
	เสื้อผ้า	อาหาร
A	0	10
B	1	9
C	2	7
D	3	4
E	4	0

ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ ระหว่างภาครัฐบาลกับภาคเอกชน

ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของภาคเอกชน

คือ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของหน่วยเศรษฐกิจ 2 หน่วย คือ

ครัวเรือนที่เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต กับ

หน่วยธุรกิจ ที่เป็นหน่วยทำหน้าที่ผลิต

ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของภาคเอกชน

1. รายได้ของปัจจัยการผลิต

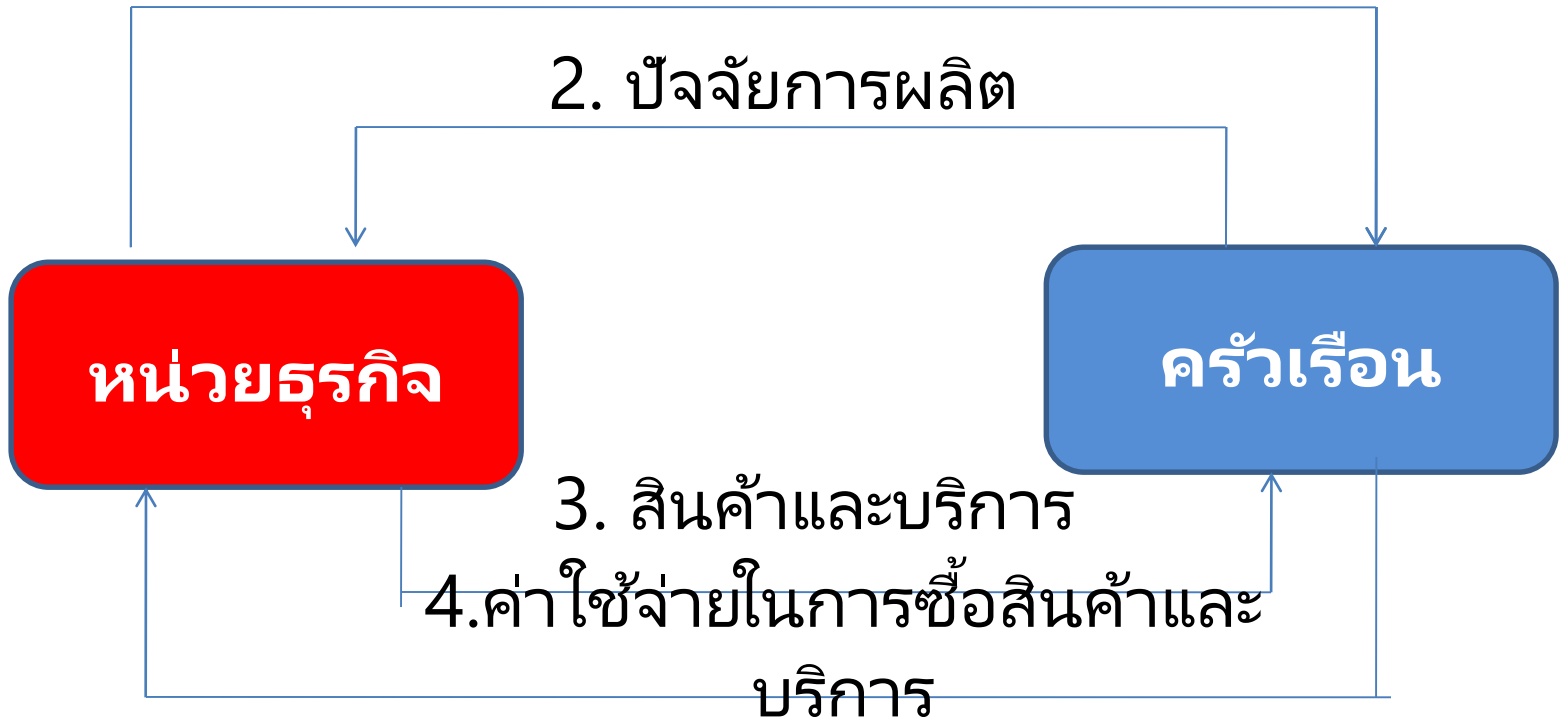
2. ปัจจัยการผลิต

หน่วยธุรกิจ

ครัวเรือน

3. สินค้าและบริการ

4. ค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าและบริการ

ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของภาคเอกชน กรณีมีสถาบันการเงิน

1. รายได้ของปัจจัยการผลิต

4. ลงทุน(+)

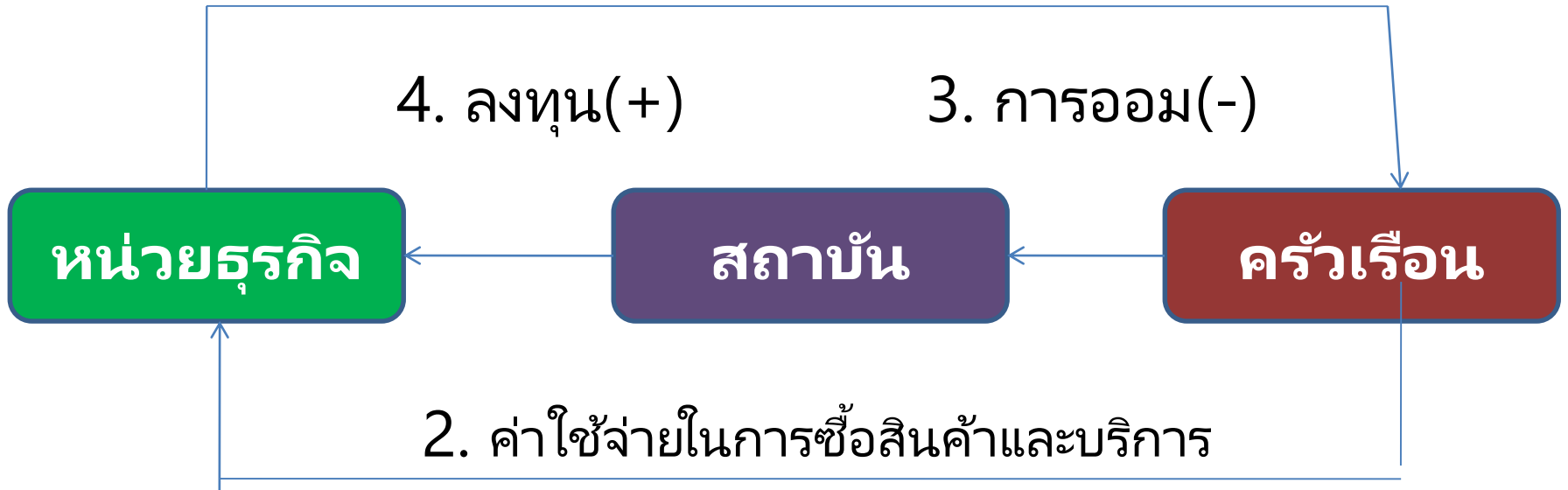
3. การออม(-)

หน่วยธุรกิจ

สถาบัน

ครัวเรือน

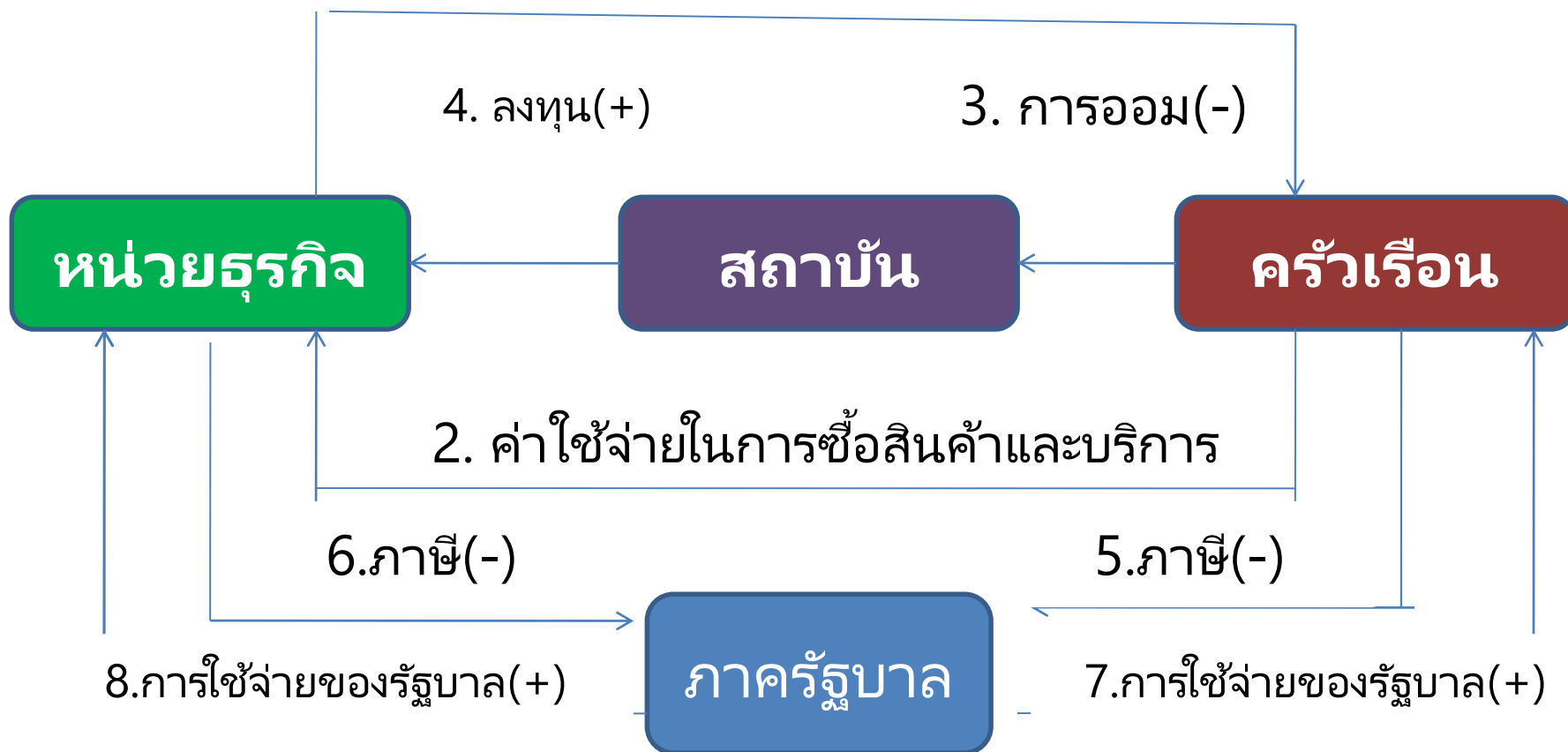
2. ค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าและบริการ

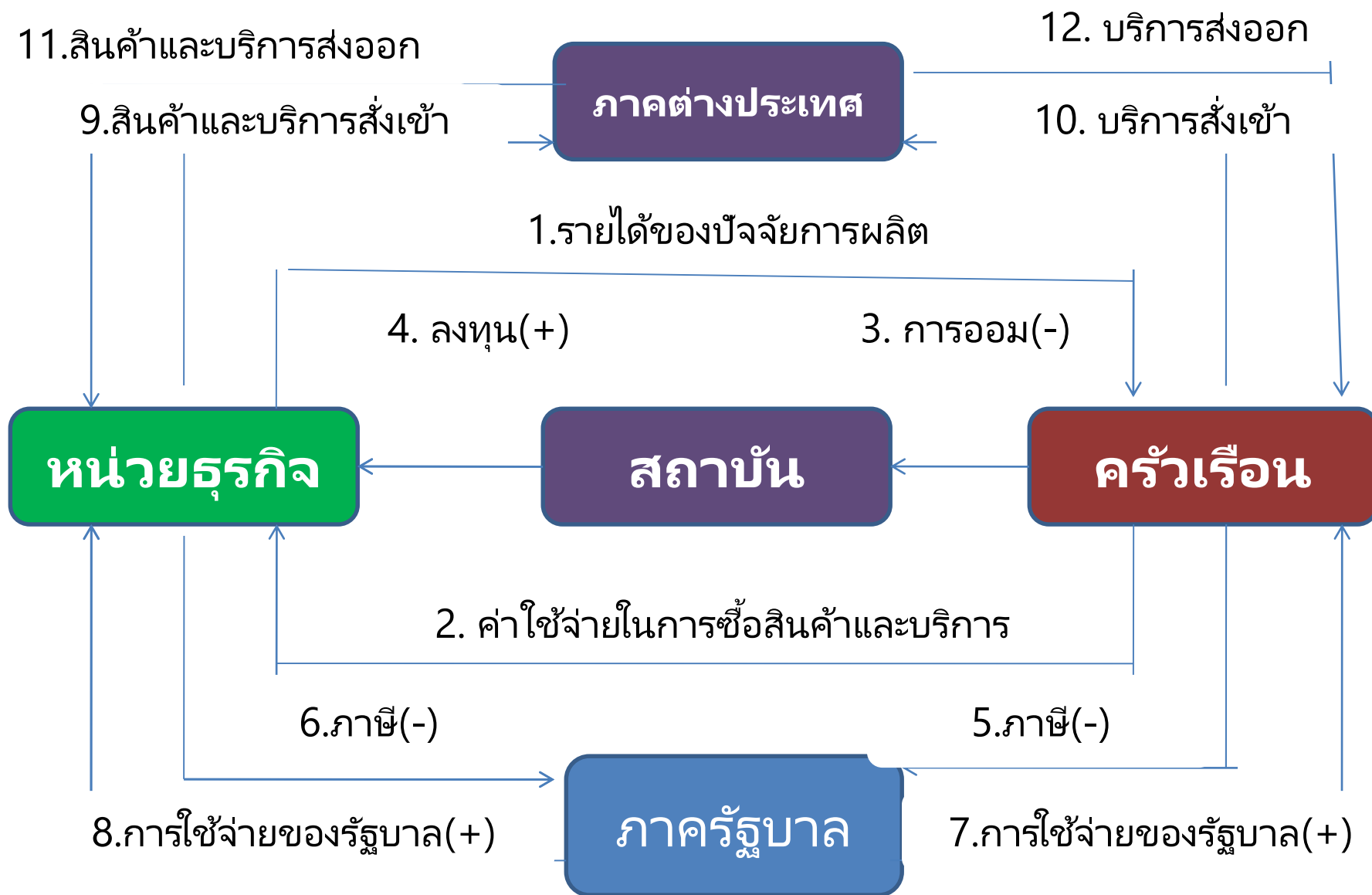
ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของภาครัฐบาลกับภาคเอกชน

หน้าที่ของรัฐบาล คือ การเก็บเงินภาษีและการใช้จ่าย

1. รายได้ของปัจจัยการผลิต

ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของภาครัฐบาล ภาคเอกชนและภาคต่างประเทศ

รายได้ประชาชาติ

ในที่นี้หมายถึง ผลิตภัณฑ์ประชาชาติในประเทศ (**GDP**)

คือ มูลค่าของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายที่ผลิตขึ้นใหม่ด้วยปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ภายในประเทศ สินค้าและบริการใดก็ตามที่ผลิตขึ้นภายในประเทศใด นับเป็นผลผลิตภายในของประเทศนั้น โดยไม่คำนึงว่าทรัพยากรที่นำมาผลิตสินค้านั้นเป็นกรรมสิทธิ์ของพลเมืองของประเทศนั้นหรือของชาวต่างชาติ ภายในระยะเวลาหนึ่ง ปกติคือ 1 ปี

เงินและสถาบันการเงิน

เงิน หมายถึง สิ่งที่สามารถใช้ชำระ
หนี้ได้ตามกฎหมาย

เงินเป็นเครื่องมือในการซื้อขาย
แลกเปลี่ยนสินค้าและบริการใน
ระบบเศรษฐกิจ เพราะเป็นที่
ยอมรับในการซื้อขายและชำระหนี้

หน้าที่ของเงิน

1. เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน
(medium of exchange)

2. เป็นหน่วยวัดมูลค่า
(measure of value)

3. เป็นเครื่องรักษามูลค่า
(store of value)

4. เป็นมาตรฐานในการชำระหนี้
(standard of deferred payment)

ค่าของเงิน

มี 2 ลักษณะ

ค่าภายนอก (**external value**) คือ ราคาของเงินตราสกุลหนึ่งเมื่อคิดเป็นราคาของเงินสกุลอื่น ค่าภายนอกจึงถูกกำหนดโดยอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ค่าภายนอกประเทศบางครั้งเรียกว่า อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (**foreign exchange**)

ค่าภายใน (**internal value**) คือ อำนาจซื้อสินค้าและบริการของเงินแต่ละหน่วย หากเงินหน่วยหนึ่งซื้อสินค้าได้จำนวนมาก แสดงว่าค่าของเงินเพิ่มขึ้น ถ้าซื้อสินค้าได้น้อย แสดงว่าค่าของเงินลดลง ค่าของเงินลักษณะนี้ได้จากราคาสินค้า ถ้าราคาสินค้าสูงขึ้น ค่าของเงินลดลง ถ้าราคาสินค้าลดลงค่าของเงินสูงขึ้น

ปริมาณเงินและแหล่งที่มาของปริมาณเงิน

ปริมาณเงิน (**money supply**) หรืออุปทานของเงิน (**supply of money**) คือ เงินที่ประชาชนใช้หมุนเวียนอยู่ในระบบเศรษฐกิจ

ปริมาณเงินมี 2 ลักษณะ ได้แก่

ปริมาณเงินในความหมายแคบ หมายถึง ปริมาณเงินที่มีสภาพคล่องสูงที่สุดและทำหน้าที่เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนและประชาชนสามารถนำไปซื้อสินค้าและบริการที่ต้องการและชำระหนี้ได้ทันที ได้แก่ ธนาบัตร เหรียญกษาปณ์ เงินฝากเพื่อเรียก

ปริมาณเงินในความหมายกว้าง หมายถึง ปริมาณเงินที่รวมสินทรัพย์อื่นที่มีภาพคล่องต่ำกว่าเข้าไว้ด้วย ได้แก่ เงินฝากออมทรัพย์และเงินฝากประจำ ซึ่งไม่สามารถซื้อสินค้าและบริการได้ทันที แต่ต้องนำไปเปลี่ยนเป็นเงินสดก่อน

สิ่งใกล้เคียงเงิน (near money)

หมายถึง สินทรัพย์ที่สามารถเปลี่ยนสภาพเป็นเงินได้อย่างรวดเร็ว โดยมูลค่าของมันไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก เช่น เงินฝากประจำ เงินฝากออมทรัพย์
+
ตั๋วเงินคลัง พันธบัตรรัฐบาล เป็นต้น

ความแตกต่างระหว่างเงินกับสิ่งใกล้เคียงเงิน

สภาพคล่อง

- เงินมีสภาพคล่องมากที่สุด
- สิ่งใกล้เคียงเงินมีสภาพคล่องรองลงมา

หน้าที่

- เงินมีหน้าที่เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน
- สิ่งใกล้เคียงเงินมีหน้าที่คือ การสะสมมูลค่า

ผลตอบแทน

- การถือเงินไม่มีผลตอบแทน
- การถือสิ่งใกล้เคียงเงินผลตอบแทน คือ ดอกเบี้ย

อัตราดอกเบี้ย (interest rate)

คือ จำนวนดอกเบี้ยรายปีที่ผู้กู้ยืม
เงินต้องจ่ายให้แก่ผู้ให้กู้

โดยเทียบเป็นร้อยละของจำนวน
เงินกู้

อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (foreign exchange)

หมายถึง ราคาของเงินสกุลหนึ่ง 1 หน่วย ที่คิดเทียบอยู่ในหน่วยของเงินอีกสกุลหนึ่ง

ตัวอย่างเช่น

อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐกับเงินบาท คือ 1 ต่อ 35 บาท

สถาบันการเงิน (financial institution)

ธนาคารกลาง (central bank)

ธนาคารพาณิชย์ (commercial bank)

สถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคารพาณิชย์ (non-bank financial institution) ได้แก่บริษัทประกันชีวิต สหกรณ์ออมทรัพย์ ตลาดหลักทรัพย์ ฯ

อุปสงค์และอุปทาน

อุปสงค์ (demand) หมายถึง จำนวนต่าง ๆ ของสินค้าและบริการชนิดนั้น ที่ผู้บริโภคต้องการซื้อในระยะเวลาหนึ่ง ณ ระดับราคาต่าง ๆ ของสินค้าชนิดนั้น

อุปทาน (supply) หมายถึง จำนวนต่าง ๆ ของสินค้าหรือบริการนั้น ที่ผู้ผลิตมีความเต็มใจที่จะผลิตและนำออกขาย ณ ระดับราคาต่าง ๆ ภายในระยะเวลาที่กำหนด

เงินเฟ้อและเงินฝืด

เงินเฟ้อ (**inflation**) หมายถึง ภาวะการณ์ที่ระดับราคาสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้อำนาจซื้อของเงินจะยิ่งลดลง เงินแต่ละหน่วยจะมีอำนาจซื้อลดลงหรือเงินเท่าเดิมจะแลกเปลี่ยนกับสินค้าได้เป็นจำนวนน้อยลงกว่าเดิม

เงินฝืด (**deflation**) หมายถึง ภาวะที่ระดับราคาทั่วไปลดต่ำลงเรื่อย ๆ เนื่องจากอุปสงค์รวมมีน้อย ทำให้ผู้ผลิตต้องลดราคาสินค้าเพื่อที่จะทำให้ขายได้ รวมทั้งลดปริมาณการผลิตลง ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวม

การว่างงาน (unemployment)

- การว่างงาน หมายถึง ภาวะการณ์ที่บุคคลที่มีอายุ 13 ปีขึ้นไป พร้อมที่จะทำงาน แต่ไม่สามารถหางานทำได้ แต่หากบุคคล ไม่ได้กำลังหางานทำก็จะไม่ใช่ผู้ว่างงาน เช่น นักศึกษา เป็นต้น
- อัตราการว่างงาน หมายถึง สัดส่วนของแรงงานที่ว่างงานต่อ กำลังแรงงาน หรือผู้ที่มีอายุอยู่ในวัยทำงานและสามารถ ทำงานได้ของประเทศเป็นเครื่องชี้เสถียรภาพเศรษฐกิจ ภายในประเทศที่สำคัญ
- อัตราการว่างงาน = จำนวนผู้ว่างงาน
กำลังแรงงาน

X 100

The End

ทฤษฎีการคลังสาธารณะ

ทฤษฎีการคลังสาธารณะ

ทฤษฎีการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ

ทฤษฎีสินค้าสาธารณะ

ทฤษฎีผลกระทบภายนอก

ทฤษฎีทางเลือกสาธารณะ

ทฤษฎีการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ

การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ เป็น
บทบาทหน้าที่สำคัญของรัฐบาล เพื่อรักษาอัตราการ
ผลิต การจ้างงาน และรายได้ของประเทศที่มีการ
เปลี่ยนแปลงขึ้น-ลงให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม

ทฤษฎีการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ

แนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิก

(The Classical School Economists)

แนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์สำนักเคนส์เซียน

(Keynesian School)

แนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์สำนักการเงิน (Monetarist)

แนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์สำนักสมัยใหม่

แนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิก (The Classical School Economists)

นักเศรษฐศาสตร์คนสำคัญของสำนัก มี

> อדם สมิท (Adam Smith)

> เดวิด ริคาร์โด (David Ricardo)

> ทอมัส โรเบิร์ต มาลธัส (Thomas Robert Malthus)

> ฌอง บาติสต์ เซย์ (Jean Baptiste Say)

แนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิก (The Classical School Economists)

เห็นว่าระบบเศรษฐกิจแบบเสรี เป็นระบบเศรษฐกิจที่เชื่อในการทำงานของ
กลไกตลาดหรือกลไกราคา

แนวคิดของสำนักนี้ ไม่ต้องการให้รัฐบาลเข้ามาแทรกแซงการทำงานของ
กลไกตลาด หรือแทรกแซงกิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจ แต่รัฐบาลควรทำหน้าที่
เพียงการป้องกันประเทศจากการรุกรานของศัตรูภายนอก การรักษาความสงบ
ภายในประเทศ และดำเนินกิจกรรมอื่นใดซึ่งเอกชนไม่สามารถทำได้

นักคิดของสำนักนี้ ไม่สนใจเกี่ยวกับการขาด
เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ เพราะการว่างงานเป็นปัญหาที่
เกิดขึ้นในระยะสั้น

ในการว่างงานสิ่งที่ผลิตหรืออุปทานสินค้ามี
มากกว่าอุปสงค์ หรือความต้องการผู้ผลิต จึงชะลอหรือลด
การผลิตลง ทำให้ต้องลดการจ้างงานด้วย

แนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์สำนักเคนส์เซียน (Keynesian School)

มีแนวคิดเกี่ยวกับการใช้นโยบายการคลังเข้ามาแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ จุดเริ่มต้นอยู่ในช่วงระหว่างหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 และก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก

แนวคิดของกลุ่มนี้เห็นว่า แนวคิดของสำนักคลาสสิกไม่สามารถแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจได้ จึงเสนอแนวคิดใหม่ในหนังสือเรื่องทฤษฎีเกี่ยวกับการจ้างงาน ดอกเบี้ย และเงินตราฯ ในปี ค.ศ. 1936 เพื่อฟื้นฟูภาวะเศรษฐกิจ นับว่าเป็นแนวคิดใหม่ในขณะนั้น

แนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์สำนักเคนส์เซียน (Keynesian School)

นักคิดของสำนักนี้ เห็นว่า ระบบเศรษฐกิจโดยตัวมันเองมีข้อบกพร่อง คือ มีแนวโน้มที่จะขาดเสถียรภาพ เพราะถ้าหากการลงทุนเกิดชะลอตัวก็จะทำให้เกิดการว่างงาน ความต้องการในการบริโภคสินค้าหรือบริการก็จะลดลงด้วยเช่นกัน

แนวคิดของกลุ่มนี้ เห็นว่า หากเศรษฐกิจเกิดชะลอตัว รัฐบาลควรเข้าไปแทรกแซง เพื่อกระตุ้นให้เกิดการผลิต การลงทุนและการบริโภค หรือเศรษฐกิจเกิดภาวะเงินเฟ้อ รัฐบาลควรดำเนินการหาทางลดอุปสงค์ต่อสินค้า และหากรัฐบาลไม่เข้าไปแทรกแซงแล้ว ภาวะเศรษฐกิจจะเกิดปัญหาด้านเสถียรภาพมากขึ้น การดำเนินนโยบายแบบนี้เรียกว่า “นโยบายด้านทิศทางการม”

แนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์สำนักเคนส์เซียน (Keynesian School)

การดำเนินนโยบายด้านทิศทางการลงทุน เพื่อแทรกแซงเศรษฐกิจ
ดังกล่าว แนวคิดสำนักนี้ เห็นว่า **รัฐบาลควรใช้นโยบายการคลัง
มากกว่านโยบายการเงิน** เพราะได้ผลตรงประเด็นมากกว่า

ในภาวะเศรษฐกิจซบเซา รัฐบาลควรใช้นโยบายการคลัง
ด้วยการเพิ่มรายจ่าย และ/หรือ การลดภาษี

แนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์สำนักเคนส์เซียน (Keynesian School)

ในทางตรงกันข้าม ถ้าภาวะเศรษฐกิจรุ่งเรืองมากเกินไปจนเกิดภาวะเงินเฟ้อ รัฐก็ควรใช้นโยบายการคลังเพื่อตัดทอนอุปสงค์โดยการลดค่าใช้จ่าย และ/หรือเพิ่มภาษี เพื่อลดอุปสงค์และการผลิตลง

ซึ่งจะเห็นได้ว่า นโยบายการคลังสามารถใช้แก้ปัญหาทางเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์สำนักเคนส์เซียน (Keynesian School)

ส่วนนโยบายการเงิน ซึ่งมุ่งควบคุมปริมาณเงินในตลาดให้เหมาะสม ซึ่งเกี่ยวข้องกับอัตราดอกเบี้ย เมื่อภาวะเศรษฐกิจซบเซารัฐบาลอาจเพิ่มปริมาณเงิน ซึ่งทำให้อัตราดอกเบี้ยในตลาดลดลง

ถ้าหากอุปสงค์ ต่อปริมาณเงินเท่าเดิมก็จะทำให้เกิดการลงทุน การผลิต และการจ้างงานในที่สุด

แต่ในภาวะที่เศรษฐกิจขยายตัวมาก แล้วเกิดภาวะเงินเฟ้อ รัฐบาลก็อาจใช้นโยบายการเงินโดยลดปริมาณเงินลง อัตราดอกเบี้ยก็จะสูงขึ้น

แนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์สำนักเคนส์เซียน (Keynesian School)

หากอุปสงค์ต่อปริมาณเงินเท่าเดิม การผลิต การลงทุน และการจ้างงานก็จะลดลง ทำให้ภาวะเงินเฟ้อลดลงตามไปด้วย

การใช้นโยบายการเงินจะได้ผลหรือไม่ขึ้นอยู่กับอัตราดอกเบี้ยจะสูงหรือต่ำ มีเงื่อนไขสำคัญ 2 ประการ คือ

ประการแรก อุปสงค์ต่อปริมาณเงินเท่าเดิม

ประการที่สอง อัตราดอกเบี้ยเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งของการลงทุนของนักธุรกิจเท่านั้น ซึ่งนักธุรกิจจะพิจารณาปัจจัยอื่นประกอบไปด้วย

แนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์สำนักเคนส์เซียน (Keynesian School)

การนำนโยบายการเงินมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจต้องใช้เวลาและขึ้นอยู่กับอัตราดอกเบี้ย

นโยบายการเงินจึงส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในทางอ้อม

ต่างกับนโยบายการคลังที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อภาวะเศรษฐกิจ

นักเศรษฐศาสตร์สำนักนี้ จึงเห็นว่า รัฐบาลควรจะใช้นโยบายการคลังแทรกแซงเศรษฐกิจเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจ

แนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์สำนักการเงิน (Monetarist)

แนวคิดของสำนักนี้ มีความเห็นตรงกันข้ามกับแนวคิดสำนักเคนส์เซียน โดยได้โต้แย้งว่า การที่รัฐบาลเข้าแทรกแซงระบบเศรษฐกิจโดยการใช้มาตรการต่าง ๆ จะสร้างปัญหาเพิ่มมากขึ้น เพราะโดยธรรมชาติระบบเศรษฐกิจมีแนวโน้มที่จะมีเสถียรภาพอยู่แล้ว

การที่รัฐกำหนดนโยบายการคลังหรือนโยบายการเงินอย่างใดอย่างหนึ่ง นอกจากจะเกิดผลตามที่ต้องการแล้ว อาจส่งผลกระทบต่ออื่นตามมาด้วย ซึ่งเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจโดยรวม

แนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์สำนักการเงิน (Monetarist)

- แนวคิดของสำนักนี้ เห็นว่ามีสาเหตุ 3 ประการ ที่รัฐบาลไม่ควรเข้าไปแทรกแซงระบบเศรษฐกิจ
- **ประการแรก** การดำเนินนโยบายของรัฐมีความล่าช้าในขั้นตอนกระบวนการนโยบาย ดังนี้

1. การรับรู้ปัญหา
2. การตัดสินใจ
3. การดำเนินการ
4. การบรรลุผล

ความล่าช้าทั้ง 4 อาจทำให้นโยบายที่รัฐกำหนดขึ้นมาไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ได้ เพราะกว่าที่รัฐจะรับรู้ปัญหา ตัดสินใจกำหนดนโยบาย ดำเนินนโยบายและการบรรลุผลแล้ว สภาพเศรษฐกิจอาจเปลี่ยนแปลงไปแล้วก็ได้

แนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์สำนักการเงิน (Monetarist)

ประการที่สอง การคาดคะเนที่ผิดพลาด หมายถึง การคาดคะเนความรุนแรงของปัญหาและการกำหนดนโยบายการคลังที่เหมาะสมกับปัญหาไม่ให้มากจนเกินไปจนเป็นผลเสียตามมา และเบาจนเกินไปจนไม่เกิดผลอะไรกับปัญหาที่เกิดขึ้น

การคาดคะเนจึงต้องอาศัยข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ทันสมัย และถูกต้อง ถ้าหากข้อมูลผิดพลาด การคาดคะเนและการดำเนินนโยบายย่อมผิดพลาดไปจากที่คาดหมาย

แนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์สำนักการเงิน (Monetarist)

ประการที่สาม การดำเนินการของธุรกิจเอกชนอย่างมีเหตุผล คือ เมื่อรัฐบาลกำหนดนโยบายการคลัง เช่น ลดอัตราภาษี เพื่อต้องการให้ประชาชนมีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้นในการนำมาใช้จ่ายบริโภคสินค้าหรือบริการต่าง ๆ

รัฐบาลมุ่งหวังว่า เมื่อเพิ่มอุปสงค์ต่อสินค้าแล้ว อุปทานสินค้าก็ควรที่จะเพิ่มขึ้น เพื่อกระตุ้นภาวะเศรษฐกิจให้หายซบเซา และเกิดการจ้างงาน นโยบายดังกล่าวจะสำเร็จได้ต่อเมื่อนักธุรกิจลงทุนผลิตสินค้าเพิ่มหรือลงทุนเพิ่ม

แนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์สำนักการเงิน (Monetarist)

เหตุผลทั้ง 3 ประการ ทำให้นักเศรษฐศาสตร์ของสำนักนี้ เห็นว่ารัฐบาลไม่ควรเน้นการแทรกแซงทางเศรษฐกิจ เพราะการดำเนินการของรัฐบาลมักมีความล่าช้า การตัดสินใจของรัฐบาลมีขั้นตอนที่ยุ่งยาก มีกฎระเบียบมากมาย กลไกและโครงสร้างจะต้องเป็นไปตามลำดับขั้น และผลที่เกิดขึ้นอาจจะช้าเกินไป ในขณะที่ประชาชนและนักธุรกิจมีการคาดการณ์บางอย่างที่อยู่นอกเหนือข้อสมมติที่รัฐบาลไม่อาจจะควบคุมได้ นโยบายการแทรกแซงของรัฐบาลจึงไม่เกิดผลตามเป้าหมายที่ต้องการแต่อย่างไร

แนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์สำนักสมัยใหม่

แนวคิดของสำนักนี้ มีความเห็นว่า หากระบบเศรษฐกิจไม่มีปัญหาหรือเกิดปัญหาไม่มากนักก็ควรปล่อยให้กลไกต่าง ๆ ในระบบเศรษฐกิจได้ปรับตัวเอง แต่ถ้าเกิดปัญหาอย่างมากหรือรุนแรง รัฐบาลควรเข้าไปแทรกแซง แต่ไม่ควรแทรกแซงอยู่ตลอดเวลา และควรตระหนักในปัญหาต่าง ๆ

ส่วนเครื่องมือที่รัฐใช้เพื่อแก้ปัญหาระบบเศรษฐกิจ แนวคิดของสำนักนี้ มีความเห็นว่า ควรจะใช้ทั้งนโยบายการคลังและนโยบายการเงิน เพราะต่างก็มีจุดแข็งและจุดอ่อนของตัวเอง

แนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์สำนักสมัยใหม่

นโยบายการคลังมักมีปัญหาในแง่ความล่าช้า เพราะต้องผ่านกลไกต่าง ๆ เช่น รัฐสภา สถาบันการคลัง แต่นโยบายการคลังก่อให้เกิดผลต่อระบบเศรษฐกิจโดยตรง เพราะเป็นการเปลี่ยนแปลงอุปสงค์หรืออุปทานสินค้าในระบบเศรษฐกิจ

นโยบายการเงินรวดเร็วและคล่องตัวมากกว่า เพราะผู้กำหนดนโยบายได้แก่ ธนาคารกลาง แต่ผลที่เกิดขึ้นเป็นผลทางอ้อม เพราะต้องผ่านกลไกอัตราดอกเบี้ยที่เปลี่ยนแปลงไปตามปริมาณเงินและธุรกิจเอกชนต้องตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงผลที่เกิดขึ้นของนโยบายการเงินจึงมีความล่าช้าว่านโยบายการคลัง

ทฤษฎีสินค้าสาธารณะ

สินค้าสาธารณะ (public goods) หรือสินค้าสังคม (social goods) คือ สินค้าหรือบริการที่ไม่สามารถกีดกันผู้อื่นบริโภคได้ ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งสินค้าหรือบริการที่ภาครัฐหรือภาคเอกชนผลิต

ประเภทของสินค้าและบริการ

ลักษณะการกีดกันการบริโภค

(exclusion principle)

- การจำแนกสินค้าหรือบริการด้วยหลักลักษณะการกีดกันการบริโภค เป็นหลักการหนึ่งที่ใช้ให้เห็นว่า กลไกราคาสามารถทำหน้าที่การจัดสรรสินค้าหรือบริการได้หรือไม่
- ถ้าสินค้าหรือบริการใดก็ตามที่กลไกราคาสามารถทำหน้าที่จัดสรรสินค้าหรือบริการนั้นได้ สินค้าหรือบริการนั้นจะเรียกว่าเป็น “สินค้าเอกชน”

ตรงกันข้ามสินค้าหรือบริการใดที่กลไกราคาไม่สามารถทำหน้าที่จัดสรรได้เลย สินค้าหรือบริการนั้นจะเรียกว่า “สินค้าสาธารณะ” (**public goods**)

ลักษณะของการกีดกันการบริโภค

การกีดกันการบริโภคได้ (excludability)

- หมายถึง เราสามารถที่จะใช้กลไกราคาหรือมาตรการบางอย่าง เป็นเครื่องมือเพื่อกีดกันไม่ให้ผู้ใดได้ใช้สินค้าหรือบริการนั้น หากผู้ นั้นไม่จ่ายเงินหรือค่าตอบแทนเพื่อแลกกับการใช้หรือบริโภคสินค้า นั้น หรือ
- หมายถึง การบริโภคของคน ๆ หนึ่งจะไม่กระทบการบริโภคของคน อื่น หรือจะไม่ทำให้การบริโภคของคนอื่นลดลง

ลักษณะของการกีดกันการบริโภค

การไม่สามารถกีดกันการบริโภค (non-excludability)

- หมายถึง เราไม่สามารถใช้กลไกราคาหรือมาตรการอย่างอื่นเป็นเครื่องมือเพื่อกีดกันไม่ให้ผู้ใดได้ใช้สินค้าหรือบริการนั้นได้ ไม่ว่าจะผู้หนึ่งจะจ่ายหรือไม่ได้จ่ายค่าตอบแทนในการใช้สินค้าหรือบริการนั้น หรือ
- หมายถึง การไม่สามารถกีดกันการบริโภคได้ ถึงแม้ว่าผู้บริโภคไม่จ่ายเงิน กล่าวคือ ไม่สามารถเก็บเงินโดยตรงจากผู้บริโภคได้

ลักษณะการแข่งขันบริ โภค

1. มีลักษณะการแข่งขันกันบริ โภค หมายความว่า สินค้าหรือบริการนั้นเมื่อถูก

ใช้หรือบริโภคโดยคนหนึ่งคนใดแล้ว จะเป็นเหตุให้บุคคลอื่นไปใช้หรือบริโภค

2. ไม่มีลักษณะการแข่งขันกันบริ โภค หมายความว่าสินค้าหรือบริการนั้นเมื่อ

สินค้าหนึ่ง หลังให้บุคคลอื่นใช้ร่วมกันใช้สินค้าหรือบริการนั้นได้รับความพึงพอใจจาก

ถูกใช้หรือบริโภคโดยคนหนึ่งคนใดแล้ว ไม่เป็นเหตุทำให้บุคคลอื่นไม่ได้ใช้สินค้าหรือ

บริการนั้น หรือไม่ทำให้ผู้ร่วมใช้สินค้าหรือบริการนั้นได้รับความพึงพอใจลดลง

หรือไม่ได้รับความสะดวกสบายในการใช้ เช่น การป้องกันประเทศ การ

วิทยุกระจายเสียง เป็นต้น

กลไกตลาดของสินค้าและบริการ

สินค้าเอกชน

- กลไกตลาดสามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สินค้าสาธารณะแบบไม่แท้

- กลไกตลาดสามารถทำหน้าที่ได้บ้าง แต่ไม่สมบูรณ์เหมือนกรณีของสินค้าเอกชน

สินค้าสาธารณะอย่างแท้

- กลไกตลาดไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การผลิตและการจัดหาสินค้าสาธารณะ

สินค้าและบริการบางอย่างรัฐควรเป็นผู้จัดหาให้แก่ประชาชน

สินค้าหรือบริการบางอย่างเอกชนอาจเป็นผู้ผลิตให้รัฐ เช่น ถนน สะพาน

สินค้าหรือบริการบางอย่างรัฐอาจเป็นผู้ดำเนินการเอง เช่น การป้องกันประเทศ

ทฤษฎีผลกระทบบภายนอก

ผลกระทบบภายนอก คือ ผลที่เกิดจากการกระทำของผู้ผลิตหรือผู้บริโภค ที่ผู้สร้างผลนั้นจะตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม และก่อให้เกิดแก่บุคคลที่สามซึ่งอาจจะเป็นผลทางลบหรือทางบวกก็ได้

ผลกระทบภายนอกที่เป็นลบและเป็นบวก

ผลกระทบภายนอกที่เป็นลบ คือ การดำเนินกิจกรรมของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมีผลทำให้ฝ่ายอื่นได้รับผลเสียหายหรือมีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้น หรือการเกิดค่าใช้จ่ายภายนอก คือค่าใช้จ่ายที่บุคคลที่สามได้รับผลกระทบจากการซื้อขายของผู้ซื้อและผู้ขายที่ไม่สะท้อนในราคาซื้อขายนั้น

ผลกระทบภายนอกที่เป็นบวก คือ การทำให้บุคคลที่สามได้รับความพอใจหรือได้รับประโยชน์

ลักษณะของผลกระทบภายนอก

การบริโภคส่งผลกระทบ**ทางบวก**แก่ผู้บริโภค เช่น บ้านหลังหนึ่งเปิดไฟส่องสว่างหน้าประตูบ้านทุกวันเวลากลางคืน ทำให้ผู้สัญจรผ่านหน้าบ้านหลังนั้นได้รับแสงไฟส่องสว่างทำให้รู้สึกปลอดภัย

การบริโภคส่งผลกระทบ**ทางลบ**ต่อผู้บริโภค เช่น วิทยุรุ่นที่พักออาศัยอยู่บ้านหลังหนึ่งเปิดเพลงเสียงดัง ก่อให้เกิดความรำคาญต่อเพื่อนบ้านใกล้เคียง

ลักษณะของผลกระทบภายนอก

การบริโภคส่งผลกระทบ**ทางบวก**ต่อผู้ผลิต เช่น บุคคลหนึ่ง เล่นเปียโนไพเราะ ทำให้เพื่อนบ้านซึ่งเป็นจิตรกรเกิดจินตนาการ ในการวาดภาพและมีรายได้จากการขายภาพได้มากขึ้น

การบริโภคส่งผลกระทบ**ทางลบ**ต่อผู้ผลิต เช่น บ้านหลังหนึ่ง มักมีงานสังสรรค์ในช่วงเวลาเย็น ก่อเกิดความรำคาญต่อเพื่อน บ้านจนเขาไม่สามารถทำงานได้

ลักษณะของผลกระทบภายนอก

การผลิตส่งผลกระทบ**ทางบวก**ต่อผู้บริโภค เช่น คนสวนปลูกกุหลาบไว้ขาย เพื่อนบ้านที่อยู่ติดกับสวนกุหลาบจึงได้เห็นทิวทัศน์สวยงามจากสวนกุหลาบโดยไม่จำเป็นต้องปลูกเองได้

การผลิตส่งผลกระทบ**ทางลบ**ต่อผู้บริโภค เช่น โรงงานปล่อยน้ำเสียลงแม่น้ำลำคลอง ทำให้น้ำเน่าเหม็นก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้ที่ต้องใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค

ลักษณะของผลกระทบภายนอก

การผลิตส่งผลกระทบ**ทางบวก**ต่อผู้ผลิต เช่น การสร้างเขื่อนผลิตไฟฟ้า ทำให้การประมงเหนือเขื่อนและการเกษตรกรรมดีขึ้น

การผลิตส่งผลกระทบ**ทางลบ**ต่อผู้ผลิต เช่น โรงงานปล่อยน้ำเสียลงสู่แม่น้ำลำคลองทำให้น้ำเน่าเสีย โรงงานอื่นที่ต้องใช้น้ำในการผลิตจึงไม่สามารถใช้น้ำนั้นได้

บทบาทของรัฐบาลกับ การแก้ปัญหาผลกระทบภายนอก

กรณีผลกระทบภายนอกต่อบุคคลอื่นที่มีลักษณะ
เป็นบวกหรือเป็นลบและมีคนเกี่ยวข้องเป็นจำนวนน้อย
รัฐบาลอาจปล่อยให้บุคคลหรือหน่วยเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องทำ
การตกลงกันเอง โดยที่ฝ่ายที่ก่อให้เกิดผลเสียต่อบุคคลอื่น
จะต้องจ่ายค่าทดแทนความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ผู้ที่ได้รับความ
เสียหาย

บทบาทของรัฐบาลกับ การแก้ปัญหาผลกระทบภายนอก

ในกรณีที่มีผลกระทบต่อบุคคลอื่นที่มีคนเกี่ยวข้องจำนวนมาก รัฐบาลจำเป็นต้องเข้าไปมีบทบาทเกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหานั้น โดยรัฐบาลอาจใช้มาตรการทางการคลัง ได้แก่ การเก็บภาษีอากร และการใช้จ่ายของรัฐบาล

กรณีผลกระทบภายนอกทางลบ รัฐบาลอาจใช้มาตรการทางการคลังโดยการเก็บภาษีอากรจากผู้ผลิตจำนวนเท่ากับความเสียหายที่เกิดขึ้น มีผลทำให้ต้นทุนการผลิตของผู้ผลิตสูงขึ้นเท่ากับต้นทุนของสังคมหรือต้นทุนที่เกิดขึ้นจริง

บทบาทของรัฐบาลกับ การแก้ปัญหาผลกระทบภายนอก

กรณีผลกระทบภายนอกทางบวก กรณีนี้ผลประโยชน์ที่สังคมได้รับมีมากกว่าผลประโยชน์ส่วนบุคคลหรือผลประโยชน์ที่เอกชนได้รับ หากรัฐไม่เข้าไปแทรกแซงการทำงานของตลาด ก็จะมีการจัดสรรทรัพยากรเพื่อผลิตสินค้าหรือบริการนี้น้อยลง

ทฤษฎีทางเลือกสาธารณะ (Public choice theory)

เป็นการศึกษาถึงวิธีการตัดสินใจในการจัดสรรทรัพยากรและการกระจายรายได้ที่กระทำผ่านระบบการเมือง ซึ่งกระบวนการทางการเมืองเป็นสิ่งที่ได้รับอิทธิพลจากปัจจัยอื่น ๆ มากกว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจ เช่น อุดมการณ์ เป็นต้น

ทางเลือกสาธารณะ (public choice)

การเลือกแบบหนึ่งที่ทำผ่านกระบวนการทางการเมืองของประชาชนจำนวนมากตามกฎหมายที่กำหนด โดยอุปทานสินค้าสาธารณะของประชาชนจะต้องดำเนินการโดยผ่านสถาบันทางการเมือง ซึ่งต้องมีการตกลงกันในเรื่องปริมาณของสินค้าและบริการที่รัฐจะผลิตหรือจัดหาให้ รวมทั้งเงินที่จะนำมาใช้ในการดำเนินการ

กฎเกณฑ์ของการเลือกสาธารณะสามารถใช้กฎเกณฑ์ที่เป็นที่ยอมรับของคนหมู่มาก
ก็คือ กฎของเสียงข้างมาก

ดุลยภาพทางการเมือง (political equilibrium)

เป็นการตกลงร่วมกันในเรื่อง ปริมาณการผลิตสินค้าสาธารณะอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง โดยยึดตามกฎเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้สำหรับการตัดสินใจของส่วนรวม โดยกำหนดส่วนของภาษี (tax shares) ที่จะไปเรียกเก็บจากประชาชน

ดุลยภาพทางการเมือง (political equilibrium)

ส่วนของภาษี คือ ส่วนของต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายต่อหน่วยของสินค้าที่รัฐบาลจะจัดหามาให้ หรือ

ส่วนของภาษี คือ ต้นทุนต่อหน่วยของสินค้าสาธารณะที่เสนอให้ประชาชนแต่ละคนต้องจ่ายสำหรับสินค้าสาธารณะที่จะจัดหามาให้ เพื่อหลีกเลี่ยงการที่รัฐบาลจะต้องจัดทำงบประมาณแบบเกินดุล หรือแบบขาดดุล

ดุลยภาพทางการเมือง (political equilibrium)

ต้นทุนในการผลิตสินค้าสาธารณะมีส่วนสัมพันธ์โดยตรงกับจำนวนเงินภาษีที่ประชาชนต้องจ่าย เพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการผลิตสินค้าสาธารณะแต่ละหน่วย ซึ่งถ้าหากเดิมมีการกำหนดส่วนของภาษีต่อหน่วยของสินค้าเอาไว้แล้ว เมื่อการผลิตสินค้าสาธารณะนั้นมีต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้น ก็จะส่งผลทำให้ส่วนของภาษีของประชาชนแต่ละคนจะต้องเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

ต้นทุนค่าใช้จ่ายของสินค้าสาธารณะ

ในการหาเสียงก่อนการเลือกตั้งจะมีอิทธิพลต่อประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่จะไปสนับสนุน ขนาดหรือปริมาณของสินค้าสาธารณะ ซึ่งนโยบายของทางการเมืองจะทำให้ประชาชนได้ทราบข้อมูลในเรื่องผลประโยชน์ที่จะได้รับและค่าใช้จ่ายในการผลิตสินค้าสาธารณะ ซึ่งจะไปช่วยในการประกอบการพิจารณา กำหนดการเลือกของแต่ละบุคคลและการเลือกสาธารณะ

การเลือกตั้งและการออกเสียงลงคะแนน

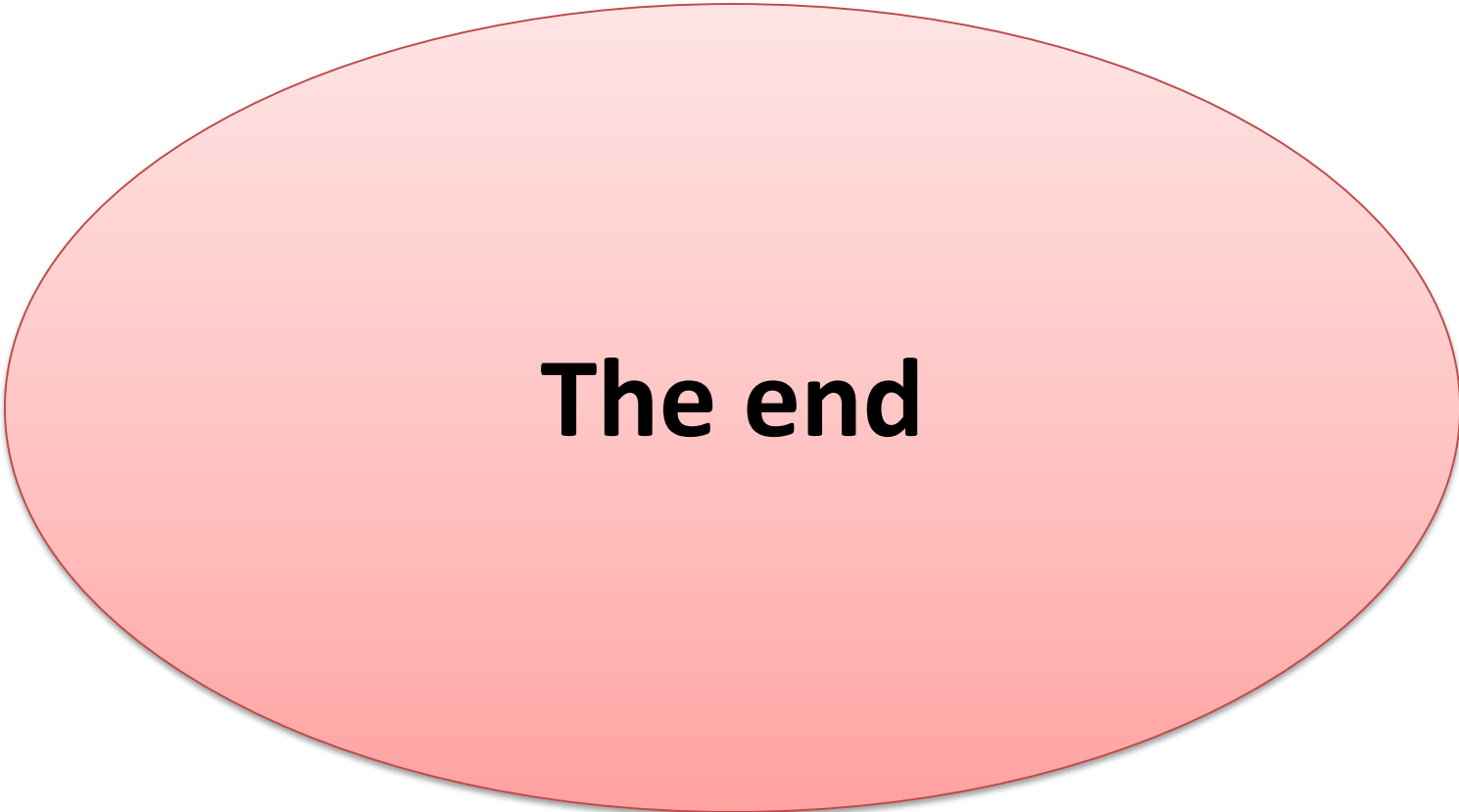
การเลือกสาธารณะจะเกิดขึ้นอย่างเป็นทางการโดยการเลือกตั้งที่ประชาชนผู้มีสิทธิลงคะแนนจะมีสิทธิลงคะแนนได้หนึ่งเสียง

ในทางเศรษฐศาสตร์ กระบวนการทางการเมืองจะมีสมมติฐานที่ว่าคนจะประเมินความพอใจสินค้าที่ผลิตโดยรัฐ เช่นเดียวกันกับการประเมินสินค้าและบริการที่ผลิตในตลาดตามปกติ และประชาชนก็จะลงคะแนนเสียงให้กับข้อเสนอที่เขานิยมชมชอบ หากข้อเสนอั้นตรงกับความต้องการของพวกเขา

การออกเสียงลงคะแนนหรือไม่ออกเสียงลงคะแนน

การตัดสินใจของบุคคลในการเลือกออกเสียงลงคะแนนขึ้นอยู่กับผลประโยชน์และต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายในการกระทำสิ่งนั้น เช่นเดียวกับความเป็นไปได้ในการลงคะแนนเสียง ที่จะช่วยให้บรรลุผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนน คือ เวลาและความพยายามในการรวบรวมข้อมูลที่เป็นสำหรั้บเพื่อการตัดสินใจ เช่น การอ่านข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ หรือการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองเพื่อสร้างความเข้าใจในนโยบายของผู้เสนอตัวเลือกตั้งแต่ละคน

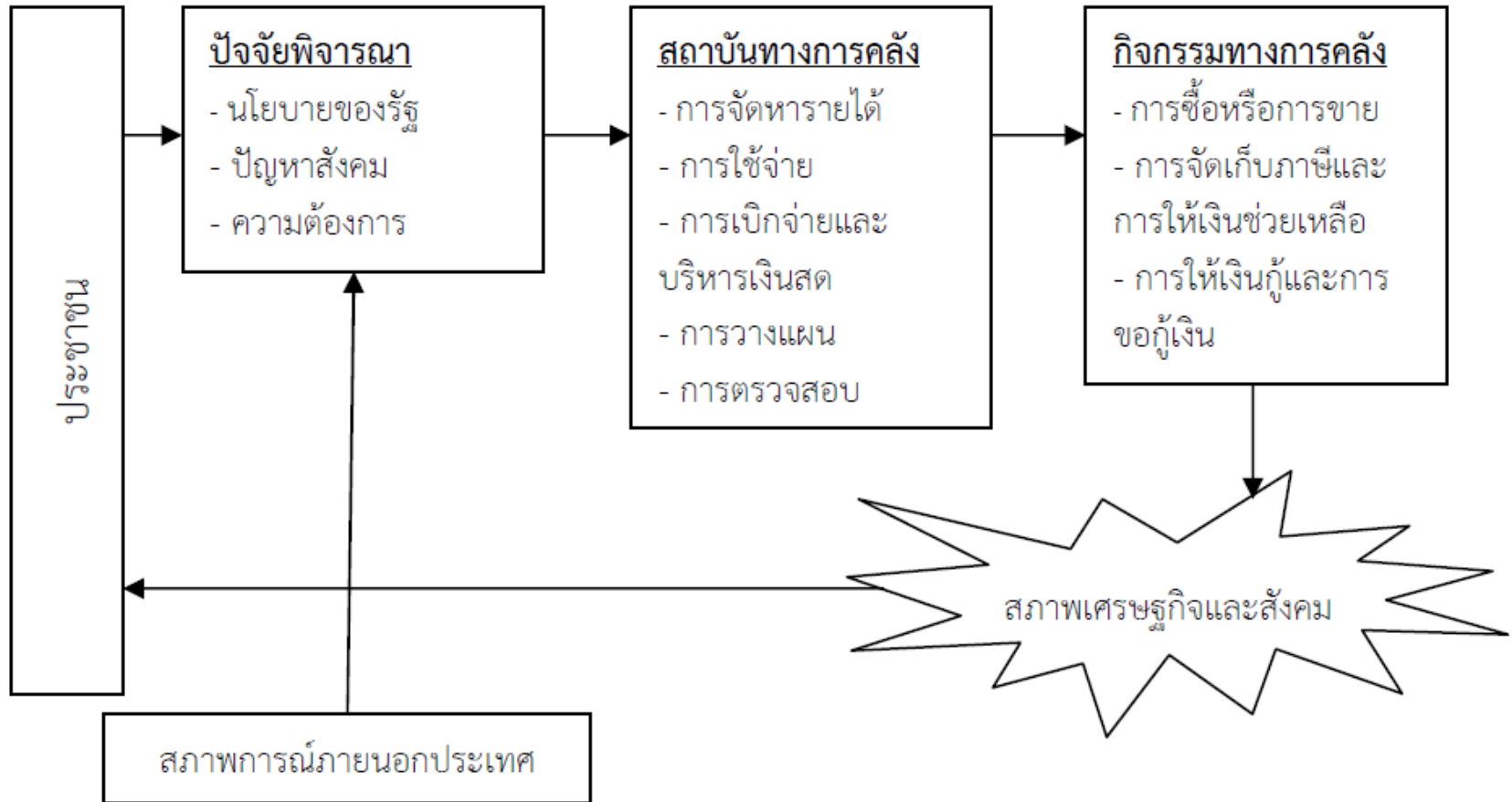
The end

ระบบการคลังและสถาบันการคลัง

ระบบการคลัง

หมายถึง องค์ประกอบหรือสถาบันการคลังต่าง ๆ ซึ่งรวมกันเป็นโครงสร้างของระบบการคลัง และมีการทำงานของสถาบันการคลังต่าง ๆ เกี่ยวเนื่องกันตามประเพณีปฏิบัติ ระเบียบและกฎหมายต่าง ๆ ที่กำหนดไว้

ระบบการคลัง

ระบบการคลัง

ระบบการคลังเกี่ยวข้องกับสถาบันการคลังต่าง ๆ ที่กำหนดกิจกรรมทางการคลังไม่ว่าจะเป็นการซื้อหรือการขาย การให้เงินช่วยเหลือและการจัดเก็บภาษีอากร รวมถึงการให้กู้และการขอกู้เงิน

เมื่อพิจารณาในภาพรวมแล้ว คือ การดำเนินการเกี่ยวกับรายรับและรายจ่ายเพื่อจัดหาทรัพยากรอันจะนำมาซึ่งการปฏิบัติหน้าที่หรือภารกิจ ที่ก่อให้เกิดผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศ ตอบสนองความต้องการของประชาชนและการดำเนินการตอบสนองนั้น จะเป็นข้อมูลของสถาบันการคลัง เพื่อนำมาใช้กำหนดกิจกรรมทางการคลังเพื่อกำหนดรายรับ รายจ่าย และภารกิจของรัฐต่อไป

หน้าที่และความรับผิดชอบของระบบการคลัง

งานจัดเก็บภาษีอากร

งานจัดสรรงบประมาณรายจ่าย

งานด้านการเบิกจ่ายและบริหารเงินสด

งานด้านการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ

งานด้านการตรวจสอบ

งานจัดเก็บภาษีอากร

ระบบการคลังมีหน้าที่สำคัญคือ การสรรหารายได้ให้แก่รัฐบาล โดยการเก็บภาษีอากร หรือ การสรรหารายได้ด้วยวิธีการอื่น ๆ เพื่อนำมาใช้ในการใช้จ่ายใช้สอยของรัฐบาล

ในการเก็บภาษีอากรของระบบคลัง ย่อมต้องคำนึงถึงผลกระทบด้านต่าง ๆ เช่น ภาวะภาษี ความสามารถในการเก็บภาษี ผลต่อการบริโภคสินค้าที่มีการเรียกเก็บภาษี เป็นต้น

งานจัดเก็บภาษีอากร

งานหลักของระบบการคลัง คือ การบริหาร
การจัดเก็บด้วยการให้มีระบบภาษีอากรที่
รัฐบาลสามารถจัดเก็บได้อย่างเต็มเม็ดเต็ม
หน่วยและสูญเสียน้อยค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด

งานจัดสรรงบประมาณรายจ่าย

หน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐบาลจะปฏิบัติหน้าที่ได้ก็ต่อเมื่อได้รับการสนับสนุนปัจจัยต่าง ๆ คือ บุคลากรและเงินงบประมาณ เงินงบประมาณอยู่ในความรับผิดชอบของระบบการคลัง ที่ต้องมีหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการจัดสรรงบประมาณให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ

งานหลักของระบบการคลัง คือ การจัดลำดับความสำคัญของคำขอของงบประมาณของหน่วยงานต่าง ๆ และเลือกจัดสรรให้เฉพาะแต่โครงการที่มีความสำคัญสูงเท่านั้น

งานด้านการเบิกจ่ายและบริหารเงินสด

การจัดเก็บรายได้และการจัดสรรรายจ่ายของระบบการคลังย่อมจะต้องเกี่ยวข้องกับภาระหนี้ของตัวเงิน จึงต้องมีการบริหารเงินสดไม่ให้รัฐบาลมีเงินสดขาดมือ ซึ่งจะทำให้หน่วยงานต่าง ๆ ไม่สามารถเบิกจ่ายได้ตามข้อผูกพันได้

หน้าที่หลักของระบบการคลัง คือ ต้องพยายามรักษาเงินสดคงคลังไว้จำนวนหนึ่งไม่ให้มากเกินไป เนื่องจากเงินสดจะไม่ได้ดอกเบี้ย และจะต้องไม่ถือเงินสดให้น้อยเกินไปจนทำให้การเบิกจ่ายเงินงบประมาณของหน่วยงานต้องติดขัด

งานด้านการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ

เป็นงานของระบบการคลังที่มีความสำคัญในการกำหนดทิศทางและจัดลำดับความสำคัญของนโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาลด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับรายจ่ายและรายได้ของรัฐบาล โดยเฉพาะรายจ่ายงบประมาณพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

หน้าที่หลักของระบบการคลัง คือ การวางแผนแนวทางให้มีการจัดสรรรายจ่ายรัฐบาลจากแหล่งต่าง ๆ ให้เป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกันและเหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจของประเทศ

งานด้านการตรวจสอบ

ในการดำเนินงานของรัฐบาล โดยทั่วไปจะ
มีการควบคุมจากภายนอกโดยผ่านกลไกของรัฐสภา
และมีการควบคุมจากภายในโดยเฉพาะในการควบคุม
การดำเนินการของระบบการคลังด้วยการตรวจสอบ ซึ่ง
มักจะมีการตั้งหน่วยงานพิเศษขึ้นมาทำหน้าที่ในการ
ตรวจสอบ

วัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ

ตรวจสอบความถูกต้อง โดยพิจารณาว่าเจ้าหน้าที่ได้ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ ซึ่งการตรวจสอบลักษณะนี้มักจะเน้นการค้นหาข้อเท็จจริง

ตรวจสอบประสิทธิภาพ โดยพิจารณาว่าเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการมีการใช้จ่ายอย่างประหยัดหรือไม่ ใช้เวลามากเกินไปหรือไม่

ตรวจสอบประสิทธิผล โดยพิจารณาว่าเมื่อโครงการหรืองานนั้นเสร็จสิ้นตามแผน ได้ก่อให้เกิดผลประโยชน์เต็มที่ตามเป้าหมายที่ระบุไว้เดิมหรือไม่

สถาบันการคลัง

- คือ องค์การหรือหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการใช้มาตรการทางการคลังเพื่อให้ได้มาซึ่งรายรับของรัฐและการใช้จ่ายรายรับของรัฐ เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมาย 3 ประการหลัก คือ

การจัดการทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

การกระจายรายได้ที่เหมาะสม

การมีเสถียรภาพในระบบเศรษฐกิจ

สถาบันการคลัง

คือ ภาครัฐบาล หรือ ภาคสาธารณะ
(public sector)

แต่เป็นภาครัฐบาลที่มีขอบเขตอำนาจหน้าที่เฉพาะใน
ส่วนที่เกี่ยวกับกระบวนการหารายได้และการใช้จ่าย
ของภาครัฐเท่านั้น

ประเภทของสถาบันการคลัง

กระทรวงการคลัง

สำนักงานประมาณ

กรมบัญชีกลาง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

กระทรวงการคลัง

- มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการคลังแผ่นดิน การประเมินราคาทรัพย์สิน การบริหารพัสดุภาครัฐ กิจการเกี่ยวกับที่ราชพัสดุ ทรัพย์สินของแผ่นดิน ภาษีอากร การระงับการ กิจการหารายได้ ที่รัฐมีอำนาจดำเนินการได้แต่เพียงผู้เดียว ตามกฎหมายและไม่ อยู่ในอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการอื่น การบริหารนี้สาธารณะ การบริหารและการพัฒนารัฐวิสาหกิจ และหลักทรัพย์ของรัฐ และราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นไปตามอำนาจ หน้าที่ของกระทรวงการคลังหรือส่วนราชการที่สังกัด กระทรวงการคลัง

ส่วนราชการในสังกัดกระทรวงการคลัง

- สำนักงานรัฐมนตรี
- สำนักงานปลัดกระทรวง
- กรมธนารักษ์
- กรมบัญชีกลาง
- กรมศุลกากร

- กรมสรรพสามิต
- กรมสรรพากร
- สำนักงาน
คณะกรรมการนโยบาย
รัฐวิสาหกิจ
- สำนักงานบริหารหนี้
สาธารณะ
- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

รัฐวิสาหกิจและองค์การมหาชน ในสังกัดกระทรวงการคลัง

รัฐวิสาหกิจ

- สำนักงานสลากกินแบ่ง
รัฐบาล
- โรงงานยาสูบ
- ธนาคารออมสิน
- ธนาคารอาคารสงเคราะห์
- ธนาคารกรุงไทย

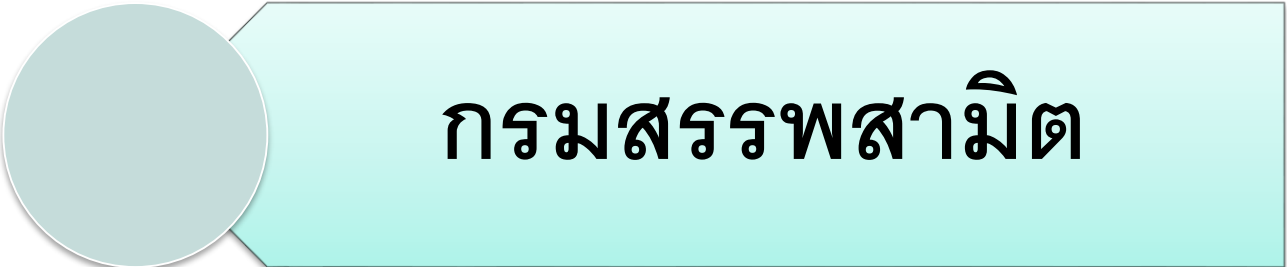
องค์การมหาชน

- สำนักงานความร่วมมือ
พัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศ
เพื่อนบ้าน

ส่วนราชการที่มีหน้าที่การจัดการเก็บภาษีอากรโดยตรง

กรมศุลกากร

กรมสรรพสามิต

กรมสรรพากร

กรมศุลกากร

มีภารกิจเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีอากรจากการนำสินค้าเข้าและส่งออก และการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางศุลกากร โดยดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร กฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากร และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการเสนอแนะนโยบายการจัดเก็บภาษีอากรต่อกระทรวง การส่งเสริมและการสนับสนุนการผลิตและการส่งออก และการปกป้องผลประโยชน์ของประเทศและประชาชน

อำนาจหน้าที่ของกรมศุลกากร

ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร กฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากร และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

เสนอแนะเพื่อกำหนดนโยบายการจัดเก็บภาษีอากรในทางศุลกากรต่อกระทรวง

ดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตและการส่งออกโดยมาตรการทางภาษีอากร

ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางศุลกากร

ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมหรือตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

กรมสรรพสามิต

มีภารกิจเกี่ยวกับการบริหารการจัดเก็บภาษีตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต กฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต กฎหมายว่าด้วยสุรา กฎหมายว่าด้วยยาสูบ กฎหมายว่าด้วยไฟ กฎหมายว่าด้วยการจัดสรรเงินภาษีสรรพสามิต กฎหมายว่าด้วยการจัดสรรเงินภาษีสุรา กฎหมายว่าด้วยการกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและกฎหมายอื่น ๆ ที่กรมมีหน้าที่บริหารการจัดเก็บ

ตลอดจนตรวจสอบ ป้องกันและปราบปรามการกระทำ
ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต กฎหมาย
ว่าด้วยสุรา กฎหมายว่าด้วยยาสูบ และกฎหมายว่าด้วย
ไฟ เพื่อให้การจัดเก็บรายได้ของกรมสรรพสามิตมี
ประสิทธิภาพ โปร่งใส และเป็นไปตามเป้าหมายที่
กระทรวงการคลังกำหนดไว้

อำนาจหน้าที่ของกรมสรรพสามิต

ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต กฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต กฎหมายว่าด้วยสุรา กฎหมายว่าด้วยยาสูบ กฎหมายว่าด้วยไฟ กฎหมายว่าด้วยการจัดสรรเงินภาษีสรรพสามิต กฎหมายว่าด้วยการจัดสรรเงินภาษีสุรา กฎหมายว่าด้วยการกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับภาษีที่กรมจัดเก็บ

ตรวจสอบ ป้องกันและปราบปรามการหลีกเลี่ยงภาษีที่กรมจัดเก็บ

เสนอแนะนโยบายการจัดเก็บภาษีที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรมต่อกระทรวง

ดำเนินการเกี่ยวกับการประสานแผนงาน การกำกับ เร่งรัด ติดตามและประเมินผล การปฏิบัติงานของหน่วยงานในสังกัด และงานสารสนเทศของกรม

บริหารกิจการขององค์การสุราและโรงงานไฟ

ปฏิบัติกรอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมหรือตามที่ กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

กรมสรรพากร

มีภารกิจเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษี การเสนอแนะ และการใช้นโยบายทางภาษีอากรเพื่อให้ได้ภาษีตามเป้าหมายอย่างทั่วถึง และเป็นธรรมเป็นกลไกในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม และเกิดความสนใจในการเสียภาษี

อำนาจหน้าที่ของกรมสรรพากร

1. จัดเก็บภาษีอากรตามประมวลรัษฎากรและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

2. เสนอแนะนโยบายการจัดเก็บภาษีอากรต่อกระทรวงการคลัง

3. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรม หรือตามที่กระทรวง หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

สำนักงานประมาณ

มีหน้าที่เกี่ยวกับการงบประมาณและกระบวนการงบประมาณของประเทศไทย ตั้งแต่การจัดเตรียมงบประมาณ การอนุมัติงบประมาณ การบริหารงบประมาณ รวมทั้งการควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณ

โดยสำนักงานประมาณมีภารกิจเกี่ยวกับการเสนอแนะ และให้ความเห็นแก่รัฐบาลและหน่วยงานภาครัฐในด้านการงบประมาณ การจัดทำงบประมาณที่สนองต่อนโยบายและเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ของรัฐบาล และการบริหารจัดการงบประมาณ ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุภารกิจของรับ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติ และเปิดเผยต่อสาธารณะได้

อำนาจหน้าที่ของสำนักงานประมาณ

ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

เสนอแนะนโยบายและแนวทางการจัดสรรงบประมาณให้เป็นไปตามแนวนโยบายแห่งรัฐและแนวทางการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมในระดับชาติต่อคณะรัฐมนตรี

ให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดทำงบประมาณที่สอดคล้องกับการงบประมาณแก่ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ

จัดทำงบประมาณรายจ่ายโดยคำนึงถึงวินัยทางการคลังและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ

จัดทำร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีและร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม เสนอต่อดคณะรัฐมนตรี

จัดทำข้อเสนอเพิ่มหรือลดการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับสถานการณ์และกำลังเงินของแผ่นดินต่อดคณะรัฐมนตรีและนายกรัฐมนตรี

บริหารจัดการงบประมาณเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่าให้บรรลุเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของงานตามแผนที่กำหนดไว้

ติดตามผลประเมินผล และรายงานผลความสำเร็จของการดำเนินงานของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจต่อคณะรัฐมนตรี

จัดทำรายงานการโอนเปลี่ยนแปลงงบประมาณเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

เสนอแนะและให้ความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีในด้านการงบประมาณและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงบประมาณหรือตามที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย

กรมบัญชีกลาง

มีภารกิจเกี่ยวกับการควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินแผ่นดินและของหน่วยงานภาครัฐให้เป็นไปโดยถูกต้อง มีวินัย คุ่มค่า โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ โดยการวางกรอบหลักเกณฑ์กลางให้หน่วยงานภาครัฐถือปฏิบัติ การให้บริการคำแนะนำปรึกษา ด้านการเงิน การคลัง การบัญชี การตรวจสอบภายใน การบริหารเงินนอกงบประมาณ และการพัสดุภาครัฐ การดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารเงินคลังให้มีใช้จ่ายอย่างเพียงพอ

และการเสนอข้อมูลในเชิงนโยบายการคลังแก่ฝ่ายบริหาร โดยประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิด เสถียรภาพทางการคลัง รวมทั้งดำเนินการเกี่ยวกับการ ประเมินผลการคลังภาครัฐ การกำกับดูแลนโยบายและ มาตรฐานค่าตอบแทนสวัสดิการ และสิทธิประโยชน์ของ บุคลากรภาครัฐ

อำนาจหน้าที่ของกรมบัญชีกลาง

ให้คำปรึกษาหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาระบบบริหารการคลังของประเทศในด้าน การบริหารเงินคงคลังต่อกระทรวงการคลัง และคณะรัฐมนตรี

ดำเนินการเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่งและหลักเกณฑ์ด้านการเงิน การคลัง การบัญชี การพัสดุภาครัฐและการตรวจสอบภายในของส่วนราชการ เพื่อให้ส่วนราชการถือปฏิบัติ

ดำเนินการเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและมาตรฐานการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ

ดำเนินการเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและมาตรฐาน การกำกับดูแล และการพัฒนา
เกี่ยวกับการตรวจสอบภายในภาครัฐ

ดำเนินการเกี่ยวกับการประเมินผลการคลังภาครัฐ ในความรับผิดชอบของกรม
รวมทั้งติดตามการดำเนินงานและการบริหารด้านการคลังเพื่อประกอบการพิจารณา
เสนอแนะนโยบายด้านการคลังของประเทศ

ควบคุม ดูแล และตรวจสอบการเบิกจ่ายเงินของหน่วยงานภาครัฐ การก่องหน้ผูกพัน
การนำเงินส่งคลัง และการถอนคืนเงินรายได้ของส่วนราชการ รวมทั้งพิจารณาทำ
ความตกลงในการเบิกจ่ายเงินงบประมาณตามที่ส่วนราชการขอทำความตกลง

ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารเงินคงคลัง

พัฒนาระบบบริหารเงินนอกงบประมาณในด้านกำกับดูแล การติดตามประเมินผล การใช้
จ่ายเงินนอกงบประมาณ การทบทวนประสิทธิภาพและความจำเป็นในการดำเนินงาน
ของเงินนอกงบประมาณอย่างเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้ง การพัฒนากฎระเบียบ
ที่เกี่ยวข้องในการกำกับและบริหารเงินนอกงบประมาณของหน่วยงานภาครัฐ

กำหนด ปรับปรุง และพัฒนามาตรฐานค่าตอบแทน สวัสดิการ และสิทธิประโยชน์ของ
บุคลากรภาครัฐ

พัฒนาระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ และกำกับดูแลการบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์

ดำเนินเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ระบบบัญชี ตลอดจนการจัดทำและวิเคราะห์รายงานการเงินของแผ่นดิน

ดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ และความรับผิดชอบทางแพ่งของเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการ

ดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการบริหารบุคคลลูกจ้างของส่วนราชการ

ดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรด้านการเงิน การคลัง การบัญชี การตรวจสอบภายใน และการพัสดุดภาครรัฐ

ให้คำปรึกษา เสนอแนะ และให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการทางการเงิน การคลัง การบัญชี การพัสดุดภาครรัฐ การตรวจสอบภายในแก่ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐ และการปฏิบัติงานแก่ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐ

ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมหรือตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

สำนักงาน

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

- แนวทางการดำเนินงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ตามพระราชบัญญัติพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ.2521 ได้แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ
- ระดับคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและ
- ระดับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

อำนาจหน้าที่

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

เสนอแนะและให้ความเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมของประเทศต่อคณะรัฐมนตรี

พิจารณาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกับข้อเสนออื่น ๆ ของ สศช. แล้วให้ความเห็นเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

เสนอความเห็นต่อนายกรัฐมนตรีในกิจการเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศตามที่นายกรัฐมนตรีขอให้พิจารณา

จัดให้มีการประสานงานระหว่างสศช. กับ
ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องทั้งในด้านการ
จัดทำแผนงานโครงการพัฒนาและในด้านการปฏิบัติ
ตามแผนงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

สำนักงาน

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

มีภารกิจเกี่ยวกับการเสนอแนะนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ การพิจารณาแผนงานและโครงการของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ การปฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางในการกำหนดทิศทางเชิงยุทธศาสตร์ นโยบายการพัฒนาประเทศ และการพัฒนาระบบเตือนภัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ การจัดทำแผนพัฒนาบนพื้นฐานความเข้มแข็งด้านวิชาการเพื่อผลักดันไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ เป็นองค์การวิชาการด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าในเชิงภารกิจแห่งรัฐ และการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและตอบสนองความต้องการของประชาชน

สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน

เป็นองค์กรตรวจสอบอิสระและเป็นกลาง ประกอบด้วยองค์การที่สำคัญ 4 ส่วน ได้แก่

คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

คณะกรรมการวินัยทางงบประมาณและการคลัง

ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการวางนโยบายการตรวจเงินแผ่นดิน การกำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดิน การกำหนดหลักเกณฑ์แล่วิธีพิจารณาในเรื่องวินัยทางงบประมาณและการคลัง การให้คำปรึกษาและคำแนะนำ การเสนอแนะให้มีการแก้ไขข้อบกพร่องเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดิน การกำหนดโทษปรับทางปกครอง การพิจารณาวินิจฉัยความผิดวินัยทางงบประมาณและการคลังในฐานะที่เป็นองค์กรสูงสุด การพิจารณาเลือกผู้สมควรดำรงตำแหน่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และการดำเนินการอื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

คณะกรรมการวินัยทางงบประมาณและการคลัง

มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาและกำหนด
โทษปรับทางปกครองเบื้องต้นแก่เจ้าหน้าที่หรือพนักงาน
ของหน่วยรับตรวจที่ฝ่าฝืนมาตรการเกี่ยวกับการควบคุม
การเงินของรัฐ ที่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินกำหนด

ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

มีหน้าที่เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ
การปฏิบัติงานของสำนักงานฯ ขึ้นตรงต่อประธาน
กรรมการตรวจเงินแผ่นดินและเป็นผู้บังคับบัญชา
ข้าราชการและลูกจ้างสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน

อำนาจหน้าที่ของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

- ออกคำสั่งหรือข้อบังคับที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานและการบริหารงาน
- กำหนดแผนการตรวจสอบ
- แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ
- แต่งตั้งที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาการ
- ให้คำปรึกษา ความเห็นหรือข้อมูลเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดิน
- จัดจ้างและกำหนดค่าจ้างที่ปรึกษา ผู้เชี่ยวชาญ
- รายงานผลการตรวจสอบต่อคณะกรรมการวินัยทางงบประมาณและการคลัง

อำนาจหน้าที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

ตรวจสอบการเงินแผ่นดิน

จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานฯ

ติดตามผลการดำเนินงานของหน่วยรับตรวจตามข้อเสนอของสำนักงานฯ

ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด

สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินสามารถตรวจสอบ
การใช้จ่ายเงินราชการลับหรือเงินที่มีลักษณะ
คล้ายกับเงินราชการลับ

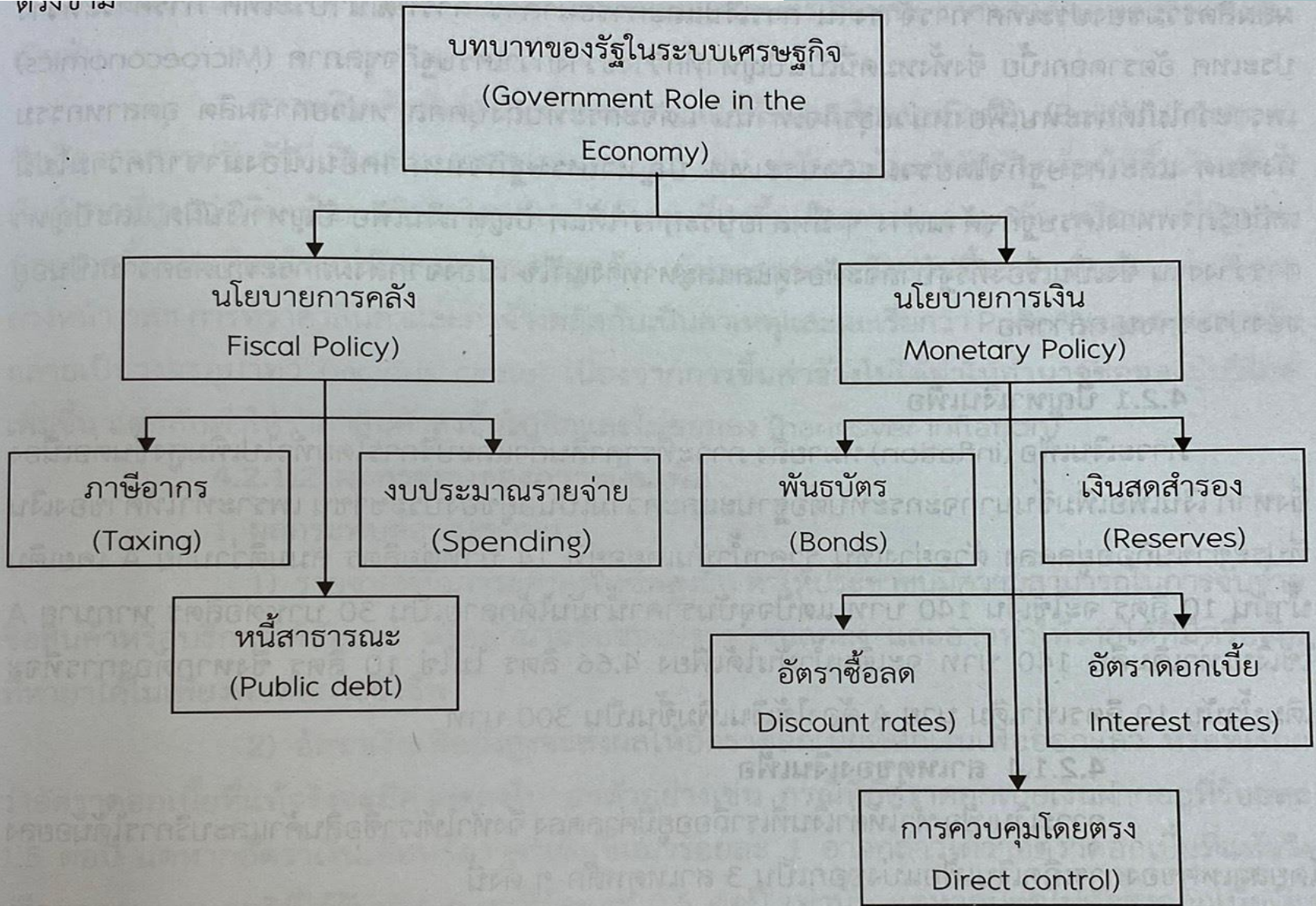

Q/A

An aerial night view of a city skyline, likely Bangkok, featuring a prominent skyscraper and a river. The scene is illuminated by city lights and a blue glow around the text.

นโยบาย การเงิน การคลัง

MONETARY POLICY

ภาพที่ 4.1 เครื่องมือนโยบายการคลังและนโยบายการเงิน

นโยบายการคลัง (Fiscal policy)

นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดหารายได้ การใช้จ่าย และการก่อหนี้สาธารณะ การจัดหารายได้ของรัฐบาล มาจากการจัดเก็บภาษีประเภทต่างๆ

- จากผู้ผลิต เช่น ภาษีนิติบุคคล ที่เก็บจากบริษัทห้างร้านต่างๆ
- จากผู้บริโภค เช่น ภาษีมูลค่าเพิ่ม หรือที่เราเรียกกันว่า VAT
- จากผู้มีรายได้ เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
- ประเภทอื่น เช่น ภาษีสรรพสามิต ที่จัดเก็บกับสินค้าฟุ่มเฟือย อาทิ บุหรี่ สุรา ไฟ หรือภาษีนำเข้าเก็บจากสินค้านำเข้า เช่น ภาษีรถยนต์ น้ำหอม นาฬิกา และเครื่องสำอางค์ เป็นต้น

นโยบายการคลัง (Fiscal policy)

- เครื่องมือที่จะใช้ควบคุมภาวะทางเศรษฐกิจ
- วิธีการที่รัฐบาลจะใช้กิจกรรมต่างๆของรัฐเพื่อพัฒนาและก่อให้เกิดเสถียรภาพแก่ภาวะทางเศรษฐกิจของประเทศ คือ
 - ภาษีอากร
 - การใช้จ่าย
 - การบริหารหนี้
 - การควบคุมเงิน และเครดิต

เก็บภาษีได้แล้วเอาเงินไปไหน

ภาษีที่จัดเก็บได้ รัฐบาลจะนำไป

- ใช้จ่ายเพื่อการอุปโภค และการลงทุน ตามงบประมาณที่ตั้งไว้ในแต่ละปี
- โดยจะใช้จ่ายผ่านส่วนงานราชการ กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ เช่น การสร้างถนน การจัดซื้ออาวุธ งบกระตุ้นเศรษฐกิจต่างๆ เป็นต้น
- รัฐมักจะนำเงินภาษีไปใช้ในการสร้างปัจจัยพื้นฐานให้กับระบบเศรษฐกิจ หรือ
- ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการที่เอกชนไม่ผลิต หรือที่เรียกว่า สินค้าสาธารณะ (Public goods) อาทิ การทหาร การสร้างถนนหนทาง สวนสาธารณะ สะพานลอย

ทำไมต้องมีนโยบายการคลัง

โดยหลักแล้ว นโยบายการคลังของรัฐบาล ถือ

- ❖ เป็นเครื่องมือในการรักษาเสถียรภาพและการขยายตัวทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ ในยามที่เศรษฐกิจดี ภาษีที่รัฐจัดเก็บจะมีมากตามไปด้วยโดยอัตโนมัติ ตัวอย่างเช่น ภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บจากการบริโภคสินค้าและบริการร้อยละ 7 ของมูลค่าสินค้าและบริการ
- ❖ หากเศรษฐกิจเจริญเติบโตดี เงินภาษีที่รัฐจัดเก็บได้ก็จะสูงตามไปด้วย
- ❖ หากเศรษฐกิจไม่ดี รัฐก็สามารถนำเงินภาษีมาใช้จ่ายเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจได้

วัตถุประสงค์ของนโยบายการคลัง

1. ส่งเสริมการจัดสรรทรัพยากรระหว่างภาครัฐและเอกชนให้
เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ส่งเสริมการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำ
ของรายได้
3. เสริมสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ
4. การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ
5. แก้ปัญหาความยากจน

วัตถุประสงค์ของนโยบายการคลัง

1. ส่งเสริมการจัดสรรทรัพยากรระหว่างภาครัฐและเอกชนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
 - การกำหนดสัดส่วนทรัพยากรสำหรับภาครัฐและเอกชน ควรกำหนดในปริมาณเท่าใด จึงจะทำให้สังคมได้รับสวัสดิการสูงสุด
 - การจัดสรรทรัพยากรภายในภาครัฐบาลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด
 - รัฐบาลสามารถจัดหาสินค้าและบริการสาธารณะในปริมาณและคุณภาพที่ตรงกับความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่

วัตถุประสงค์ของนโยบายการคลัง

2. ส่งเสริมการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำของรายได้

- การใช้จ่ายของรัฐบาลเป็นการกำหนดว่าประชาชนกลุ่มใดจะเป็นผู้รับประโยชน์และแต่ละกลุ่มได้รับต่างกันเท่าไร
- การหารายได้เป็นการวิเคราะห์ว่ากลุ่มใดจะเป็นผู้รับภาระ และแต่ละกลุ่มจะรับภาระมากน้อยเพียงใด
- นำไปสู่การปรับปรุงการกระจายรายได้เบื้องต้นของประชาชนให้มีความทัดเทียมกัน

วัตถุประสงค์ของนโยบายการคลัง

3. เสริมสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

- ระบบเศรษฐกิจจะขยายตัวก็ต่อเมื่อมีการสะสมทุน (capital)
- รัฐบาลสามารถใช้นโยบายการคลังโดยการเพิ่มการใช้จ่ายเพื่อการสะสมทุน เช่น การใช้จ่ายด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข
- ใช้ระบบจูงใจด้านอัตราภาษีเพื่อชักนำให้เอกชนมีการออมและการลงทุนในกิจการบางประเภทเพิ่มมากขึ้นได้

วัตถุประสงค์ของนโยบายการคลัง

4. การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ

- นโยบายด้านการคลังสามารถสร้างเสถียรภาพให้เกิดขึ้นจากภาวะเศรษฐกิจที่ขาดเสถียรภาพหรือมีความผันผวนในด้านต่างๆ เช่น การจ้างงาน รายได้ของแรงงาน ระดับราคาสินค้า เป็นต้น

วัตถุประสงค์ของนโยบายการคลัง

5. แก้ปัญหาความยากจน

- ปัญหาความไม่เป็นธรรมทางเศรษฐกิจและสังคมต้องได้รับการแก้ไข โดยมุ่งเน้นไปที่ผู้ทุกข์ยากที่สุด ซึ่งรัฐบาลมีหน้าที่ดูแลแก้ไขปัญหาเหล่านี้เพื่อความสงบสุขของสังคม

เครื่องมือของนโยบายการคลัง

1. มาตรการด้านรายจ่าย คือ การใช้จ่ายของรัฐบาลเพื่อซื้อสินค้าและบริการ และรายจ่ายประเภทโอนเงินผ่านการจัดทำงบประมาณแผ่นดิน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงการใช้จ่ายจะมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ

เครื่องมือของนโยบายการคลัง

2. มาตรการด้านรายได้ คือ การเก็บภาษี โดยการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษี จะมีผลกระทบต่อ การตัดสินใจหรือพฤติกรรมด้านการลงทุน การออม การผลิต และการบริโภคโดยตรง

เครื่องมือของนโยบายการคลัง

3. มาตรการด้านเงินกู้ หรือการก่อหนี้สาธารณะ คือ การกู้เงินภายในประเทศเพื่อชดเชยการขาดดุลงบประมาณ และการกู้เงินต่างประเทศเพื่อนำไปใช้จ่ายในการลงทุนขนาดใหญ่เพื่อการพัฒนาประเทศ

ประเภทของนโยบายการคลัง

1. นโยบายการคลังแบบไม่ตั้งใจ คือ นโยบายที่ทำให้เปลี่ยนแปลงการใช้จ่าย และการหารายได้หรือการเก็บภาษีของรัฐบาลเปลี่ยนแปลงไปเองโดยอัตโนมัติตามภาวะเศรษฐกิจ โดยรัฐบาลไม่ต้องดำเนินการใดๆ

นโยบายการคลังแบบไม่ตั้งใจ

1. การจัดเก็บภาษีในอัตราก้าวหน้า สำหรับภาษีเงินได้บุคคลและภาษีเงินได้ธุรกิจ

อัตรากำหนดภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา			
เงินได้สุทธิ (ปัจจุบัน)	อัตรากำหนดภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ปัจจุบัน	เงินได้สุทธิ (ปรับใหม่ ปี 2560)	อัตรากำหนดภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ปรับใหม่ ปี 2560)
0-150,000 บาท	ได้รับยกเว้นภาษี	0-150,000 บาท	ได้รับยกเว้นภาษี
150,001-300,000 บาท	5%	150,001-300,000 บาท	5%
300,001-500,000 บาท	10%	300,001-500,000 บาท	10%
500,001-750,000 บาท	15%	500,001-750,000 บาท	15%
750,001-1,000,000 บาท	20%	750,001-1,000,000 บาท	20%
1,000,001-2,000,000 บาท	25%	1,000,001-2,000,000 บาท	25%
2,000,001-4,000,000 บาท	30%	2,000,001-5,000,000 บาท	30%
4,000,001 บาทขึ้นไป	35%	5,000,001 บาทขึ้นไป	35%

นโยบายการคลังแบบไม่ตั้งใจ

2. ค่าใช้จ่ายประเภทเงินโอน และเงินอุดหนุน เช่น

1.1 เงินประกันว่างงาน

- เงินชดเชยในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ที่จ่ายให้กับลูกจ้างเมื่อต้องออกจากงาน และกลายเป็นผู้ว่างงาน
- เงินนี้มาจากกองทุนการว่างงานของรัฐ ซึ่งลูกจ้าง นายจ้าง และรัฐบาล ร่วมกันจ่ายเงินสมทบ ในอัตราที่กำหนด เช่น ร้อยละ 3

นโยบายการคลังแบบไม่ตั้งใจ

2. ค่าใช้จ่ายประเภทเงินโอน และเงินอุดหนุน เช่น

2.2 โครงการพยุงราคาสินค้าเกษตร

- ราคาสินค้าเกษตรมีความผันผวนมากกว่าราคาสินค้าอุตสาหกรรม
- โครงการจะรับซื้อสินค้าเกษตรในราคาที่ไม่ลดลงมาก
- เกษตรกรก็จะมีรายได้สำหรับใช้จ่ายไม่ลดลงมากจนเกินไป
- การใช้สอยของเกษตรกรก็จะไม่ลดลงมาก เศรษฐกิจสามารถฟื้นตัวได้เร็ว

ประเภทของนโยบายการคลัง

2. นโยบายการคลังแบบตั้งใจ คือ

- นโยบายที่รัฐบาลจงใจเปลี่ยนแปลงด้านการใช้จ่าย และด้านรายได้หรือการเก็บภาษี โดยออกกฎหมาย ข้อกำหนด หรือกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้อง
- สาเหตุที่รัฐบาลจำเป็นต้องใช้นโยบายแบบนี้เพราะในบางกรณีระบบเศรษฐกิจมีความผันผวนมาก และเป็นช่วงระยะยาว
- วปส. เพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ
- เพื่อก่อให้เกิดผลกระทบต่อการใช้จ่ายรวมของภาครัฐและเอกชน

นโยบายการคลัง ในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ

➤ เงินเฟ้อ คือ

- ภาวะการณ์ที่ระดับราคาสินค้าและบริการโดยทั่วไปเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง
- หากเงินเฟ้อเพิ่มขึ้นแต่เพียงเล็กน้อยเป็นปกติก็จะสร้างสิ่งจูงใจแก่ผู้ประกอบการ
- หากเพิ่มขึ้นมากและผันผวนก็จะสร้างความไม่แน่นอนและก่อให้เกิดปัญหาต่อระบบเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการครองชีพของประชาชน และการขาดเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ

➤ นโยบายการคลังที่จะนำมาใช้แก้ไขปัญหากเงินเฟ้อก็คือ นโยบายการคลังแบบหดตัว

เงินเฟ้อ (Inflation)

ภาวะที่ระดับราคาของสินค้าและบริการโดยทั่วไปในประเทศ
สูงขึ้นต่อเนื่อง แต่ในเชิงของมูลค่าของเงินกลับต่ำลง

พ.ศ. 2552

มีเงิน ๑๐๐ บาท ซื้อข้าวต้ม 20 บาท กินได้ 5 มื้อ

พ.ศ. 2562

มีเงิน ๑๐๐ บาท ซื้อข้าวต้ม 20 บาท กินได้ 3 มื้อ

ราคาข้าวต้มขึ้นเป็น 33 บาท

ดัชนีราคาผู้บริโภค (Consumer Price Index or CPI) เป็นเครื่องมือ
การวัดอัตราเงินเฟ้อหรือการเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาผู้บริโภค

ເງິນເຟ້ອ (Inflation)

“ຂ້ອດີ້ຂອງເງິນເຟ້ອ”

นโยบายการคลัง ในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ

➤ เงินฝืด คือ

- ภาวะการณ์ที่ระดับราคาสินค้าและบริการลดลงอย่างต่อเนื่อง
- มีความหมายตรงกันข้ามกับคำว่าเงินเฟ้อ
- อาจมีสาเหตุหลายประการ เช่น การเพิ่มขึ้นของอุปทาน การหดตัวของอุปสงค์ การลดลงของต้นทุนจากปัจจัยอัตราแลกเปลี่ยน หรือมาตรการปรับลดภาษี และการที่ปริมาณเงินหมุนเวียนมีไม่เพียงพอต่อขนาดของระบบเศรษฐกิจ เป็นต้น

ເງິນຟືດ (Deflation)

ອຸປະສົບສຸດລຸນ

ເຕຣາຊູດາດລຸນ

“ຂົ່ວເສີຍຂອງເງິນຟືດ”

ຜູ້ບຸກຄົນທີ່ໃຊ້ຈ່າຍສຸດລຸນ

ຜູ້ຜະລິດທີ່ລາດການຜະລິດ

อุปสงค์ อุปทาน คืออะไรทำไมเราต้องรู้?

- **อุปสงค์** คือ ปริมาณความต้องการสินค้า ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง โดยความต้องการดังกล่าวนี้ต้องเป็นความต้องการที่สามารถจ่ายได้ (willingness to pay) หรือต้องเป็นอุปสงค์ที่มีศักยภาพ (effective demand) โดยทั่วไปมักใช้เพื่อแสดงความสัมพันธ์กับระดับราคา โดยอุปสงค์จะมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับระดับราคา
- คือ เมื่อระดับราคาสินค้าเพิ่มขึ้น ความต้องการสินค้านั้นจะลดลง อย่างไรก็ตามคำว่าอุปสงค์ชนิดนี้อาจใช้ได้กับทั้งบุคคล และระดับประเทศ ได้ เช่น อุปสงค์มวลรวม (aggregated demand) ซึ่งหมายถึงความต้องการสินค้าและบริการทั้งประเทศ

- **อุปทาน** คือ ปริมาณเสนอขายสินค้า ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง (และต้องมีความสามารถในการผลิตปริมาณสินค้าในระดับการผลิตที่ยินดีเสนอขายด้วย) อุปทานในที่นี้อาจใช้หมายถึง หน่วยผลิต ผู้ผลิต ก็ได้ โดยปริมาณอุปทานจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับระดับราคา
- คือ เมื่อระดับราคาสินค้าเพิ่มขึ้น ผู้ขายจะยินดีเสนอขายสินค้าในปริมาณที่เพิ่มขึ้น

นโยบายการคลัง ในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ

1. กรณีเงินเฟ้อที่เกิดจากอุปสงค์ คือ ประชาชนหรือผู้บริโภคมีความต้องการสินค้าและบริการเพิ่มมากขึ้นทำให้ราคาสินค้าปรับตัวเพิ่มขึ้น

- **นโยบายการคลังด้านรายได้** จะไปลดการใช้จ่ายของประชาชน ทำโดยการเพิ่มภาษีอากร เช่น ภาษีเงินได้ส่วนบุคคล และภาษีเงินได้ธุรกิจ
- ซึ่งการเพิ่มภาษีจะไปลดจำนวนเงินการใช้จ่ายเงินของประชาชน ทำให้ ประชาชนมีเงินเหลือใช้จ่ายน้อยลง ความต้องการบริโภคก็จะน้อยลงตามไปด้วย ผลคือระดับราคาสินค้าทั่วไปลดลง เป็นการลดภาวะเงินเฟ้อ
- **นโยบายการคลังด้านรายจ่าย** ทำโดยลดการใช้จ่ายภาครัฐ เช่น รายจ่ายที่ไม่จำเป็น รายจ่ายงบลงทุน ยกเลิก หรือเลื่อนโครงการ ทำให้รายจ่ายรวมลดลง ราคาสินค้าก็จะไม่ถูกผลักดันให้เพิ่มสูงขึ้น ปัญหาเงินเฟ้อก็จะลดลง

นโยบายการคลัง ในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ

2. กรณีเงินเฟ้อที่เกิดจากอุปทาน ต้นทุนการผลิตเพิ่มสูงขึ้น ทำให้ผู้ผลิตเสนอขายสินค้าและบริการในราคาที่สูงขึ้น

- **นโยบายการคลังด้านรายได้** ทำโดยลดภาษีสำหรับวัตถุดิบและอุปกรณ์ในการผลิต เพื่อให้ต้นทุนในการผลิตต่ำลง ก็จะทำให้ราคาสินค้าลดต่ำลง เช่น ภาษีน้ำมันเชื้อเพลิง
- **นโยบายการคลังด้านรายจ่าย** แก้ไขโดยการจัดสรรเงินชดเชยสำหรับวัตถุดิบและอุปกรณ์การผลิตของภาคธุรกิจ เช่น รัฐบาลจัดสรรเงินชดเชยราคาน้ำมันเชื้อเพลิงแก่ผู้ผลิตสินค้าบางประเภทเพื่อให้มีต้นทุนในการผลิตสินค้าและบริการลดลง ราคาสินค้าและบริการก็จะไม่ปรับตัวสูงขึ้น

นโยบายการคลัง ในการแก้ไขปัญหาการว่างงานด้านรายได้

1. **การลดภาษีเงินได้ส่วนบุคคล** จะทำให้ประชาชนมีรายได้พึงจ่ายเหลือมากขึ้น ปชช.จะนำไปใช้จ่ายเพื่อซื้อสินค้าและบริการมากขึ้น ทำให้ผู้ผลิตขยายการผลิตสินค้าและบริการเพิ่มขึ้น เกิดการจ้างงานมากขึ้น
2. **การลดภาษีเงินได้ธุรกิจ** เมื่อธุรกิจเสียภาษีน้อยลง หักภาษีไปแล้วกำไรของธุรกิจก็เพิ่มมากขึ้น ธุรกิจก็สามารถนำกำไรไปจ่ายปันผลให้กับผู้ถือหุ้นและพนักงาน
3. **การลดภาษีมูลค่าเพิ่ม** มีผลทำให้ราคาสินค้าและบริการลดลง เป็นการกระตุ้นให้ ปชช.ต้องการซื้อสินค้าและบริการเพิ่มมากขึ้น ผู้ผลิตก็สามารถขยายการผลิตสินค้าและบริการเพิ่มขึ้นได้

สรุปบทบาทของนโยบายการคลังในการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ

วัตถุประสงค์	นโยบายการคลังด้านรายได้	นโยบายการคลังด้านรายจ่าย
แก้ปัญหาเงินเฟ้อ	<u>กรณีเงินเฟ้อที่เกิดจากอุปสงค์</u> เพิ่มภาษีเงินได้	<u>กรณีเงินเฟ้อที่เกิดจากอุปสงค์</u> ลดการใช้จ่ายของภาครัฐ
	<u>กรณีเงินเฟ้อที่เกิดจากอุปทาน</u> ลดภาษีวัตถุดิบและอุปกรณ์การผลิต	<u>กรณีเงินเฟ้อที่เกิดจากอุปทาน</u> จัดสรรเงินชดเชยสำหรับวัตถุดิบและ อุปกรณ์การผลิตภาคธุรกิจ
แก้ไขปัญหาการว่างงาน	ลดภาษี	เพิ่มการใช้จ่ายของภาครัฐ

การดำเนินนโยบายการคลังแบบขยายตัว (Expansionary fiscal policy)

คือ การที่รัฐบาลใช้จ่ายมากกว่ารายได้ภาษีที่จัดเก็บได้ หรือที่เรียกว่า งบประมาณขาดดุล ซึ่งอาจเลือกใช้ในยามที่เกิดปัญหาเงินฝืด หรือเศรษฐกิจถดถอย เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ โดยเมื่อรัฐบาลใช้จ่ายมากขึ้นกว่าภาษีที่จัดเก็บ ก็เป็นเสมือนการอัดฉีดเงินเข้าระบบเศรษฐกิจ เช่น การปรับลดภาษีมูลค่าเพิ่มจากร้อยละ 10 เหลือร้อยละ 7 ก็ทำให้คนมีเงินเหลือเพื่อจับจ่ายใช้สอยมากขึ้น เป็นต้น

การดำเนินนโยบายการคลังแบบตัว

(Contractionary fiscal policy)

คือ การที่รัฐบาลใช้จ่ายน้อยกว่ารายได้ภาษีที่จัดเก็บได้ หรือที่เรียกว่า งบประมาณเกินดุล ซึ่งอาจจะเลือกใช้ในยามที่เกิดปัญหาเงินเฟ้อในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งเมื่อรัฐบาลใช้จ่ายน้อยลง แต่เก็บภาษีมากขึ้น ก็เป็นเสมือนการดูดเงินออกจากระบบเศรษฐกิจ ก็ทำให้เศรษฐกิจขยายตัวน้อยลงหรือหดตัว ก็จะช่วยให้เงินเฟ้อปรับลดลงได้

นโยบายการเงิน (Monetary policy)

นโยบายการเงิน คือ นโยบายที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือทางการเงิน ได้แก่ ปริมาณเงิน (Money supply) อัตราแลกเปลี่ยน (Exchange rate) และอัตราดอกเบี้ย (Interest rate)

ทำโดยการปรับลด-เพิ่มปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจที่จะมีผลต่อการกำหนดทิศทางของอัตราแลกเปลี่ยนให้แข็งค่าหรืออ่อนค่า และการปรับลด-เพิ่มของอัตราดอกเบี้ย

เป็นหน้าที่ของธนาคารกลาง หรือธนาคารแห่งประเทศไทยในการกำหนดทิศทางของการดำเนินนโยบายการเงิน

เป้าหมายของนโยบายการเงิน

1. การรักษาเสถียรภาพของระดับราคาสินค้า
2. การจ้างงานเต็มที่
3. การรักษาความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ
4. การมีความสมดุลในการชำระเงิน
5. การรักษาเสถียรภาพของอัตราดอกเบี้ย
6. การรักษาเสถียรภาพของตลาดการเงิน

เครื่องมือในการดำเนินนโยบายการเงิน

1. การเพิ่ม/ลด อัตราดอกเบี้ย (Bank rate)
2. การเพิ่ม/ลด อัตราเงินสดสำรองตามกฎหมาย (Legal reserve ratio)
3. การซื้อขายหลักทรัพย์ของธนาคารกลาง (Open-market operation)
4. การเปลี่ยนแปลงอัตราซื้อลด (Discount rate)
5. การควบคุมโดยตรง (Direct control)

การใช้เครื่องมือนโยบายการเงินของธนาคารกลาง ในการควบคุมดูแลปริมาณเงิน

- ธนาคารกลาง

ลักษณะทั่วไปและบทบาทหน้าที่ของธนาคารกลาง

1. เป็นนายธนาคารของธนาคารไทยพาณิชย์
2. เป็นนายธนาคารของรัฐบาล
3. การออกธนบัตร
4. รักษาเงินสำรองระหว่างประเทศ
5. ให้อุปถัมภ์เงินแหล่งสุดท้าย
6. ควบคุมปริมาณเงินและการให้สินเชื่อ
7. ควบคุมธนาคารพาณิชย์

การใช้เครื่องมือนโยบายการเงินของธนาคารกลาง ในการควบคุมดูแลปริมาณเงิน

- ธนาคารแห่งประเทศไทย

ลักษณะทั่วไปและบทบาทหน้าที่ของธนาคารกลาง

1. ออกและจัดการธนบัตรรัฐบาลและบัตรธนาคาร
2. กำหนดและดำเนินนโยบายการเงิน
3. บริหารจัดการสินทรัพย์ของธนาคารแห่งประเทศไทย
4. นายธนาคารและนายทะเบียนหลักทรัพย์ของรัฐบาล
5. นายธนาคารของสถาบันการเงิน
6. จัดตั้งหรือสนับสนุนการจัดตั้งระบบการชำระเงิน
7. กำกับและตรวจสอบสถาบันการเงิน
8. บริหารจัดการอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา
9. ควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตามกฎหมาย

คณะกรรมการนโยบายการเงิน

อำนาจหน้าที่

1. กำหนดเป้าหมายของนโยบายการเงินของประเทศ
2. กำหนดนโยบายการบริหารจัดการอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา
3. กำหนดมาตรการที่จำเป็นเพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายและนโยบายตาม (1) และ (2)
4. ติดตามการดำเนินมาตรการของธนาคารแห่งประเทศไทย ให้เป็นไปอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

ประเภทของนโยบายการเงิน

- การดำเนินนโยบายทางการเงิน เป็นการควบคุมปริมาณเงิน และปริมาณสินเชื่อให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจ ซึ่งอาจส่งผลโดยตรงต่อ อัตราดอกเบี้ย และกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ผู้บริโภค การลงทุน และการจ้างงาน
- เป้าหมายหลักของการดำเนินนโยบายทางการเงิน คือ การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ การสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การพัฒนาประเทศ การจ้างงาน และการรักษาดุลยภาพทางการชำระเงินระหว่างประเทศ

การดำเนินนโยบายการเงิน 2 ลักษณะ

1. **นโยบายการเงินแบบผ่อนคลาย (Easy monetary policy)** คือ การดำเนินนโยบายโดยใช้เครื่องมือทางการเงินต่างๆ เพื่อให้ปริมาณเงินเพิ่มขึ้น มักใช้ในกรณีที่เศรษฐกิจซบเซา เช่น การลงทุนและการบริโภคอยู่ในระดับต่ำ ความต้องการสินเชื่อมีน้อย
2. **นโยบายการเงินแบบเข้มงวด (Restrictive monetary policy)** คือ การดำเนินนโยบายโดยใช้เครื่องมือทางการเงินต่างๆ เพื่อให้ปริมาณเงินลดลง มักใช้ในกรณีที่ระบบเศรษฐกิจมีปัญหาต่างๆ เช่น ภาวะราคาสินค้าสูง ระบบเศรษฐกิจมีการใช้จ่ายมวลรวมสูง

กลไกการทำงานของอุปสงค์และอุปทานของเงิน

1. อุปสงค์ของเงิน (Demand for money) หมายถึง ความต้องการในการถือเงินของบุคคล (ไม่รวมเงินฝากในธนาคาร) โดยการใช้เงินของแต่ละคนจะแตกต่างกันไปตามฐานะและรายได้ สามารถ แยกออกได้เป็น 3 ประการ
 - 1.1 ความต้องการถือเงินเพื่อใช้จ่ายใช้สอยในชีวิตประจำวัน
 - 1.2 ความต้องการถือเงินเพื่อการใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน
 - 1.3 ความต้องการถือเงินเพื่อการเก็งกำไร

2. อุปทานของเงิน (Money supply) หมายถึง ปริมาณเงินที่หมุนเวียนอยู่ในระบบเศรษฐกิจในขณะใดขณะหนึ่ง ปริมาณเงินดังกล่าวจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับ การควบคุมของธนาคารกลาง โดยธนาคารกลางมีอำนาจที่จะเพิ่มหรือลดปริมาณเงิน โดยใช้เครื่องมือทางการเงิน เช่น การเปลี่ยนแปลงอัตราเงินสำรอง การซื้อขายหลักทรัพย์ของธนาคารกลาง แลอัตราซื้อลด

ข้อจำกัดของนโยบายการเงิน

1. ความล่าช้าที่เกิดขึ้นในระบบการเงิน
2. ปัญหาทางการเมือง
3. มีข้อโต้แย้งในเรื่องความเป็นกลาง
4. ความไม่เต็มใจของผู้ให้กู้
5. คาดการณ์ว่าผลตอบแทนในอนาคตค่อนข้างต่ำ
6. นโยบายการเงินมีความแน่นอนน้อยกว่านโยบายการคลัง

ทำไมต้องมีนโยบายการเงิน

เพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ และสนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน กล่าวคือ ในยามที่เศรษฐกิจซบถ หรือตกต่ำ มีคนว่างงานจำนวนมาก การดำเนินนโยบายการเงินแบบขยายตัว ก็จะช่วยสนับสนุนให้เศรษฐกิจปรับตัวดีขึ้นได้

หากเกิดภาวะเงินเฟ้อสูง ๆ อันเนื่องมาจากขยายตัวของเศรษฐกิจที่สูงเกินไป จนการผลิตมีมากกว่าความต้องการบริโภคที่แท้จริง ซึ่งอาจส่งผลเสียต่อเศรษฐกิจได้ในอนาคต เพราะสินค้าที่ผลิตมากเกินไป อาจจะไม่ออกนโยบายการเงินก็จะดำเนินไปในแนวทางที่ดึงตัวขึ้นหรือหดตัว เพื่อลดความร้อนแรงของภาวะเศรษฐกิจดังกล่าว

นโยบายการเงินแบบขยายตัว (Expansionary monetary policy)

สามารถทำได้หลายวิธีได้แก่

- การเปลี่ยนแปลงอัตราเงินสดสำรองที่ต้องดำรง (Reserve ratio) ของธนาคารพาณิชย์
- การซื้อขายหลักทรัพย์ หรือพันธบัตรของธนาคารกลางกับภาคเอกชน (Open market operation)
- การเปลี่ยนแปลงอัตราซื้อลด (Discount rate)
- การขอความร่วมมือให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติตาม (Moral suasion)

นโยบายการเงินแบบหดตัว

(Contractionary monetary policy)

ทำได้โดย

1. การลดปริมาณเงิน ผ่านช่องทางการเพิ่มอัตราเงินสำรอง
2. การขายหลักทรัพย์ให้แก่ภาคเอกชน และ
3. การเพิ่มอัตราซื้อลด

ซึ่งจะเป็นการดูดเงินออกจากระบบเศรษฐกิจ ซึ่งธนาคารกลางมักจะเลือกทำในยามที่ประเมินว่าเศรษฐกิจอาจจะร้อนแรงเกินไปจนอาจเกิดผลเสียตามมาในภายหลัง เช่น ในช่วงที่เกิดฟองสบู่ในตลาดที่อยู่อาศัย หรือในช่วงที่เกิดภาวะเงินเฟ้อสูงๆ ในประเทศ เป็นต้น

นโยบายการเงินและนโยบายการคลัง

ควรจะดำเนินไปในแนวทางที่สอดคล้องกันหรือไม่

- คำตอบคือ ควรเป็นอย่างยิ่ง ว่าไม่ว่าจะเป็นการดำเนินนโยบายการเงินหรือการคลัง ต่างก็มีวัตถุประสงค์เดียวกันคือ การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ และสนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน คอยแตะเบรกเวลาที่เศรษฐกิจร้อนแรงเกินไป หรือคอยเสริมในเวลา queเศรษฐกิจอยู่ในช่วงขาลง
- ดังนั้น หากไม่สอดคล้องกัน เช่น นโยบายการเงินตึงตัว ขณะที่นโยบายการคลังขยายตัว ผลที่ได้ต่อเศรษฐกิจย่อมจะถูกหักล้างกันเอง

ความแตกต่างของนโยบายการคลังและนโยบายการเงิน

1. **ผู้กำหนดนโยบายหรือผู้ใช้นโยบาย** รัฐบาลจะเป็นผู้กำหนดเงื่อนไขหรือใช้นโยบายการคลัง ธนาคารกลางหรือธนาคารชาติของแต่ละประเทศ
2. **เครื่องมือด้านนโยบาย** นโยบายการคลังใช้นโยบายภาษีอากร การใช้จ่าย และการก่อหนี้สาธารณะเป็นเครื่องมือหลัก ส่วนนโยบายการเงินใช้การควบคุม และ/หรือ ปรับปริมาณเงินและอัตราดอกเบี้ยเป็นเครื่องมือหลัก
3. **ผลกระทบ** นโยบายการคลังมีผลกระทบต่อการบริโภค การออม การลงทุน ระดับรายได้ การมีงานทำ ระดับราคา ค่าจ้าง และอัตราดอกเบี้ย นโยบายการเงินมีผลกระทบต่อปริมาณเงินและปัจจัยอื่นๆ เช่นเดียวกับนโยบายการคลัง
4. **เป้าหมาย** นโยบายทั้งสองอย่างใช้เพื่อบรรลุเป้าหมายทางด้านเศรษฐกิจอย่างเดียวกัน

สรุป

- ปัญหาเศรษฐกิจมหภาค มีหลายประการ เช่น ปัญหาเงินเฟ้อ ปัญหาเงินฝืด และปัญหาการว่างงาน เป็นเรื่องที่รัฐบาลจะต้องดูแลแก้ไขปัญหาเนื่องจากส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนโดยตรง โดยรัฐบาลสามารถกำหนดนโยบายการคลัง และนโยบายการเงิน เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวได้

- นอกจากนี้ ในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ ธนาคารกลางสามารถใช้เครื่องมือทางการเงิน ได้แก่ พันธบัตร อัตราเงินสดสำรอง อัตราซื้อลด อัตราดอกเบี้ย และการควบคุม โดยตรง เพื่อควบคุมปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจโดยใช้นโยบายการเงิน แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ
- **นโยบายการเงินแบบผ่อนคลาย** เป็นการดำเนินนโยบายโดยใช้เครื่องมือทางการเงิน ต่างๆ เพื่อให้ปริมาณเงินเพิ่มขึ้น มักใช้ในภาวะเศรษฐกิจซบเซา
- **นโยบายการเงินแบบเข้มงวด** เป็นการดำเนินนโยบายโดยใช้เครื่องมือทางการเงิน เพื่อให้ปริมาณเงินลดลง มักใช้ในกรณีที่ระบบเศรษฐกิจมีการขายตัวสูงจนเกิด ปัญหาเงินเฟ้อ ราคาสินค้าสูงอย่างต่อเนื่อง หรือมีปัญหาดุลการค้าและ ดุลการชำระเงิน

สรุปนโยบายการเงิน

เศรษฐกิจขยายตัวมาก	เศรษฐกิจตกต่ำมาก
นโยบายการเงิน : ลดปริมาณเงิน : แบบเข้มงวด	นโยบายการเงิน : เพิ่มปริมาณเงิน : แบบผ่อนคลาย
เชิงปริมาณ	เชิงปริมาณ
1. ธ.กลางขายหลักทรัพย์	1. ธ.กลางรับซื้อหลักทรัพย์
2. เพิ่มอัตราเงินสดสำรองตามกฎหมาย	2. ลดอัตราเงินสดสำรองตามกฎหมาย
3. เพิ่มอัตรารับช่วงซื้อลด	3. ลดอัตรารับช่วงซื้อลด
4. เพิ่มอัตราดอกเบี้ยมาตรฐาน	4. ลดอัตราดอกเบี้ยมาตรฐาน
เชิงคุณภาพ	เชิงคุณภาพ
1. เพิ่มเงินดาวน์ + ลดปีผ่อน	1. ลดเงินดาวน์ + เพิ่มปีผ่อน
2. เพิ่ม Margin	2. ลด Margin

ปริมาณเงินมาก

ใช้จ่ายมาก

GDP มาก

ลูกโป่งตึงมาก

ลดปริมาณเงิน

นโยบายการเงิน
แบบเข้มงวด

ปริมาณเงินน้อย

ใช้จ่ายน้อย

GDP น้อย

ลูกโป่งแฟบ

เพิ่มปริมาณเงิน

นโยบายการเงิน
แบบผ่อนคลาย

ใครได้ ใครเสีย?

← **ค่าเงินบาทแข็ง** VS **ค่าเงินบาทอ่อน** →

สมมติว่าวันนี้ 33฿ = 1\$

ค่าเงินบาทแข็ง

32฿ = 1\$

คือการใช้เงินบาทน้อยลง
ในการแลกเงินสกุลอื่นในจำนวนเท่าเดิม

ใครได้ประโยชน์?

- ผู้นำเข้า** ลดต้นทุนการนำเข้าสินค้า เพราะราคาสินค้าจากต่างประเทศถูกลง
- ประชาชน** ซื้อสินค้าและบริการจากต่างประเทศได้ถูกลง
- ผู้ลงทุน** นำเข้าสินค้าทุนได้ถูกลง เช่น เครื่องจักร อุปกรณ์ต่าง ๆ
- ผู้เป็นหนี้กับต่างประเทศ** มีการหนี้ลดลง เพราะใช้เงินบาทน้อยลง ในการชำระหนี้สกุลเงินต่างประเทศ

ใครเสียประโยชน์?

- ผู้ส่งออก** นำรายได้ที่เป็นเงินสกุลต่างประเทศ มาแลกเป็นเงินบาทได้น้อยลง
- คนทำงานต่างประเทศ** นำรายได้ที่เป็นเงินสกุลต่างประเทศ มาแลกเป็นเงินบาทได้น้อยลง
- ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวที่รับเงินสกุลต่างประเทศ** นำรายได้มาแลกเป็นเงินบาทได้น้อยลง

ค่าเงินบาทอ่อน

34฿ = 1\$

คือการใช้เงินบาทมากขึ้น
ในการแลกเงินสกุลอื่นในจำนวนเท่าเดิม

ใครได้ประโยชน์?

- ผู้ส่งออก** นำรายได้ที่เป็นเงินสกุลต่างประเทศ มาแลกเป็นเงินบาทได้มากขึ้น
- คนทำงานต่างประเทศ** นำรายได้ที่เป็นเงินสกุลต่างประเทศ มาแลกเป็นเงินบาทได้มากขึ้น
- ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวที่รับเงินสกุลต่างประเทศ** นำรายได้มาแลกเป็นเงินบาทได้มากขึ้น

ใครเสียประโยชน์?

- ผู้นำเข้า** เพิ่มต้นทุนการนำเข้าสินค้า เพราะราคาสินค้าจากต่างประเทศแพงขึ้น
- ประชาชน** ซื้อสินค้าและบริการจากต่างประเทศแพงขึ้น
- ผู้ลงทุน** นำเข้าสินค้าทุนแพงขึ้น เช่น เครื่องจักร อุปกรณ์ต่าง ๆ
- ผู้เป็นหนี้กับต่างประเทศ** มีการหนี้เพิ่มขึ้น เพราะใช้เงินบาทมากขึ้น ในการชำระหนี้สกุลเงินต่างประเทศ

พันธกิจเศรษฐกิจไทยปี 65

ดีแน่แค่ไหน อยู่ที่รับมือ 'โอมิครอน'

OMICRON สมมติฐาน คุณสมบัติ/การแพร่ระบาด ของสายพันธุ์โอมิครอน

กรณีควบคุมได้

- แพร่ระบาดเร็ว แต่รุนแรงน้อยกว่าสายพันธุ์เดลต้า
- ประสิทธิภาพของวัคซีนที่ใช้ในปัจจุบัน ยังสามารถลดความรุนแรงของอาการป่วยได้
- ไม่มีการล็อกดาวน์ในประเทศ
- สิ้นสุดไตรมาส 1 ปี 2565

กรณีแย้

- แพร่ระบาดเร็ว ความรุนแรงเทียบเท่ากับสายพันธุ์เดลต้า
- ประสิทธิภาพวัคซีนที่ใช้ในปัจจุบัน ลดลงอย่างมาก
- จำเป็นต้องปิดประเทศ
- มีมาตรการล็อกดาวน์ในประเทศ แบ่งตามพื้นที่เสี่ยง
- สิ้นสุดไตรมาส 1 ปี 2565

GDP
เศรษฐกิจทั้งปี 2565

ฟื้นตัวได้ที่ 3.7%

ลดลงมาอยู่ที่ 2.8%

ผลกระทบ ตลาดท่องเที่ยวไทย

- คาด ปี 65 นกท.ต่างชาติแตะ 4 ล้านคน
- สร้างรายได้ราว 3 แสนล้านบาท
- จากปี 64 ปิดยอด นกท.ต่างชาติ 3.5 แสนคน

- คาดปี 65 นกท.ต่างชาติเหลือราว 2 ล้านคน
- สร้างรายได้ราว 1.5 แสนล้านบาท
- ส่งผลกระทบ 2-3 เดือน
- (หาก นกท.ต่างชาติหายไป 1 ล้านคน สูญเสียรายได้ราว 7-8 หมื่นล้านบาท)

แนวโน้มภาคการเงิน

- เศรษฐกิจสหรัฐฯ ฟื้นตัวต่อเนื่อง มีแรงกดดันเงินเฟ้อสูง
- แรงกดดันต่อการขึ้นดอกเบี้ยนโยบาย และอาจเพิ่มขึ้นในช่วงปลายปี

- เศรษฐกิจสหรัฐฯ ฟื้นตัวต่อเนื่อง
- ดุลบัญชีเดินสะพัดของไทยยังคงอ่อนแอ จากผลกระทบรายได้จากการท่องเที่ยว
- คงดอกเบี้ยนโยบาย

คาดว่ารัฐบาลจะไม่กู้เงินนอกงบประมาณเพิ่มเติม
โดยใช้วงเงิน 2.6 แสนล้านบาท ที่คงเหลือจาก พ.ร.ก.กู้เงิน 5 แสนล้านบาท

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับ
การภาษีอากร

ภาษีอากร (Tax)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้แยกความหมายของ ภาษีอากรออกจากกันดังนี้

ภาษี หมายถึง เงินที่มีกฎหมายกำหนดให้รัฐหรือท้องถิ่นเรียกเก็บจาก บุคคลในเหตุต่าง ๆ เช่น จากการมีรายได้ การมีทรัพย์สิน การประกอบ กิจการ การบริโภค เพื่อใช้จ่ายในการบริหารประเทศหรือท้องถิ่น เช่น ภาษีเงินได้ ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีมูลค่าเพิ่ม

อากร หมายถึง ค่าธรรมเนียมอย่างหนึ่งที่รัฐบาลเรียกเก็บ เช่น อากรรังนก อากรมหรสพ

ความหมายของภาษีอากร

ความหมายแรก หมายถึง สิ่งที่รัฐบาลบังคับจัดเก็บจากประชาชนและนำมาใช้ เพื่อประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม โดยมีได้ให้ประโยชน์ตอบแทนโดยตรงต่อผู้เสียภาษี

ความหมายที่สอง หมายถึง รายได้หรือทรัพยากรที่ได้มีการเคลื่อนย้ายจากภาคเอกชนไปสู่ภาครัฐบาล และไม่ก่อให้เกิดภาระในการชำระคืนของรัฐบาล

วัตถุประสงค์ของการจัดเก็บภาษีอากร

1. เพื่อหารายได้ให้แก่รัฐ

2. เพื่อควบคุม (การบริโภคและการผลิต)

3. เพื่อการจัดสรรและการกระจายรายได้

4. เพื่อการชำระหนี้ของรัฐ

5. เพื่อเป็นเครื่องมือในนโยบายธุรกิจ

6. เพื่อเป็นเครื่องมือในนโยบายการคลัง

หลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีที่ดี

1. หลักของความแน่นอน (certainty)

2. หลักของการประหยัด (low compliance and collection costs)

3. หลักของความเสมอภาค (equity)

4. หลักของการยอมรับ (acceptability)

5. หลักของการเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ (enforceability)

6. หลักของการทำรายได้ (productivity)

7. หลักของการยืดหยุ่น (flexibility)

หลักเกณฑ์ที่ดีในการจัดเก็บภาษี

1. หลักของความแน่นอน (certainty) กฎหมายที่ใช้ในการเก็บภาษีทุกประเภทจะต้องมีความแน่นอนและเป็นที่ยอมรับแก่ผู้เสียภาษีทุกคน ในเรื่องฐานภาษี อัตราภาษี เวลา และวิธีการจัดเก็บ

2. หลักของการประหยัด (low compliance and collection costs) ภาษีอากรแต่ละประเภทที่จัดเก็บจะต้องเป็นภาระแก่ผู้เสียภาษีน้อยที่สุด และเสียค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีต่ำที่สุด

3. หลักของความเสมอภาค (equity) การจัดเก็บภาษีที่ดีจะต้องก่อให้เกิดความยุติธรรมหรือความเสมอภาคในหมู่ผู้เสียภาษีทุกคน เพราะถ้าหากการเก็บภาษีเป็นไปอย่างไม่เป็นธรรมแล้ว การหนีภาษี จะมีมากจนอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งในสังคมถึงขั้นปฏิวัติได้

4. หลักของการยอมรับ (acceptability) การบริหารการจัดเก็บภาษีอากรแต่ละประเภทจะกระทำได้ง่ายหากประชาชนส่วนใหญ่ให้การยอมรับ และให้ความร่วมมือในการเสียภาษี ซึ่งการที่ประชาชนจะให้การยอมรับมากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับความยุติธรรมในการเก็บภาษีของรัฐ

5. หลักของการเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ (enforceability) ภาษีอากรทุกประเภทที่จะจัดเก็บจะต้องสามารถทำการบริหารการจัดเก็บที่ได้ผลในทางปฏิบัติ ภาษีอากรบางประเภทแม้มีเหตุผลที่ดีในทางทฤษฎี แต่ในทางปฏิบัติการจัดเก็บเป็นไปได้อย่างยาก

6. หลักของการทำรายได้ (productivity) ภาษีที่ดีของรัฐบาลควรเป็นภาษีที่สามารถทำรายได้ให้แก่รัฐบาลได้เป็นอย่างดี เป็นภาษีที่มีฐานใหญ่ และฐานของภาษีขยายตัวได้รวดเร็วตามความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

7. หลักของการยืดหยุ่น (flexibility) ภาษีที่ดีควรมีความยืดหยุ่น สามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจของประเทศ หรือการเปลี่ยนแปลงฐานะทางเศรษฐกิจของผู้เสียภาษีได้ง่าย เช่น ภาษีเงินได้อัตราก้าวหน้า เป็นต้น

ฐานภาษี (tax base)

สิ่งที่ถูกใช้เป็นฐานในการประเมินเก็บภาษีอากรแต่ละชนิด ตามอัตราของภาษี (tax rate) ที่ได้กำหนดไว้

สิ่งที่ถูกใช้เป็นฐานในการจัดเก็บภาษีมีหลายลักษณะ ได้แก่ รายได้ การบริโภค ความมั่งคั่ง และอื่น ๆ

ฐานรายได้ (income base)

เป็นฐานภาษีที่ใช้กันอย่างแพร่หลายมากที่สุด เพราะเชื่อว่ารายได้เป็นเครื่องมือวัดความสามารถในการเสียภาษี (ability-to-pay) ที่ดีที่สุด

เพราะรายได้ของแต่ละคนเป็นสิ่งที่แสดงถึงอำนาจการซื้อที่เขาได้รับในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง ซึ่งเขาอาจใช้รายได้นั้นเพื่อซื้อสินค้าหรือบริการ หรืออาจจะเก็บสะสมไว้เพื่อประโยชน์เพิ่มขึ้นหรือใช้จ่ายในอนาคตก็ได้

ฐานรายได้ (income base)

ปัจจุบันภาษีที่จัดเก็บจากฐานรายได้ ได้แก่

ภาษีเงินได้ส่วนบุคคล (personal income tax)

ภาษีเงินได้ธุรกิจ (corporate income tax)

ฐานการบริโภค (consumption base)

คือ การจัดเก็บภาษีจากการใช้จ่ายเพื่อการบริโภค หรือการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการต่าง ๆ เป็นผลพวงมาจากแนวคิดที่ว่า การบริโภคทำให้ทรัพยากรของสังคมสิ้นเปลืองไป

ดังนั้นผู้ที่บริโภคมากจึงควรต้องเสียภาษีให้กับสังคมมากตามไปด้วย เพื่อเป็นการชดเชยทรัพยากรที่หมดเปลืองไป

ภาษีฐานการบริโภค ประกอบด้วย

ภาษีการขาย (sales taxes)

ภาษีการขายหรือธุรกิจเฉพาะ (excise taxes)

ภาษีมูลค่าเพิ่ม (value-added taxes)

ภาษีสินค้าขาเข้า-ขาออก (custom taxes)

ฐานความมั่งคั่ง (wealth)

ภาษีที่การจ่ายไม่ได้ขึ้นอยู่กับรายได้ที่เกิดขึ้น แต่จ่ายจากมูลค่าของสินทรัพย์ที่ถือโดยบุคคลหรือครอบครัว เช่น ที่ดิน เครื่องประดับ งานศิลปะ อสังหาริมทรัพย์ หุ้น เป็นต้น

ภาษีนี้อยู่บนแนวคิดที่ว่า ผู้ที่มีทรัพย์สินสมบัติสะสมไว้มาก ย่อมมีความสามารถในการเสียภาษีมากกว่าผู้ที่ไม่มียทรัพย์สินสมบัติสะสมไว้ ซึ่งผู้ที่มีทรัพย์สินสมบัติอาจใช้ทรัพย์สินนั้น เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการหารายได้ หรือเพื่อสร้างประโยชน์ทางเศรษฐกิจได้เพิ่มขึ้น

ฐานอื่น ๆ

บางกรณี ภาษีอากรอาจจัดเก็บเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะบางประการของรัฐ โดยอาจมิได้มีจุดประสงค์เพื่อการหารายได้เป็นสำคัญ แต่ต้องการสนับสนุนให้เกิดหรือต้องการป้องกันพฤติกรรมบางประการ เพื่อไม่ให้เกิดความเดือดร้อนกับสังคม เช่น

ภาษีชายโสดที่ได้จัดเก็บในอดีตของไทย ซึ่งในขณะนั้น รัฐบาลต้องการเพิ่มจำนวนประชากร หากชายใดมิได้แต่งงานจะต้องเสียภาษี (วปส.เพื่อเพิ่มอัตราการลดของ ปชก.)

ภาษีเด็กในประเทศจีนที่หากครอบครัวใดมีลูกเกินจำนวนที่กำหนดก็จะต้องเสียภาษี (วปส.เพื่อลดอัตราการเพิ่มของ ปชก.)

ความสำคัญของฐานภาษีแต่ละประเทศ

ประเทศพัฒนาแล้ว รายได้จากภาษีฐานรายได้และภาษีฐานความมั่งคั่ง จะสูงกว่ารายได้ที่เก็บจากภาษีฐานการบริโภค

ประเทศกำลังพัฒนา รายได้จากภาษีการบริโภค จะมากกว่ารายได้จากภาษีฐานรายได้และภาษีฐานความมั่งคั่ง

10 ประเทศที่เก็บภาษีเงินได้บุคคลสูงที่สุดในโลก

ปี 2562 หน่วย: %

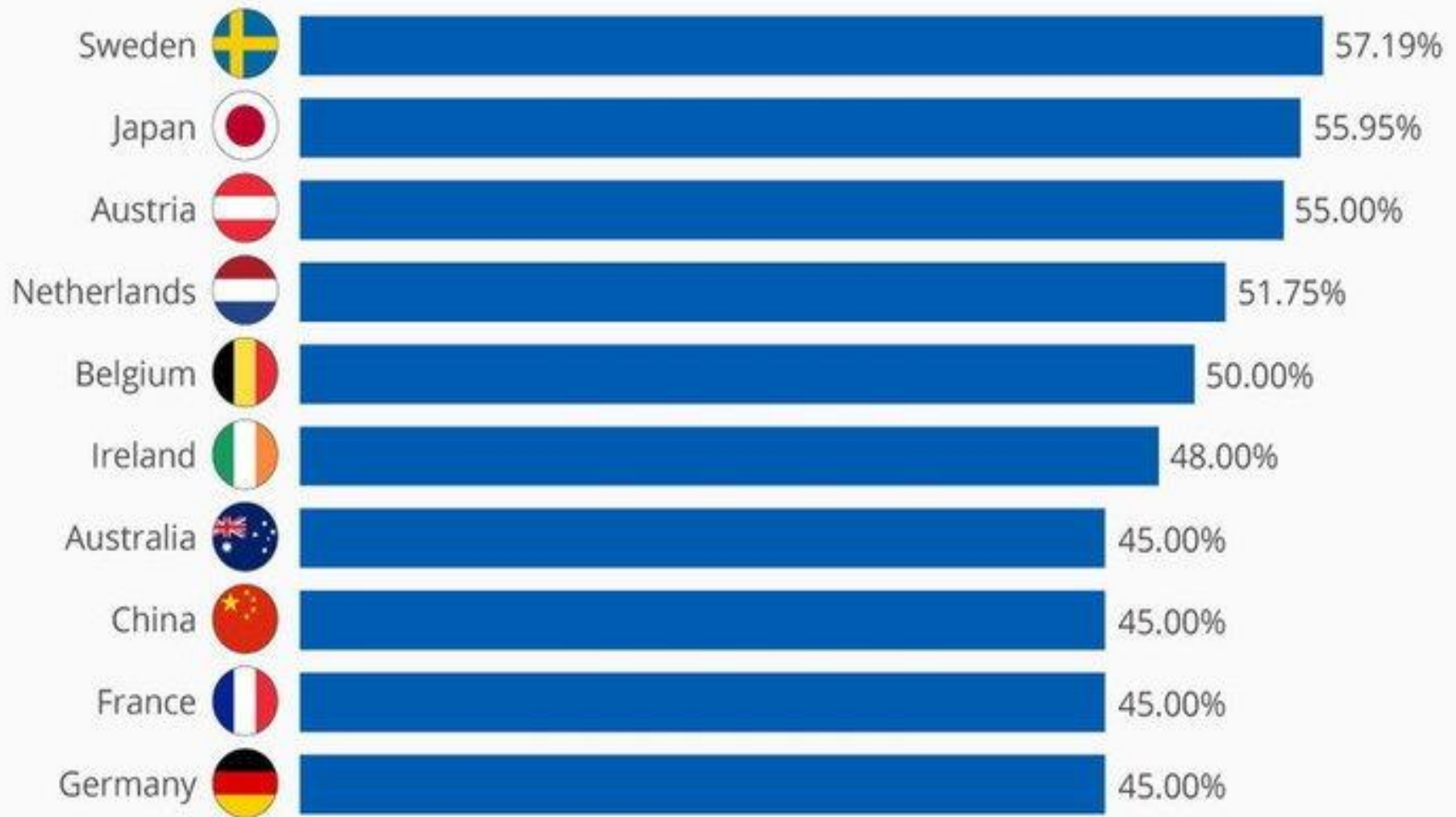

กราฟฟิค กรุงเทพธุรกิจ

ที่มา: เคพีเอ็มจี

Income Tax Around The World

Highest rate of income tax in selected countries in 2019

อัตรากาษี

การพิจารณาจำนวนกาษีที่จะเรียกเก็บจากผู้เสียกาษีแต่ละราย นอกจากต้องกำหนดสิ่งที่เป็นฐานกาษีหรือฐานในการคำนวณแล้ว ยังจะต้องกำหนดโครงสร้างของอัตรากาษี (tax rate) เพื่อนำมาคำนวณแล้ว จึงจะได้รายได้กาษี (tax yield) ของรัฐบาล

การคำนวณรายได้กาษีของแต่ละประเภทจะเท่ากับมูลค่าของสิ่งที้นำมาเป็นฐานกาษี (อาจเป็นเงินได้ ทรัพย์สิน มูลค่าของสินค้าและบริการ ฯลฯ) คูณด้วยอัตรากาษีที่จะจัดเก็บ

$$\text{รายได้กาษี} = \text{ฐานกาษี} \times \text{อัตรากาษี}$$

อัตราภาษี

1. อัตราภาษีแบบก้าวหน้า

2. อัตราภาษีแบบคงที่

3. อัตราภาษีแบบลดถอย

อัตราภาษีแบบก้าวหน้า

อัตราภาษีแบบก้าวหน้าแบบเพิ่มขึ้น คือ อัตราภาษีจะเพิ่มขึ้นในลักษณะที่ไม่เท่ากันในแต่ละชั้น โดยจะเพิ่มขึ้นในอัตราส่วนที่สูงกว่าในฐานภาษีถัดไป

อัตราภาษีแบบก้าวหน้าแบบคงที่ คือ อัตราภาษีจะเพิ่มขึ้นในอัตราส่วนเพิ่มที่เท่ากันในแต่ละชั้นเสมอ

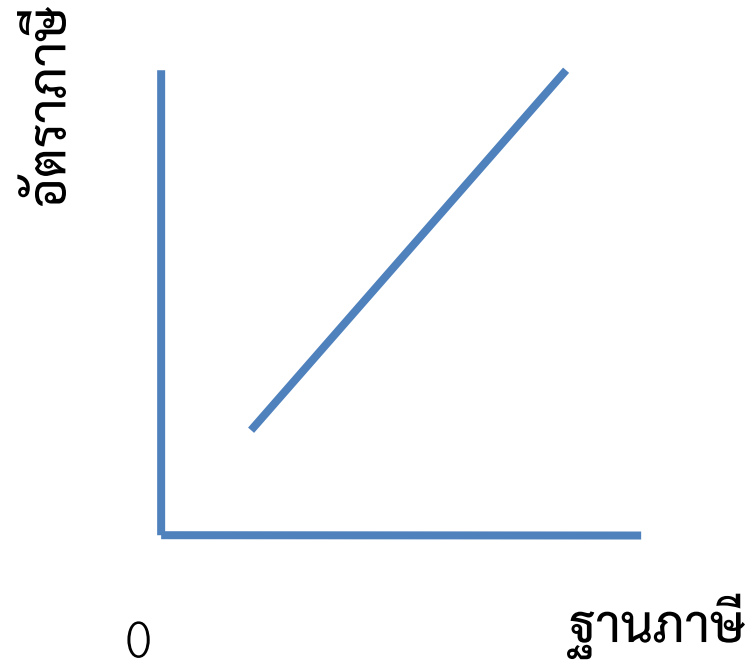
อัตราภาษีแบบก้าวหน้าแบบลดลง คือ อัตราภาษีที่เพิ่มขึ้นในอัตราส่วนเพิ่มที่ไม่เท่ากันในแต่ละชั้นโดยจะมีลักษณะเพิ่มขึ้นในอัตราที่ต่ำลง

อัตราภาษีแบบก้าวหน้า

- พิจารณาจากฐานภาษี คือ ถ้าฐานภาษีเพิ่มขึ้น อัตราภาษีก็จะเพิ่มขึ้นด้วย

ฐานภาษี	อัตราภาษี (ร้อยละ)	จำนวนภาษี
1,000	10.0	100
2,000	15.0	300
3,000	20.0	600

อัตราภาษีแบบก้าวหน้า

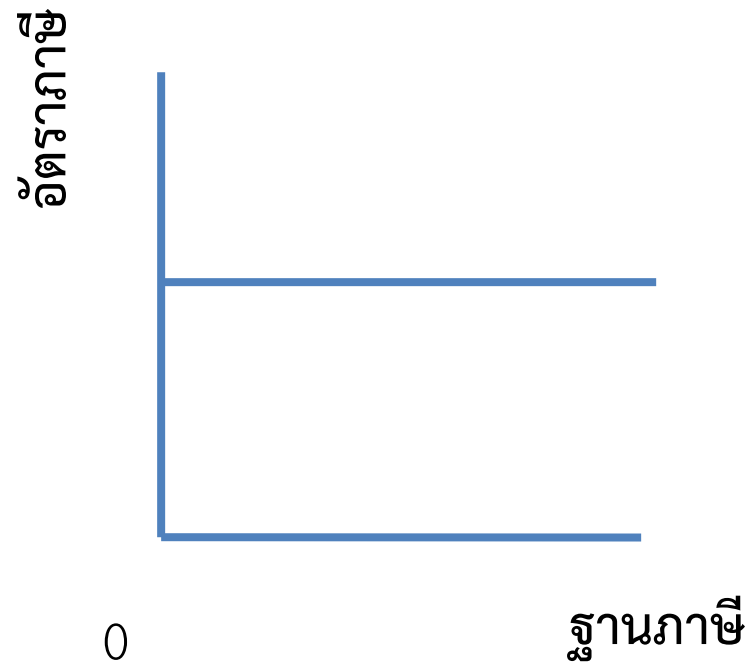

อัตราภาษีแบบคงที่

- คือ อัตราภาษีที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง (คงที่) แม้ฐานภาษีจะเพิ่มขึ้นหรือลดลง แต่อัตราภาษีคงเดิม

ฐานภาษี	อัตราภาษี (ร้อยละ)	จำนวนภาษี
1,000	10.0	100
2,000	10.0	200
3,000	10.0	300

อัตราภาษีแบบคงที่

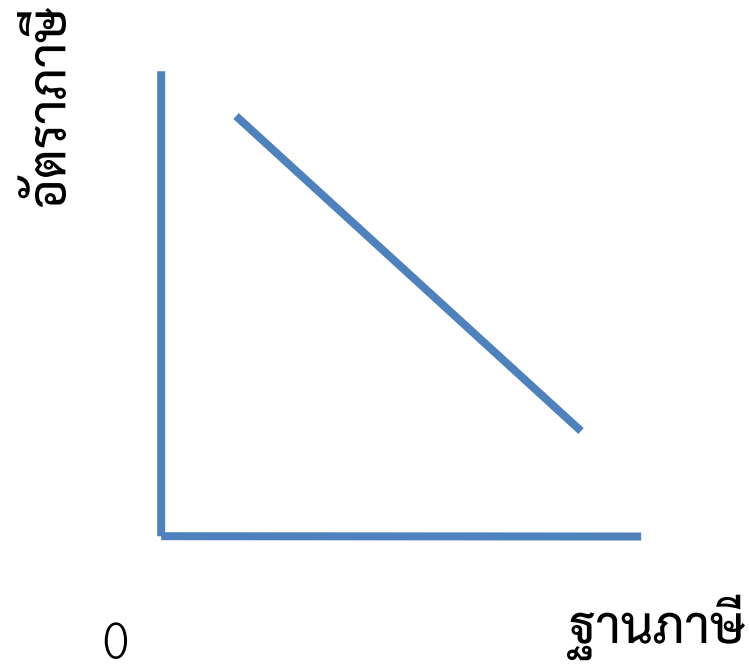

อัตราภาษีแบบถดถอย

- คือ พิจารณาจากฐานภาษี เมื่อฐานภาษีที่เพิ่มขึ้น แต่อัตราภาษีลดลง

ฐานภาษี	อัตราภาษี (ร้อยละ)	จำนวนภาษี
1,000	10.0	100
2,000	7.5	150
3,000	6.6	200

อัตราภาษีแบบถดถอย

อัตราภาษีกับการจัดเก็บภาษี

ตามโครงสร้างของอัตราภาษี รัฐบาลสามารถเลือกใช้อัตราภาษีกับการจัดเก็บภาษีภาษีแต่ละประเภทตามจุดมุ่งหมายของรัฐบาล

หากรัฐบาลต้องการใช้ภาษีเป็นเครื่องมือในการกระจายรายได้หรือสร้างความเป็นธรรมในสังคม รัฐบาลควรเลือกใช้อัตราภาษีแบบก้าวหน้าในการจัดเก็บภาษีอากรประเภทต่าง ๆ

แต่หากรัฐบาลต้องการใช้ความสะดวกในการประเมินการเก็บภาษีบางประเภท รัฐบาลอาจเลือกใช้ภาษีแบบคงที่ เพราะง่ายต่อการคำนวณการจัดเก็บภาษี

ภาระภาษี

การจัดเก็บภาษีอากรของรัฐบาลก่อให้เกิดภาระกับเอกชนในการที่จะเคลื่อนย้ายรายได้หรือทรัพยากรจากตนเองให้ไปสู่ภาครัฐบาล

โดยปกติกฎหมายภาษีอากรจะกำหนดไว้ชัดเจนว่า บุคคลใดหรือกลุ่มบุคคลใดเป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรหรือจ่ายเงินภาษีอากรให้แก่รัฐ และจะต้องเสียภาษีอากรประเภทใด จำนวนเท่าใด

แต่ในทางปฏิบัติแล้ว ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอาจไม่ใช่ผู้รับภาระภาษีในท้ายที่สุดได้

ภาระภาษี (tax burden)

หมายถึง ภาระที่ผู้เสียภาษีต้องแบกรับเนื่องจากรัฐบาลจัดเก็บภาษี **หรือ** ส่วนของรายได้แท้จริงที่ลดลงอันเนื่องมาจากการจัดเก็บภาษีอากรของรัฐบาล

ภาระภาษีมี 2 ความหมาย คือ

- ภาระภาษีตามกฎหมาย
- ภาระภาษีทางเศรษฐกิจ

ภาระภาษี

ภาระภาษีตามกฎหมาย

(statutory incidence)

- หมายถึง ภาระของผู้ที่ต้องเสียภาษีตามที่กฎหมายกำหนด
- รัฐบาลเก็บภาษีจากใคร เราก็ถือว่าผู้ที่เสียภาษีนั่นเป็นผู้ที่ได้รับภาระของภาษีตามที่กฎหมายกำหนด

ภาระภาษีทางเศรษฐกิจ

(economic incidence)

- หรือเรียกว่า ภาระภาษีที่แท้จริง
- หมายถึง ภาระของภาษีที่ตกต้องอยู่กับบุคคลในขั้นสุดท้าย
- บุคคลผู้นั้นไม่สามารถผลักภาระภาษีต่อให้ผู้อื่นได้

การผลักภาระภาษี (tax shifting)

เกิดขึ้นเมื่อผู้มีหน้าที่เสียภาษีตามที่กฎหมายกำหนด ได้ทำการ
ถ่ายเทหรือแบ่งเบาภาระภาษีบางส่วนหรือทั้งหมดไปให้กับบุคคล
อื่น

ลักษณะการผลักระภาณี

1. การผลักระภาณีไปข้างหน้า (forward shifting)

2. การผลักระภาณีไปข้างหลัง (backward shifting)

3. การแบ่งกระจายการผลักระภาณี (diffusely shifting)

การผลักภาระภาษีไปข้างหน้า (forward shifting)

คือ

การที่ผู้ผลิต ซึ่งกฎหมายกำหนดให้มีหน้าที่เสียภาษีที่เรียกเก็บจากตัวสินค้า อาจผลักภาระภาษีไปให้ผู้ซื้อหรือผู้บริโภคสินค้านั้น โดยไปบวกค่าภาษีเข้าไปในราคาสินค้าที่ขาย เป็นต้น

การผลักรถะภาชีไปข้างหลัง (backward shifting)

คือ

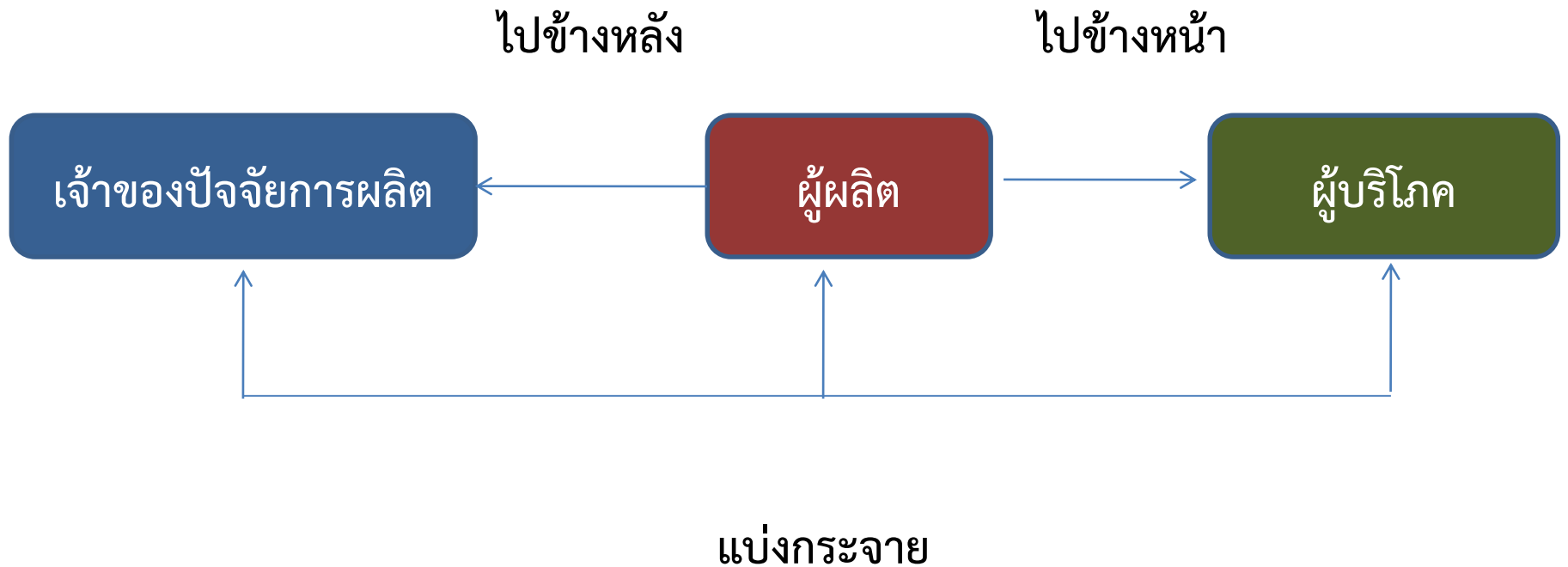
การที่ผู้ผลิต ซึ่งกฎหมายกำหนดให้มีหน้าที่เสียภาษี ที่เรียกเก็บจากสินค้า อาจผลักรถะภาชีไปให้เจ้าของปัจจัยการผลิตที่ใช้ในการผลิตสินค้านั้น โดยการลดค่าจ้างแรงงานหรือลดราคาปัจจัยการผลิต

การแบ่งกระจายการผลักระภาชี (diffusely shifting)

คือ

การที่ผู้ผลิต ผลักระภาชีไปทั้งข้างหน้าและข้างหลังพร้อม ๆ กัน โดยตัวผู้ผลิตเองก็รับภาระภาชีไว้บ้างและผู้บริโภคร่วมกับเจ้าของปัจจัยการผลิตก็รับภาระไว้บางส่วน

วิธีการผลักรายละเอียด

การผลักระภาษี

ผลของการผลักระภาษีจะมีโอกาสตกอยู่กับบุคคล 3 กลุ่ม
คือ ผู้บริโภค เจ้าของปัจจัยการผลิต และผู้ผลิตสินค้า

ผู้ใดจะรับภาระภาษีที่แท้จริงไว้มากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับ
ความสามารถในการผลักระภาษีของผู้ผลิตสินค้า

การผลักระภาษีจะกระทำได้มากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัย
หลายด้าน อาทิ ระดับการแข่งขันของตลาด ความยืดหยุ่นด้านราคาของอุป
สงค์และอุปทาน ลักษณะของสินค้า ประเภทของภาษีอากร เป็นต้น

ประเภทภาษี

ภาษีทางตรง (direct tax) หมายถึง ภาษีที่ผู้เสียภาษีไม่สามารถผลักภาระภาษีไปให้ผู้อื่นได้หรือการผลักภาระภาษีไปให้ผู้อื่นได้ยาก ภาษีทางตรงจะเป็นภาษีที่จัดเก็บจากฐานรายได้หรือฐานความมั่งคั่ง

ภาษีทางอ้อม (indirect tax) หมายถึง ภาษีที่ผู้เสียภาษีสามารถผลักภาระภาษีไปให้ผู้อื่นได้ ภาษีทางอ้อมเป็นภาษีที่เก็บจากฐานการบริโภคหรือการซื้อขายแลกเปลี่ยน

ฐานภาษี

การประเมินภาษี

การจัดเก็บภาษีแต่ละประเภท รัฐบาลอาจจะเลือกใช้วิธีการประเมินภาษีในแบบที่แตกต่างกัน โดยอาจประเมินภาษีตามมูลค่าของฐานภาษี หรืออาจทำการประเมินภาษีตามจำนวนหรือปริมาณของสิ่งที่ถูกเก็บภาษี

การประเมินภาษีตามมูลค่าของฐานภาษี

ภาษีเงินได้

ภาษีศุลกากร

ภาษีทรัพย์สิน

ภาษีมรดก

การประเมินภาษีตามปริมาณหรือจำนวน

ภาษีสรรพสามิต

ภาษีศุลกากร

ผลกระทบจากการเก็บภาษีอากร

1. ผลกระทบต่อการทำงาน การออม และการลงทุน

2. ผลกระทบจากภาระส่วนเกินในการเสียภาษี

3. ผลกระทบด้านการจัดสรรทรัพยากร

4. ผลกระทบด้านการกระจายรายได้

5. ผลกระทบของกาจัดเก็บภาษีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ

6. ผลกระทบต่อผลผลิตของชาติ

ผลกระทบต่อการทำงาน การออม และการลงทุน

ผลกระทบต่อการทำงาน

ประการแรก ผลด้านรายได้ (income effect)

คือ การเก็บภาษีของรัฐบาลจะทำให้ประชาชนรู้สึกว่าตนเอง
จนลงกว่าเดิม มีรายได้ไม่พอกับมาตรฐานการครองชีพที่เคยเป็นจึง
จำเป็นต้องทำงานมากขึ้น

ผลกระทบต่อการทำงาน

ประการที่สอง ผลด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (substitution effect)

คือ การที่รัฐบาลเก็บภาษีมากขึ้นทำให้ผู้เสียภาษีอาจรู้สึกว่าผลตอบแทนจากการทำงานลดลง (คือต้นทุนของการพักผ่อนน้อยลงกว่าเดิม) ทำให้ผู้เสียภาษีอาจทำงานน้อยลง

ผลกระทบต่อการออม

การจัดเก็บภาษีอากรแบบอัตราก้าวหน้าส่วนใหญ่จะกระทบกระเทือนผู้มีรายได้สูง ซึ่งจะมีผลต่อการออมทำให้การออมน้อยลง

แต่ถ้าเป็นภาษีที่กระทบกระเทือนผู้มีรายได้ต่ำ มักจะมีผลต่อการใช้จ่ายเพื่ออุปโภคมากกว่า เพราะผู้มีรายได้ต่ำส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดใช้ไปเพื่อการอุปโภคบริโภค เงินออมนั้นมีน้อยหรือเกือบไม่มีเลย เมื่อเงินได้น้อยลงก็ต้องพยายามลดการใช้จ่ายอุปโภคบริโภคลง

ผลกระทบต่อการลงทุน

ถ้าอัตราภาษีสูงไป อาจไปทำลายการลงทุน ซึ่งเกิดขึ้นสองด้าน

ประการแรก คือ จำนวนทุนที่เหลือสำหรับการลงทุนน้อยเพราะเสียภาษีอากร

ประการที่สอง การลงทุนใหม่ก็จะน้อยลงไปด้วย เพราะอัตราผลตอบแทนต่ำลงอาจไม่คุ้มกับการลงทุน

ผลกระทบจากภาระส่วนเกินในการเสียภาษี

การเก็บภาษีของภาครัฐแต่ละครั้งนั้น มักจะก่อให้เกิดภาระ
ช้อย่างยากแก่ประชาชน เพราะโดยปกติประชาชนผู้เสียภาษีนั้นมักจะ
รับภาระมากกว่าจำนวนภาษีที่คนได้เสียไป ซึ่งเรียกว่า ภาระส่วนเกิน
(excess burden) และภาระส่วนเกินที่ผู้เสียภาษีได้รับเกิดขึ้นเนื่องจาก
การเก็บภาษีไปกระทบกระเทือน หรือรบกวนการตัดสินใจในการเลือกใช้
จ่ายของผู้เสียภาษี

ดังนั้น การบริหารจัดการเก็บภาษี รัฐบาลจะต้องพยายามไม่ให้
เกิดภาระส่วนเกินหรือถ้าจะต้องเกิดแล้วก็ให้เกิดน้อยที่สุดเท่าที่จะน้อยได้

ผลกระทบด้านการจัดสรรทรัพยากร

การเก็บภาษีก่อให้เกิดการโยกย้ายทรัพยากรจากภาคเอกชน มาสู่ภาครัฐบาล ดังนั้น ถ้ารัฐบาลจัดเก็บภาษีอากรมากขึ้นก็จะทำให้ ทรัพยากรของเอกชนเหลือน้อยลง การโยกย้ายทรัพยากรจากเอกชนการ สู่ภาครัฐบาลนี้จะมีผลกระทบต่อส่วนใดของภาคเอกชน การจะมี ผลกระทบมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับประเภทภาษีอากรที่รัฐบาลจัดเก็บ

ผลกระทบด้านการกระจายรายได้

การจัดเก็บภาษีอากรมีผลทำให้รายได้ที่แท้จริงของบุคคลผู้รับภาระภาษีอากรลดลง ดังนั้น การจัดเก็บภาษีอากรของรัฐบาลจึงมีผลกระทบต่อลักษณะของการกระจายรายได้ของประชาชนในประเทศด้วย

ถ้าภาษีอากรส่วนใหญ่ของประเทศเป็นภาษีทางตรงที่เป็นอัตราภาษีแบบก้าวหน้า ภาระภาษีส่วนใหญ่จะตกอยู่กับผู้มีรายได้สูง ก็จะทำให้การกระจายรายได้เป็นธรรมมากขึ้น (หรือไม่เป็นธรรมน้อยลง)

แต่ถ้าภาษีอากรส่วนใหญ่ของประเทศเป็นภาษีทางอ้อม
เป็นอัตราภาษีแบบถดถอย ภาระภาษีส่วนใหญ่จะตกอยู่
กับผู้บริโภคซึ่งมีรายได้น้อยก็จะมีผลทำให้การกระจาย
รายได้ไม่เป็นธรรมมากขึ้น

ผลกระทบของการจัดเก็บภาษี ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ

การเก็บภาษีอากรมีผลทำให้อำนาจซื้อของผู้เสียภาษีลดลง และรายได้หลังจากเสียภาษีที่จะนำไปใช้จ่ายเพื่อการบริโภคและการลงทุนลดลงไปด้วย และมีผลทำให้อุปสงค์รวมลดลง รายได้ประชาชาติลดลง และเป็นผลเสียต่อความเจริญทางเศรษฐกิจ

ในทางตรงกันข้าม ถ้ารัฐบาลลดการเก็บภาษี จะทำให้อำนาจซื้อของประชาชนเพิ่มขึ้น รายได้หลังหักภาษีจะเพิ่มขึ้น ระดับการบริโภคโดยรวมจะเพิ่มขึ้น เงินออมมีมากขึ้นจนสามารถนำไปลงทุนในกิจการต่าง ๆ ได้ และระดับรายได้ประชาชาติตลอดจนความเจริญทางเศรษฐกิจจะดีขึ้น

ผลกระทบต่อผลผลิตของชาติ

การจัดเก็บภาษีอากรของรัฐบาลจะมีผลกระทบต่อภาคเอกชนไม่ว่าจะเป็นด้านการบริโภค การออม การลงทุน การจ้างงาน เป็นต้น

การจัดเก็บภาษีอากรเป็นผลต่อเนื่องไปถึงระดับการผลิตหรือผลผลิตรวมของประเทศด้วย

ผลกระทบต่อผลผลิตรวมของประเทศโดยรวมจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่เพิ่มขึ้น หรือลดลงขึ้นอยู่กับการจัดเก็บภาษีแต่ละประเภทเป็นสำคัญ

ระบบการบริหารจัดเก็บภาษีอากร

ขั้นตอนหลักในการจัดเก็บภาษีอากร

ความโปร่งใสของระบบภาษี

เทคโนโลยีกับการจัดเก็บภาษีอากร

ขั้นตอนหลักในการจัดเก็บภาษีอากร

1. การวางแผนและเตรียมการ

2. การจัดทำทะเบียนผู้มีหน้าที่เสียภาษี

3. การประเมินภาระภาษี

4. การรับชำระเงินค่าภาษีอากรและบันทึกหลักฐาน

ขั้นตอนหลักในการจัดเก็บภาษีอากร

5. การกำกับดูแลและควบคุมให้ปฏิบัติตามกฎหมาย

6. การตรวจสอบภาษีอากร

7. การอุทธรณ์หรือการขอจัดข้อพิพาททางภาษีอากร

8. การทำบัญชีสรุปรายรับภาษี การยกเว้น ลดหย่อน และการประเมินผล
การจัดเก็บภาษีอากร

ความโปร่งใสของระบบภาษีอากร

ความโปร่งใสในการประกาศและการบังคับ
ใช้กฎหมาย

ความโปร่งใสในระบบบริหารจัดการเก็บภาษี
อากร

ความโปร่งใสในการปฏิบัติตามกฎหมาย

ความโปร่งใสในด้านจำนวนเงินที่รัฐบาล
จัดเก็บได้และการใช้จ่ายเงินภาษีอากร

เทคโนโลยีกับการจัดเก็บภาษีอากร

ในด้านของหน่วยงานที่จัดเก็บภาษี สามารถใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการ

- จัดทำทะเบียนข้อมูลผู้เสียภาษี
- ใช้ติดตามผลการจัดเก็บจริงเทียบกับเป้าหมาย
- ใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารภาษีอากรให้แก่ประชาชนได้รับทราบ
- ใช้เป็นช่องทางในการรับชำระแบบแสดงรายการเสียภาษีอากร
- ใช้เป็นช่องทางในการซักถามปัญหาข้อสงสัยเกี่ยวกับภาษีอากรไป

เทคโนโลยีกับการจัดเก็บภาษีอากร

ในด้านของประชาชนผู้เสียภาษีอากร

- จะได้รับประโยชน์เพิ่มขึ้นจากความสะดวกสบายในการเสียภาษีอากร
- สามารถศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับภาษีอากรผ่านอินเทอร์เน็ตได้ตามต้องการ
- สามารถยื่นแบบแสดงรายการภาษีและชำระภาษีอากรผ่านระบบอินเทอร์เน็ตได้ทันที
- ช่วยลดต้นทุนค่าใช้จ่ายในการเสียภาษีของประชาชนได้เป็นอย่างมาก

ภาษีอากรที่สำคัญ

ภาษีเงินได้ส่วนบุคคล (personal income tax)

ภาษีเงินได้ธุรกิจ (corporate income tax)

ภาษีการขาย (sales taxes)

ภาษีสรรพสามิต (excise taxes)

ภาษีศุลกากร (custom taxes)

ภาษีเงินได้ส่วนบุคคล (personal income tax)

คือ ภาษีที่จ่ายโดยบุคคลที่มีรายได้เกิดขึ้นในระหว่างปีปฏิทิน

คือ รายได้อันเกิดจากการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งหรือเงินเดือนค่าจ้าง
ที่เรียกว่า ภาษีการจ้างงาน (payroll tax)

รายได้ที่ได้จากแหล่งอื่น เช่น รายได้จากดอกเบี้ยของเงินฝากออมทรัพย์
รายได้จากการขายสินทรัพย์ทุน เช่น หุ้น ภาพวาด บ้าน เป็นต้น

เงินได้

หมายถึง

1. สิ่งที่ได้รับจากบุคคลภายนอก เช่น เงิน สิ่งของ ประโยชน์อื่นใด

2. การบริโภคที่ได้รับจากการบริการและทรัพย์สินของตนเอง เช่น การปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ไว้กินเอง การตัดเย็บเสื้อผ้าใช้เอง มีบ้านอยู่โดยไม่ต้องเสียค่าเช่า ทำให้ผู้นั้นมีความเป็นอยู่สูงกว่า

3. ค่าเพิ่มทุน ที่ดิน หรือสินทรัพย์ของบุคคลมีค่าขึ้น

แหล่งที่มาของเงินได้

ภูมิลำเนาของเงินได้ คือ ผู้มีเงินได้มีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศใด ก็จะต้องนำเงินได้จากทุกแหล่งมาคำนวณเพื่อเสียภาษีในประเทศภูมิลำเนา **ผู้มีเงินได้** ได้รับเงินจากแหล่งในประเทศใด จะต้องนำเงินได้มาคำนวณเพื่อเสียภาษีในประเทศนั้น

แหล่งที่มาของเงินได้ หมายถึง การมีหน้าที่การงานหรือกิจกรรมที่ทำในประเทศ เนื่องจากกิจการของนายจ้างในประเทศ จากทรัพย์สินที่อยู่ในประเทศ ไม่ว่าจะจ่ายเงินได้กันภายในหรือนอกประเทศที่เป็นแหล่งเงินได้

การรวมหรือการแยกประเภทเงินได้

รวมเงินทุกประเภทเข้าด้วยกันเพื่อการเสียภาษี คือ เงินได้ไม่ว่าจะได้รับจากอาชีพหรือกิจการใด จะมีความหมาย ความสำคัญ และแสดงถึงความสามารถในการเสียภาษีเท่ากัน จึงควรนำเงินได้จากทุกแหล่งมารวมกันเพื่อคำนวณภาษีในอัตราภาษีเดียว

แยกเก็บภาษีตามประเภทของเงินได้ คือ การประกอบอาชีพแต่ละอาชีพ มีความแตกต่างกัน เช่น ความยากลำบาก ความเสี่ยง ระยะเวลาที่สามารถประกอบอาชีพ เป็นต้น จึงควรเสียภาษีต่างกัน

การกำหนดหน่วยเพื่อการเสียภาษี

ในกรณีที่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้ส่วนบุคคลมีคู่สมรส มีวิธีการในการกำหนดหน่วยในการเสียภาษีได้ 3 วิธี คือ

1. ถือว่า**ครอบครัวเป็นหน่วยเสียภาษีเดียวกัน** คู่สมรสจึงต้องนำเงินได้มารวมกันเพื่อยื่นเสียภาษี
2. ถือว่า**ครอบครัวเป็นหน่วยร่วมระหว่างบุคคล 2 คน** ที่มีฐานะเท่าเทียมกัน ให้คู่สมรสนำเงินได้มารวมกันแล้วหารด้วยสอง แล้วจึงคำนวณภาษีสำหรับแต่ละคน
3. ให้คู่สมรสคงสถานะเดิม โดย**แยกยื่นเสียภาษีตามรายได้ของแต่ละฝ่าย**

การคำนวณเงินได้ส่วนบุคคล

1. เงินได้ที่ต้องเสียภาษีตามกฎหมายภาษีอากร

หักด้วย

2. รายจ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินได้

3. เงินได้สุทธิ

หักด้วย

4. รายการปรับปรุงเพื่อให้เงินได้แสดงถึงความสามารถในการเสียภาษี

หักด้วย

5. รายการปรับปรุงเพื่อส่งเสริมรายจ่ายบางประเภท

6. เงินได้เพื่อการเสียภาษีอากร

วิธีคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

สูตรการคำนวณหาเงินได้สุทธิ

เงินได้สุทธิ = เงินได้ - ค่าใช้จ่าย - ค่าลดหย่อน

สูตรการคำนวณหาภาษีจากเงินได้สุทธิ

ภาษีที่ต้องจ่าย = เงินได้สุทธิ x อัตราภาษี

วิธีคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ขั้นตอนที่ 1: คิดอัตรารายแบบขั้นบันได

เงินได้สุทธิ (บาท)	อัตราราย
1 - 150,000	ได้รับยกเว้น
150,001 - 300,000	5%
300,001 - 500,000	10%
500,001 - 750,000	15%
750,001 - 1,000,000	20%
1,000,001 - 2,000,000	25%
2,000,001 - 5,000,000	30%
5,000,001 บาทขึ้นไป	35%

วิธีคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ขั้นตอนที่ 2: คิดภาษีแบบเหมา

คำนวณเมื่อมีรายได้ทางอื่นนอกเหนือจากเงินเดือน หากรายได้จากทางอื่นรวมแล้วมีจำนวน **ตั้งแต่ 120,000 บาทขึ้นไป** ให้คำนวณในอัตราร้อยละ 0.5 ของยอดเงินได้พึงประเมิน

$$\text{ภาษีแบบเหมา} = (\text{เงินได้ทุกประเภท} - \text{เงินเดือน}) \times 0.005$$

ขั้นตอนที่ 3: เปรียบเทียบและสรุป

เปรียบเทียบระหว่าง 2 วิธี คือ วิธีคิดแบบขั้นบันได กับ วิธีคิดแบบเหมา โดยวิธีใดคำนวณแล้ว **เสียภาษีสูงกว่า** ให้เลือกเสียภาษีตามวิธีนั้น

มีเงินได้เท่าไรต้องเสียภาษี?

เกณฑ์เงินได้พึงประเมินขั้นต่ำที่ผู้มีเงินได้ “ต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษี” แบ่งเป็นสำหรับคนโสดและคนที่สมรสแล้ว

คนโสด

ประเภทเงินได้	รายได้ต่อเดือน	รายได้ทั้งปี
เงินเดือน	10,000 บาท	120,000 บาท
เงินได้ประเภทอื่น	5,000 บาท	60,000 บาท

คนที่สมรสแล้ว

ประเภทเงินได้	รายได้ต่อเดือน	รายได้ทั้งปี
เงินเดือน	18,333 บาท	220,000 บาท
เงินได้ประเภทอื่น	10,000 บาท	120,000 บาท

รายการ ลดหย่อนภาษี ปี 64

TNN
ONLINE

กลุ่มส่วนตัวและครอบครัว

- ส่วนตัว 60,000 บาท
- คู่สมรส 60,000 บาท
- ค่าคลอดบุตร (ท้องละ) 60,000 บาท
- บุตร คนที่ 2 เป็นต้นไป 60,000 บาท
- เลี้ยงดู บิดา มารดา (คนละ) 30,000 บาท
- ผู้พิการ/ทุพพลภาพ (คนละ) 60,000 บาท

กลุ่มเงินออมและการลงทุน

- กองทุนการออมแห่งชาติ 13,200 บาท
- ประกันชีวิตแบบบำนาญ 15% ของเงินได้
- กองทุนเพื่อการออม SSF 30% ของเงินได้
*ไม่เกิน 200,000 บาท
- กองทุน RMF 30% ของเงินได้
- กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ PVD 15% ของเงินได้
- กองทุนบำเหน็จ บำนาญราชการ (กบข.) 15% ของเงินได้
- กองทุนสงเคราะห์ ครูโรงเรียนเอกชน 15% ของเงินได้

*ไม่เกิน 500,000 บาท

**รวมกันแล้วไม่เกิน 500,000 บาท

กลุ่มประกัน

- ประกันสังคม 5,100 บาท
 - ประกันสุขภาพ บิดา มารดา 15,000 บาท
 - ประกันชีวิตหรือสะสมทรัพย์ 100,000 บาท
 - ประกันสุขภาพตัวเอง 25,000 บาท
- *รวมกันไม่เกิน 100,000 บาท

กลุ่มกระตุ้นเศรษฐกิจ

- ดอกเบี้ยที่อยู่อาศัย 100,000 บาท
- ค่าธรรมเนียมบัตรเครดิต ตามที่จ่ายจริง

กลุ่มบริจาค

- บริจาคพรรคการเมือง 10,000 บาท
- การศึกษา กีฬา พัฒนาสังคม ไม่เกิน 10%
ประโยชน์สาธารณะ และ สถานพยาบาลของรัฐ
*2 เท่า ของที่จ่ายจริงหลังหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อน
- ก้าวไป ไม่เกิน 10%
*ตามที่จ่ายจริงหลังหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อน

สูตรคำนวณภาษี เงินได้บุคคลธรรมดา

รายได้ - ค่าใช้จ่าย - ค่าลดหย่อน = รายได้สุทธิ

รายได้สุทธิ X อัตราภาษี = ภาษีที่ต้องจ่าย

ภาษีเงินได้ธุรกิจ (corporate income tax)

คือ ภาษีที่เก็บจากรายได้ของบริษัท หรือ ภาษีที่จัดเก็บจาก
เจ้าของทุนแต่ไม่ใช่ส่วนของเงินได้ส่วนบุคคล

การคำนวณเพื่อการเสียภาษีเงินได้ธุรกิจคล้ายกับภาษีเงินได้
ส่วนบุคคล แต่จะแตกต่างกันในเรื่องการที่ภาษีเงินได้ธุรกิจไม่ยินยอมให้มี
การหักลดหย่อนค่าใช้จ่ายส่วนตัว

การคำนวณเงินได้ธุรกิจ

1. เงินได้

หักด้วย

2. รายจ่าย

3. เงินได้สุทธิ

หักด้วย

4. รายการปรับปรุงเพื่อส่งเสริมการใช้จ่ายบางประเภท

5. เงินได้เพื่อการเสียภาษีอากร

ภาษีการขาย (sales taxes)

คือ ภาษีที่เก็บจากการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าหรือบริการ

ภาษีการขายอาจจะเก็บจากการซื้อขายในทอดใดทอดหนึ่ง เช่น ในระดับของผู้ผลิต หรือ ผู้ขายส่ง หรือ ผู้ขายปลีก เป็นต้น

รูปแบบการเรียกเก็บภาษีการขาย

ภาษีการขายของประเทศต่าง ๆ มีรูปแบบแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและจุดมุ่งหมายในการเก็บภาษี

ขั้นตอนการจัดเก็บภาษีมี 2 ลักษณะคือ

1. การจัดเก็บภาษีการขายเพียงขั้นตอนเดียว หมายถึง ภาษีการขายที่ทำการจัดเก็บอาจเลือกเก็บจากการสินค้าในขั้นตอนหนึ่งเท่านั้น เพื่อความสะดวกในการบริหารการจัดเก็บและหลีกเลี่ยงการเก็บภาษีซ้ำซ้อน

2. การจัดเก็บภาษีการขายหลายขั้นตอน คือ การเก็บภาษีการขายที่ทำการเก็บมากกว่าหนึ่งขั้นตอน คือ จัดเก็บจากสินค้าหรือบริการแต่ละชนิดนั้น จะทำการเก็บในหลายขั้นตอน

รูปแบบการจัดเก็บภาษีการขาย

1. ภาษีการขายที่เก็บในขั้นตอนของโรงงานผลิต การเก็บภาษีเมื่อผู้ผลิตสินค้านำสินค้าออกจากโรงงานไปสู่ตลาด ซึ่งผู้ผลิตจะมีหน้าที่ชำระเงินภาษีแก่หน่วยงานจัดเก็บภาษี โดยราคาที่ใช้เป็นฐานภาษี คือ ราคาที่ผู้ผลิตขายออกจากโรงงาน

2. ภาษีการขายที่เก็บในขั้นตอนการขายส่ง การเก็บภาษีเมื่อผู้ขายส่งขายสินค้าให้แก่ผู้ค้าปลีก คือ หน้าที่ในการนำส่งเงินภาษีเป็นของผู้ขายส่ง ฐานภาษีของภาษีสูปแบบนี้ได้แก่ ราคาที่ผู้ขายส่งให้แก่ผู้ขายปลีก

รูปแบบการจัดเก็บภาษีการขาย

3. ภาษีการขายที่เก็บในขั้นตอนการขายปลีก เป็นการจัดเก็บเมื่อเป็นการขายให้กับผู้บริโภคโดยตรง ถือเป็นภาระภาษีให้กับประชาชน

4. ภาษีการขายที่เก็บในทุกทอดของการซื้อขาย จัดเก็บจากผู้ขายสินค้าทุกระดับตั้งแต่ ผู้ผลิต ผู้ขายส่งทอดต่างๆ ผู้ขายปลีก คือจะมีการเก็บภาษีทุกครั้งที่สินค้าเปลี่ยนมือ ราคาสินค้าที่ใช้เป็นฐานภาษีคือราคาสินค้าเปลี่ยนมือในแต่ละครั้ง

รูปแบบการจัดเก็บภาษีการขาย

5. ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีที่เรียกเก็บจากมูลค่าที่เพิ่มขึ้นในแต่ละขั้นตอนการผลิตสินค้า ทั้งผู้ผลิตและผู้ขายทุกคนมีหน้าที่ในการชำระภาษี

ภาษีสรรพสามิต (excise taxes)

คือ ภาษีที่จ่ายสำหรับการขายสินค้าหรือบริการชนิดใดชนิดหนึ่งซึ่งมีเหตุผลเหมาะสมที่ควรต้องรับภาระภาษีเพิ่มขึ้นเป็นพิเศษ เช่น สุรา ยาสูบ เป็นต้น

สินค้าสำหรับจัดเก็บภาษีสรรพสามิต

1. สินค้าที่การบริโภคอาจจะก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพและศีลธรรมอันดี
2. สินค้าที่มีลักษณะเป็นการฟุ่มเฟือย
3. สินค้าที่ได้รับประโยชน์เป็นพิเศษจากกิจการของรัฐ

ภาษีศุลกากร (custom taxes)

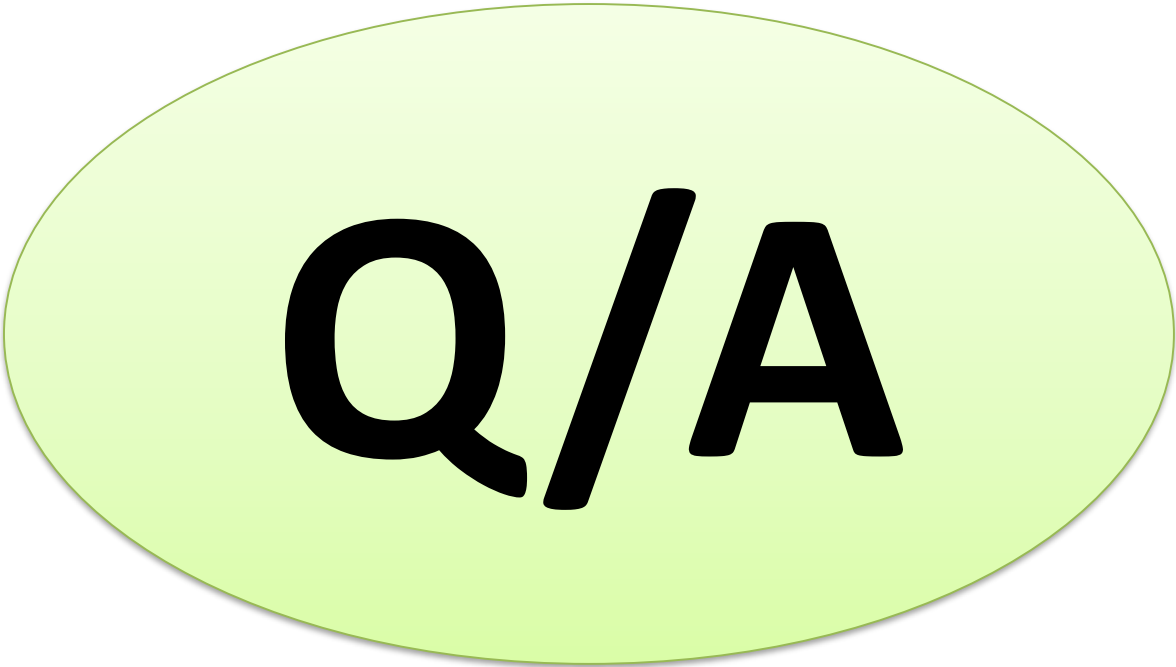
เป็นภาษีซึ่งเรียกเก็บจากสินค้าผ่านแดน ภาษีศุลกากร มี 2 ลักษณะ คือ

1. อากรขาเข้าที่เรียกเก็บจากสินค้าที่นำเข้าประเทศ มี 3 วปส. คือ
 - 1.1 เพื่อหารายได้
 - 1.2 เพื่อความเป็นธรรมในสังคม
 - 1.3 เพื่อการคุ้มครองป้องกัน

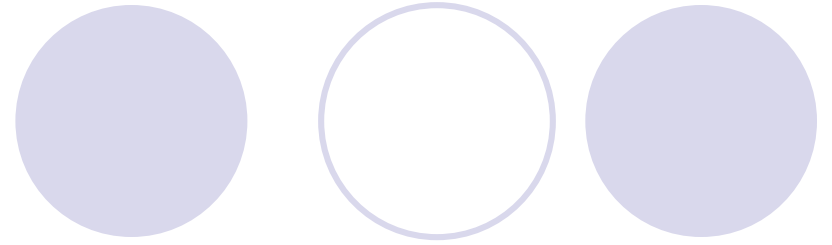
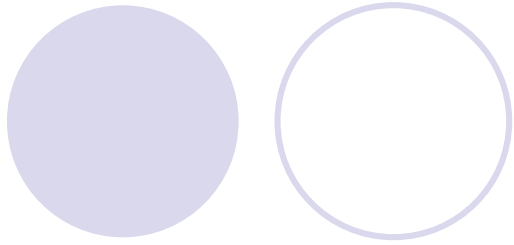
ภาษีศุลกากร (custom taxes)

2. อากรขาออกที่เรียกเก็บจากสินค้าส่งออกจากรประเทศ โดยส่วนใหญ่ จะไม่มีการจัดเก็บอากรสินค้าขาออก เพื่อเป็นการส่งเสริมการแข่งขันทางการค้า

แต่อาจมีสินค้าบางประเภท ที่กำหนดอัตราการจัดเก็บอากรขาออกเพื่อป้องกันการขาดแคลนสินค้า

Q/A

งบประมาณแผ่นดิน

ประเด็นศึกษา

- 1 ความหมายของงบประมาณ
- 2 ความสำคัญของงบประมาณ
- 3 ลักษณะของงบประมาณ
- 4 ระบบงบประมาณ
- 5 กระบวนการจัดทำงบประมาณ

ความหมายของงบประมาณ

งบประมาณที่เป็นเครื่องมือทางการบริหารของประเทศ

Thomas D. Lynch กล่าวว่า งบประมาณเป็นแผนที่จัดทำขึ้น เพื่อให้โครงการ (Program) ต่าง ที่กำหนดขึ้น มีการประมาณการทรัพยากร ที่มีค่า และต้องการที่จะนำมาใช้เปรียบเทียบการกระทำในอดีตและสิ่งที่ต้องการจะกระทำในอนาคต

Burnstein & O'Hara กล่าวว่า งบประมาณเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากเป็นเครื่องมือที่จะทำให้แผนและนโยบายเปลี่ยนเป็นการกระทำหรือกิจกรรม งบประมาณยังเป็นทั้งเทคนิค (nut&bolts) ของนโยบายรัฐบาลและงบประมาณ เปรียบเสมือนเชื้อเพลิงที่แจกจ่ายไปยังส่วนต่างๆของระบบ

ความหมายของงบประมาณ

งบประมาณเป็นเครื่องมือทางการคลังของประเทศ

Frank P.Sherwood กล่าวว่า งบประมาณคือแผนเบ็ดเสร็จ ซึ่งแสดงออกมาในรูปตัวเงิน แสดงโครงการดำเนินงานทั้งหมดในระยะเวลาหนึ่ง แผนนี้จะรวมถึงการประมาณการ การให้บริการ กิจกรรม โครงการ และค่าใช้จ่าย ตลอดจนทรัพยากรที่จำเป็นในการสนับสนุนการดำเนินงานให้บรรลุตามแผน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนคือ การจัดเตรียม การอนุมัติ และการบริหาร

Augustus B.Turnbull กล่าวว่า งบประมาณเป็นแผนการเงินขององค์กรที่กำหนดขึ้น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเงิน โดยเฉพาะ การวางแผนล่วงหน้าสำหรับการใช้จ่ายเงิน การบอกให้ทราบว่าจะวางแผนการใช้จ่ายเงินเป็นจำนวนเท่าใด การกำหนดเวลาการใช้จ่ายเงิน การบอกจุดมุ่งหมายของการใช้จ่ายเงินและการกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบการใช้จ่ายเงินงบประมาณ

ความหมายของงบประมาณ

งบประมาณในฐานะที่เป็นเรื่องทางการเมือง

Jesse Burkhead กล่าวว่า งบประมาณเป็นมากกว่าแผนสำหรับการบริหารงานของภาครัฐบาล งบประมาณจะสะท้อนให้เห็นถึงการกระจายความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจทางเศรษฐกิจ และการเมืองภายในประเทศ

Aaron Wildavsky กล่าวว่า งบประมาณเป็นเรื่องของการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรทรัพยากร และอำนาจให้แก่กลุ่มการเมืองต่างๆ

ความหมายของงบประมาณ

งบประมาณในฐานะที่เป็นเอกสารแสดงความต้องการของรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐบาล

Le and Johnson กล่าวว่า งบประมาณเป็นเอกสารหรือที่รวมเอกสาร ซึ่งแสดงถึงฐานะทางการคลังขององค์การ รวมถึงข่าวสารเกี่ยวกับการรับ รายจ่าย กิจกรรมและเป้าประสงค์ หรือเป้าหมาย เอกสารงบประมาณเป็นผลผลิตขั้นสุดท้ายในขั้นการจัดเตรียมงบประมาณ

Aaron Wildavsky กล่าวว่า งบประมาณเป็นเอกสารประกอบด้วยถ้อยคำและสถิติตัวเลข ซึ่งแสดงถึงการใช้ปัจจัยสำหรับแต่ละรายการและเป้าประสงค์ต่างๆ

Otto Eckstein กล่าวว่า คำกล่าวที่รัฐบาลคาดหวังว่าจะใช้จ่ายอะไรบ้างและสามารถหารายได้จากอะไรในระยะเวลา 1 ปี

ความหมายของงบประมาณ

ความหมายโดยสรุป งบประมาณ หมายถึง เครื่องมืออย่างหนึ่งของรัฐบาลที่เป็นเอกสารแสดงถึงความต้องการของรัฐบาล หรือหน่วยงานต่างๆของรัฐบาล โดยแสดงออกมาในลักษณะแผนทางการเงิน และ โครงการที่จะดำเนินการในปีงบประมาณหนึ่งๆ

สาเหตุที่ทำให้รัฐบาลในแต่ละประเทศมีรายจ่ายเพิ่มขึ้น

1. จำนวนประชากรในประเทศเพิ่มขึ้น
2. ค่าใช้จ่ายสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่มีอยู่ในหน่วยงานของรัฐเพิ่มสูงขึ้น
3. ราคาสินค้าและบริการต่างๆ มีราคาสูงขึ้น

ความสำคัญและประโยชน์ของงบประมาณ

1. งบประมาณเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารราชการแผ่นดินในด้านต่างๆ
2. ใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ
3. เป็นเครื่องมือในการจัดสรรการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้มีประสิทธิภาพสูงสุด
4. เป็นเครื่องมือในการกระจายรายได้ให้เกิดความเป็นธรรมในระหว่างประชาชนในรูปแบบต่างๆ
5. เป็นเครื่องมือในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการคลังของประเทศ โดยอาศัยงบประมาณเป็นเครื่องมือทางการคลังโดยการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจแต่ละภาวะ
6. เป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์งาน และผลงานที่รัฐบาลจะดำเนินการให้แก่ประชาชนและประเทศ

ความสำคัญของงบประมาณ

1. รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ
2. ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ
3. จัดสรรและกระจายทรัพยากรและรายได้
4. เป็นเครื่องมือการบริหารที่มีประสิทธิภาพ
5. ปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติให้ดีขึ้น
6. เสริมประสิทธิภาพของระบบเศรษฐกิจและการบริหารราชการ
7. สะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินงานตามระบบประชาธิปไตย

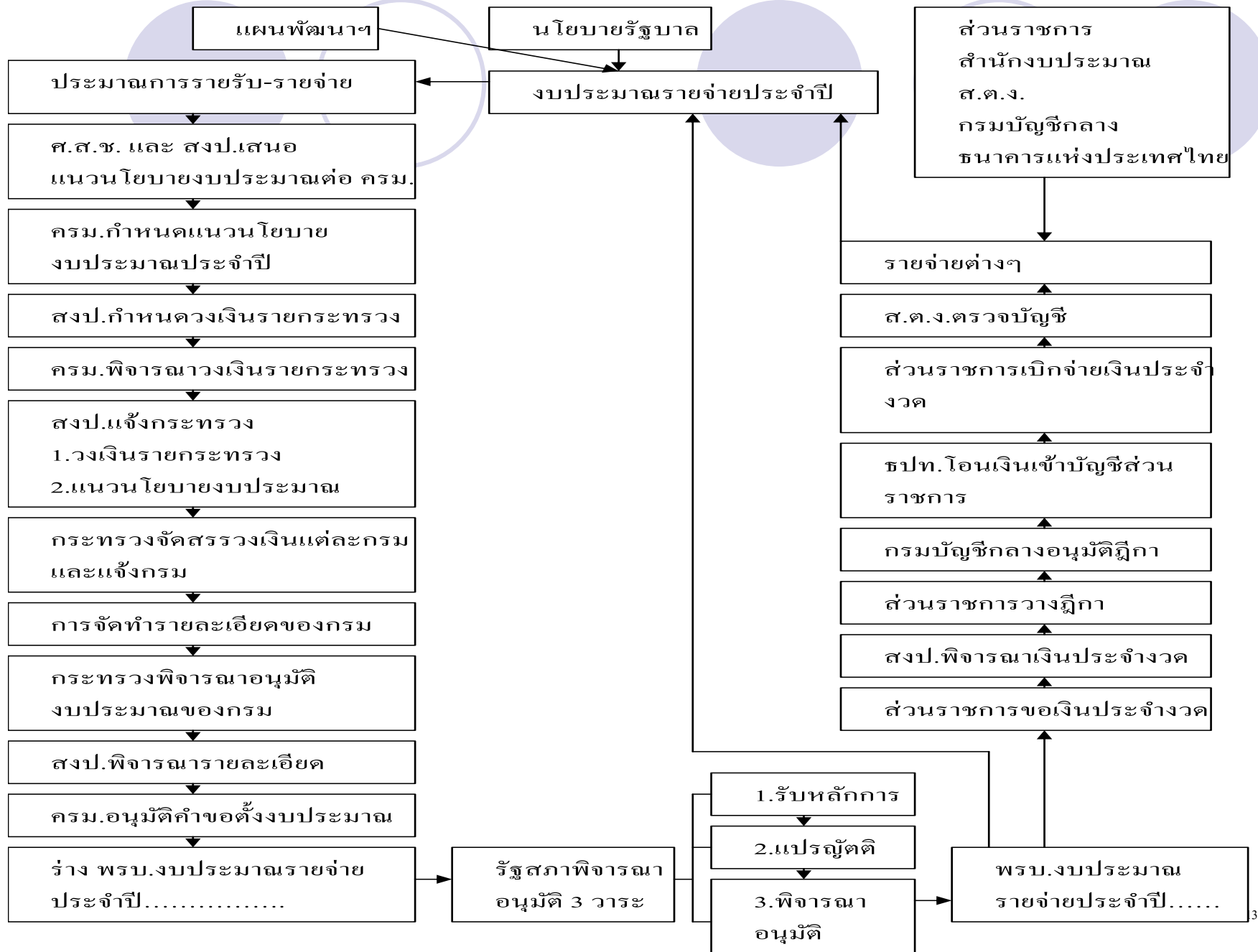
ลักษณะงบประมาณที่ดี

1. เป็นศูนย์กลางของงบประมาณ
2. ถือหลักพัฒนา
3. ถือหลักประหยัด
4. มีระยะเวลาที่เหมาะสม
5. มีความชัดเจน
6. ถูกต้องและเชื่อถือได้
7. เปิดเผย มีพื้นฐานอยู่บนความสุจริต
8. ปราบกฏเฉพาะเรื่องการเงินและงบประมาณ

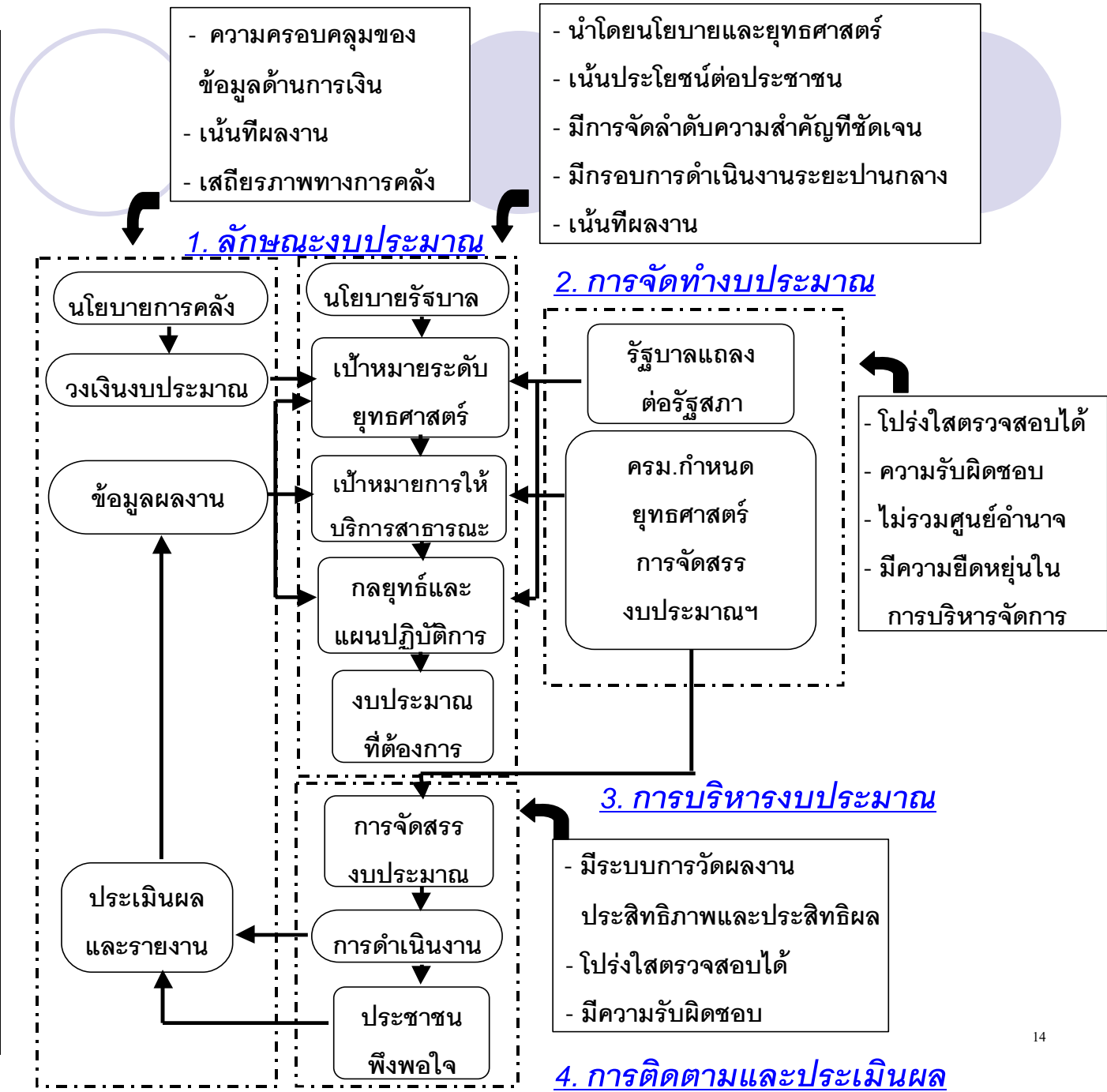
กระบวนการงบประมาณ

- การจัดทำหรือจัดเตรียมงบประมาณ
- การอนุมัติงบประมาณ
- การบริหารงบประมาณและการควบคุมงบประมาณ

แผนภูมิแสดงวงจรงบประมาณ

หลักการ และวิธีการ งบประมาณ

ข้อจำกัดของงบประมาณ

- ผู้บริหารของหน่วยงานไม่เห็นความสำคัญของงบประมาณ
- ความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรม
- การขาดการกำกับ การปฏิบัติงาน
- การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทาง เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

นโยบายงบประมาณ

- งบประมาณสมดุล (Balance Budget Policy)

รายรับ = รายจ่าย

- นโยบายงบประมาณเกินดุล (Surplus Budget Policy)

รายรับ > รายจ่าย

- นโยบายงบประมาณขาดดุล (Deficit Budget Policy)

รายรับ < รายจ่าย

วัตถุประสงค์ของนโยบายงบประมาณ

- งบประมาณ**สมดุล** (Balance Budget Policy)

- เพื่อแก้ไขปัญหาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ โดยทั่วไปใช้ในช่วงที่ภาวะเศรษฐกิจขยายตัวในอัตราสูง

- เป้าหมายเพื่อลดภาระหนี้ที่เพิ่มขึ้น

- มุ่งแก้ปัญหาเงินเฟ้อและ การขาดดุลบัญชีเดินสะพัด

- พึงระลึกว่าต้องคำนึงถึงภาวะเศรษฐกิจเป็นสำคัญ

วัตถุประสงค์ของนโยบายงบประมาณ(ต่อ)

- นโยบายงบประมาณ**เกินดุล** (Surplus Budget Policy)

- เป็นเครื่องมือแก้ปัญหาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจขณะเกิดเงินเฟ้อในระดับสูง

- เป็นการดึงเงินออกจากระบบเศรษฐกิจ โดยทั่วไปทำให้เศรษฐกิจหดตัว

- หากเก็บส่วนที่เกินดุลไว้ ทำให้ปริมาณเงินคงคลัง (Treasury balance) เพิ่มขึ้น

- หากใช้เงินส่วนที่เกินดุลไปเพิ่มรายจ่ายที่ตัดลดทอนในช่วงเศรษฐกิจหดตัวจะเป็นเสมือนงบประมาณสมดุล

- หากใช้เงินที่เกินดุลไปชำระหนี้ในประเทศ เงินเข้าสู่ระบบ เศรษฐกิจขยายตัว

วัตถุประสงค์ของนโยบายงบประมาณ(ต่อ)

- นโยบายงบประมาณขาดดุล (Deficit Budget Policy)

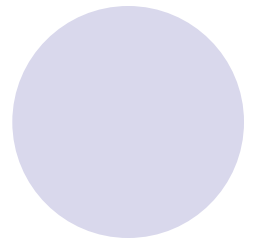
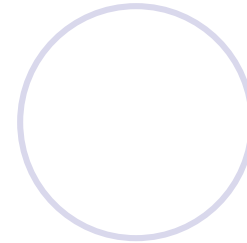
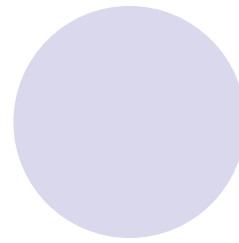
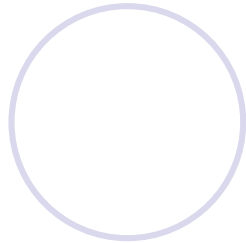
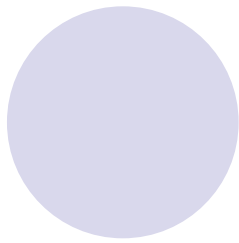
- เพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ แก้ไขปัญหาการว่างงาน

- โดยการเพิ่มรายจ่าย และลดรายได้จากภาษี หรือโดยการกู้เงินทั้งจากภายในและต่างประเทศ

- ต้องไม่ทำให้กำลังซื้อภาคเอกชนเพิ่มมากจนก่อให้เกิดเงินเฟ้อตามมา

ขอบเขตการบรรยาย

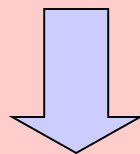
- การจัดทำงบประมาณ
 - พัฒนาการของการจัดทำงบประมาณในอดีตถึงปัจจุบัน
 - ผลต่อการพัฒนาประเทศชาติ
- สาระสำคัญของร่าง พ.ร.บ. งบประมาณรายจ่ายประจำปี
- การพิจารณาร่างพ.ร.บ. งบประมาณรายจ่ายประจำปี
 - การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร
 - การพิจารณาของวุฒิสภา

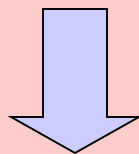
การจัดทำงบประมาณ

พัฒนาการของระบบงบประมาณ

ระบบงบประมาณแบบแสดงรายการ (Line Items Budgeting System)

ระบบงบประมาณแบบแสดงแผนงาน (Program Budgeting System)

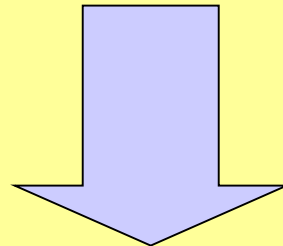
ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน/ระบบงบประมาณเชิงกลยุทธ์
(Performance Budgeting System/ Strategic Based Budgeting System)

เหตุผลและความจำเป็นในการปรับปรุงระบบงบประมาณ

ปัญหาของระบบงบประมาณในปัจจุบัน

แผนปฏิรูประบบบริหารภาครัฐ

นโยบายรัฐบาลเกี่ยวกับระบบงบประมาณ

การปรับปรุง พ.ร.บ. วิธีการงบประมาณ

ปัญหาของการจัดทำงบประมาณ

1. ขาดความเชื่อมโยงในการจัดสรรงบประมาณให้ตอบสนองต่อนโยบายรัฐบาล ทำให้รัฐบาลไม่สามารถบริหารเงินนโยบายได้อย่างสัมฤทธิ์ผล
2. การตัดสินใจเรื่องงบประมาณเป็นแบบปีต่อปี ไม่มีการวางแผนการเงินระยะปานกลาง
3. เน้นรายการใช้จ่ายมากกว่ามุ่งความสำเร็จของงาน
4. ระบบการจัดสรรงบประมาณไม่ส่งเสริมให้มีการบริหารตัดสินใจและแสดงความรับผิดชอบในระดับกระทรวง

นโยบายรัฐบาล

เร่งรัดการปรับเปลี่ยนกระบวนการในการ จัดทำและจัดสรร งบประมาณให้งบประมาณ เป็นเครื่องมือในการจัดสรรทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับนโยบาย และยุทธศาสตร์ในการพัฒนา ประเทศ และส่งเสริมให้กระทรวง ทบวง กรม มีบทบาทในการ ตัดสินใจมากขึ้น พร้อมทั้งจัดให้มี ระบบควบคุมตรวจสอบที่มี ประสิทธิภาพ และโปร่งใส

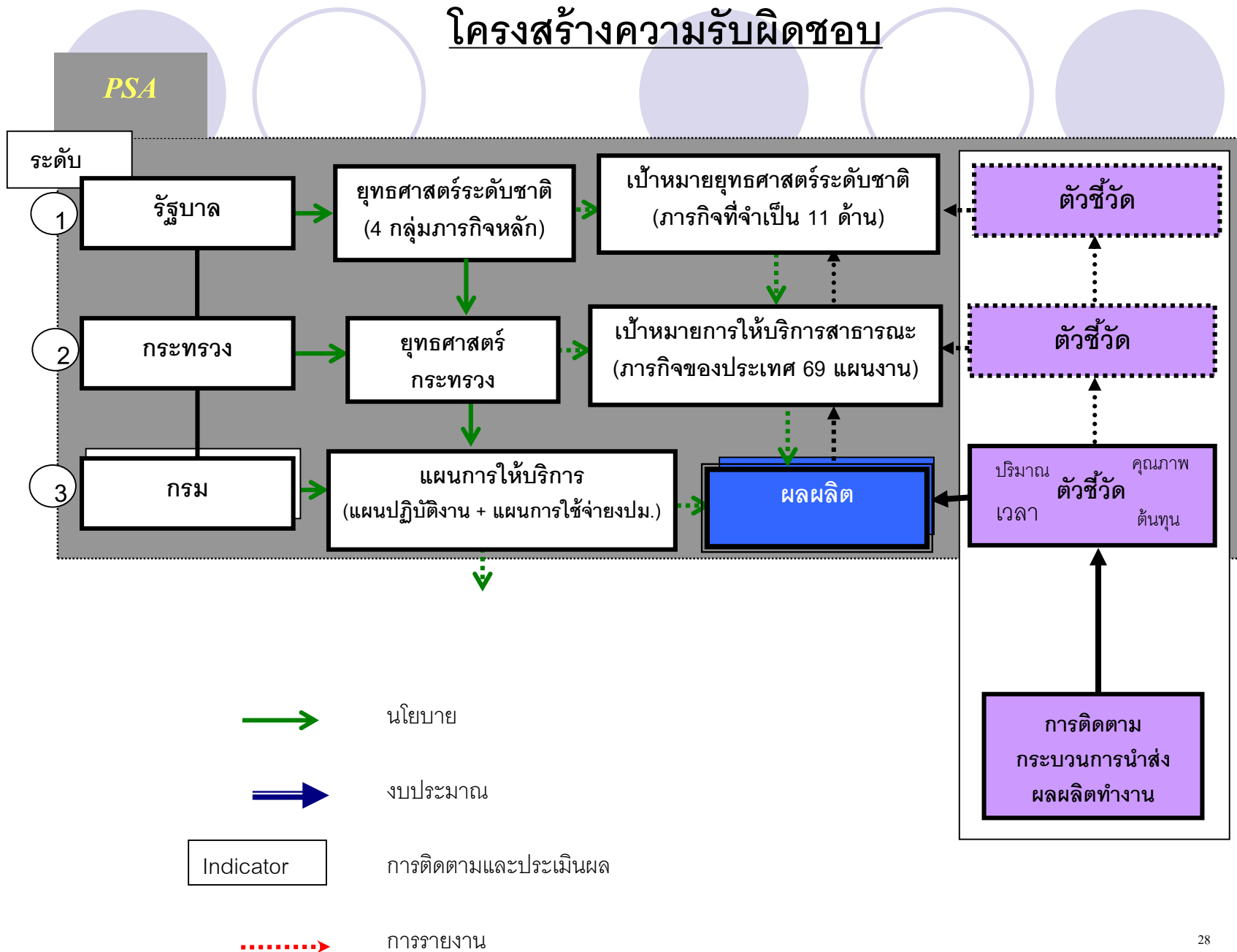
ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์

- การมุ่งเน้นยุทธศาสตร์
 - ยุทธศาสตร์ระดับชาติ และเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ระดับชาติ
 - ยุทธศาสตร์กระทรวง และเป้าหมายการให้บริการสาธารณะ
 - ผลผลิต และตัวชี้วัด
- การคาดการณ์ล่วงหน้า
 - การจัดทำงบประมาณรายจ่ายล่วงหน้านาระยะปานกลาง
- การมอบอำนาจการบริหารจัดการงบประมาณ
 - เน้นให้กระทรวงมีอำนาจในการบริหารจัดการงบประมาณ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จมากกว่าการเน้นกฎ และระเบียบ

ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์

- **ธรรมาภิบาล (Good Governance)**
 - การแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบในแต่ละระดับ
 - ข้อตกลงการให้บริการสาธารณะ (Public Service Agreement/PSA)
 - ระบบการติดตามประเมินผล และการรายงานผลการดำเนินงาน
- **ความครอบคลุมของงบประมาณ**
 - พิจารณาเงินงบประมาณ
และเงินนอกงบประมาณ

โครงสร้างความรับผิดชอบ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์

รัฐสภา

- สามารถอนุมัติงบประมาณตามนโยบายที่แถลงต่อรัฐสภาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น
- สามารถตรวจสอบรัฐบาลได้ตามเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์
- สามารถตรวจสอบหน่วยปฏิบัติได้ตามเป้าหมายการให้บริการ

รัฐบาล

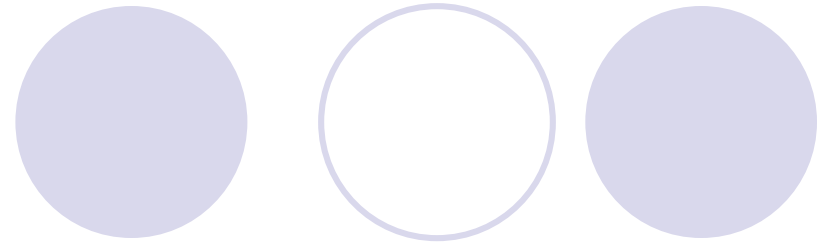
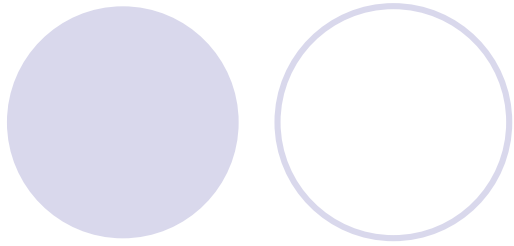
- บริหารนโยบายได้ตามเป้าหมายที่สัญญาแก่ประชาชนและที่แถลงต่อรัฐสภา
- มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้
- ใช้ทรัพยากรของประเทศอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด

ส่วนราชการ

- สามารถบริหารงานได้อย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพตลอดจนบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

ประชาชน

- ได้รับรู้และมีความชัดเจนในการใช้จ่ายเงินภาษีอากรของราษฎรอย่างเป็นรูปธรรม

สาระสำคัญของร่าง พ.ร.บ.งบประมาณประจำปี

มาตรการใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำงบประมาณ

- การมุ่งเน้นยุทธศาสตร์ และผลการดำเนินงาน
- กรอบงบประมาณรายจ่ายล่วงหน้านำระยะปานกลาง
- คณะกรรมการนโยบายงบประมาณ
- ข้อตกลงการให้บริการสาธารณะ (Public Service Agreement)
- บทบาทของฝ่ายบริหาร
- บทบาทของฝ่ายนิติบัญญัติ

การมุ่งเน้นยุทธศาสตร์ และผลการดำเนินงาน

- การมุ่งเน้นยุทธศาสตร์
 - ยุทธศาสตร์ระดับชาติ และเป้าหมาย
 - ยุทธศาสตร์กระทรวง และเป้าหมายการให้บริการสาธารณะ
- การมุ่งเน้นผลการดำเนินงาน
 - ผลผลิต และตัวชี้วัด

เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ระดับชาติ

- เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ระดับชาติ หมายถึง
วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายระดับชาติที่ต้องการจะทำให้
เกิดสัมฤทธิ์ผล เช่น
 - การเพิ่มรายได้ที่เป็น
เงินตราต่างประเทศ xx %
 - การลดปัญหาการว่างงาน xx%
 - อาชญากรรมในประเทศลดลง xx %

ยุทธศาสตร์กระทรวง

- ยุทธศาสตร์กระทรวง เช่น ยุทธศาสตร์ของ สกอ. ฯ
 - การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
 - การเพิ่มคุณภาพของบัณฑิต
 - การเพิ่ม และกระจายโอกาสการเรียนรู้
 - การผลิต และพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการภายในประเทศ

เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ระดับกระทรวง

- เป้าหมายการให้บริการสาธารณะ หมายถึง วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายระดับกระทรวงที่ต้องการจะทำให้เกิดสัมฤทธิ์ผล เช่น สกอ.
 - การขยายการผลิตบัณฑิตสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
 - การพัฒนาคุณภาพการศึกษา
 - การขยายโอกาสทางการศึกษาไปสู่ภูมิภาค
 - การเร่งรัดผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาที่ขาดแคลน

ผลผลิต และตัวชี้วัดของกระทรวง

● ผลผลิต หมายถึง สิ่งของหรือการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้บุคคลภายนอกได้ใช้ประโยชน์ เช่น

มหาวิทยาลัย.....

- การผลิตบัณฑิต
- การวิจัย
- การให้บริการวิชาการ
- การบริการรักษาพยาบาล

ตัวชี้วัดผลผลิต : เชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ เวลา และต้นทุน

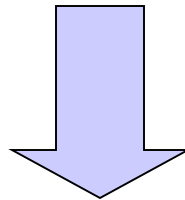
- การผลิตบัณฑิต จำนวน.....คน (ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ)
- ต้นทุนในการผลิตบัณฑิตต่อคน (ตัวชี้วัดเชิงต้นทุน)

ตัวอย่าง

ยุทธศาสตร์ชาติ

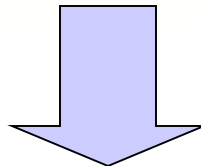
ยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับสูง การแก้ไขปัญหาความยากจน
และการยกระดับคุณภาพชีวิต

- การปฏิรูปการศึกษา และพัฒนาคุณภาพของคน

ยุทธศาสตร์ของ สกอ.

- การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
 - การเพิ่มคุณภาพบัณฑิต
- การเพิ่มและกระจายโอกาสการเรียนรู้

เป้าหมายการให้บริการสาธารณะของ สกอ.

- การขยายการผลิตบัณฑิตสาขาวิทยาศาสตร์ฯ
 - การพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- การขยายโอกาสทางการศึกษาไปสู่ภูมิภาค

ผลผลิตของมหาวิทยาลัย

- การผลิตบัณฑิต
- การให้บริการทางวิชาการ
- การบริการเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา

กระบวนการจัดทำงบประมาณตามร่างพ.ร.บ.วิธีการงบประมาณฉบับใหม่

กระบวนการจัดทำงบประมาณปีงบประมาณ พ.ศ.

งบประมาณปี.....

ผู้รับผิดชอบ

กำหนดวงเงินงบประมาณ

ชปท.กค.
สงป.สศช.

กำหนดนโยบายและทิศทางการ
งบประมาณประจำปี

สงป.สศช.
กรม.

ส่วนราชการจัดทำคำขอ

รมต.และ
กระทรวง

การพิจารณา งบประมาณประจำปี

สงป.กรม.

การอนุมัติ งบประมาณประจำปี

รัฐสภา

งบประมาณปี.....

ผู้รับผิดชอบ

กำหนดวงเงินงบประมาณ

ชปท.กค.
สงป.สศช.

กำหนดเป้าหมายเชิง
ยุทธศาสตร์ชาติ

กรม.
สงป.สศช.กค.

กำหนดยุทธศาสตร์กระทรวง
และ เป้าหมายการให้บริการ

กรม.
รมต.และ
กระทรวง

ส่วนราชการจัดทำคำขอตาม
แผนกลยุทธ์

ส่วนราชการ

การพิจารณา งบประมาณประจำปี

รมต. และ
กระทรวง

การอนุมัติ งบประมาณประจำปี

สงป. กรม.

รัฐสภา⁴⁰

กรอบงบประมาณรายจ่ายล่วงหน้านาระยะปานกลาง

Medium Term Expenditure Framework (MTEF)

- กำหนดระยะเวลาประมาณ 4 ปี ประกอบด้วย
 - งบประมาณประจำปี
 - ประมาณการรายจ่าย 3 ปีล่วงหน้า
- ประมาณการรายจ่ายล่วงหน้า 3 ปี ของภาระงบประมาณที่จะเกิดขึ้นในอนาคตจากการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลในปัจจุบัน

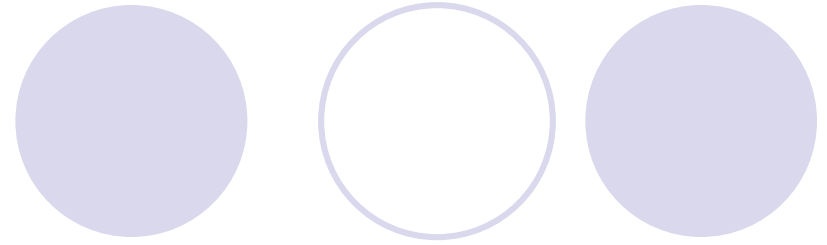
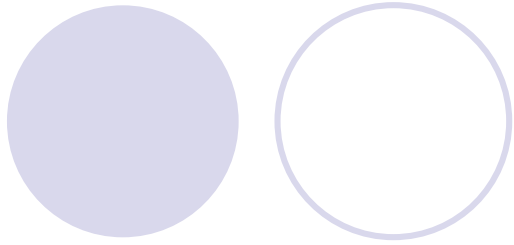
คณะกรรมการนโยบายงบประมาณ

เป็นผู้แทน กรม. ในการจัดทำนโยบายงบประมาณ และ ลำดับความสำคัญของเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ชาติ ทำหน้าที่กลั่นกรองการจัดสรรทรัพยากรก่อนนำเข้าสู่การพิจารณาของ กรม.

คณะกรรมการนโยบายงบประมาณ

องค์ประกอบ

- นายกรัฐมนตรี เป็นประธาน
- รองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมาย
- รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
- รัฐมนตรี ผู้กำกับ ดูแล สงป.
- รัฐมนตรีที่ ครม. แต่งตั้ง
- ผู้ทรงคุณวุฒิ
- ผู้อำนวยการสงป. เป็นกรรมการและเลขานุการ

บทบาทของฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ

โครงสร้างความรับผิดชอบฝ่ายบริหาร

รัฐบาล

ยุทธศาสตร์ระดับชาติ

รัฐมนตรี

เป้าหมายการให้บริการสาธารณะ

หัวหน้าส่วนราชการ

ผลผลิต

บทบาทของฝ่ายบริหาร

- คณะกรรมการนโยบายงบประมาณ (ดังที่ได้กล่าวแล้ว)
- รัฐมนตรี มีหน้าที่รับผิดชอบ
 - กำหนดเป้าหมายการให้บริการสาธารณะที่สอดคล้องกับ เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ของรัฐบาล
 - ตัดสินใจในการจัดสรรงบประมาณ
 - เป้าหมายตามข้อตกลงการให้บริการสาธารณะที่ได้ลงนามไว้

บทบาทของฝ่ายบริหาร

- หัวหน้าส่วนราชการ
 - จัดทำรายละเอียดงบประมาณร่วมกับรัฐมนตรีเจ้าสังกัด
 - กำหนดผลผลิต และตัวชี้วัดให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ และเป้าหมายการให้บริการสาธารณะของกระทรวง
 - รับผิดชอบผลผลิต และตัวชี้วัดที่ได้ตกลงไว้
- สำนักงบประมาณ
 - เลขานุการคณะกรรมการนโยบายงบประมาณ

อำนาจหน้าที่ของสำนักงานงบประมาณตามกฎหมาย

อำนาจหน้าที่ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำงบประมาณ

1. จัดทำข้อเสนอการเปลี่ยนนโยบายแห่งรัฐ แผนพัฒนาฯ และนโยบายรัฐบาลเพื่อจัดทำยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณระยะปานกลางและระยะสั้น
2. ร่วมกำหนดนโยบายการเงิน การคลัง งบประมาณและกรอบวงเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี
3. จัดทำข้อเสนอกรอบงบประมาณรายจ่ายล่วงหน้าระยะปานกลาง
4. ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐในการวางแผน และจัดทำงบประมาณเชิงกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐ แผนพัฒนาฯ และนโยบายรัฐบาล เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงาน

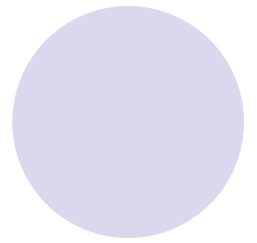
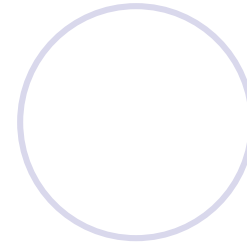
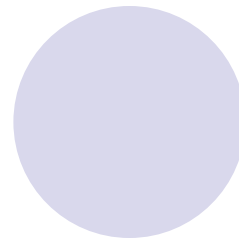
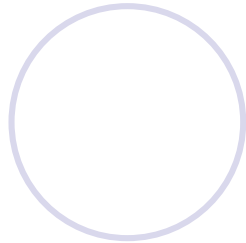
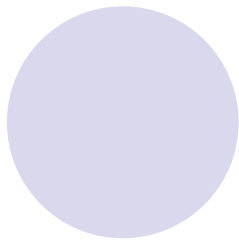
อำนาจหน้าที่ของสำนักงบประมาณตามกฎหมาย

อำนาจหน้าที่ใหม่ (ต่อ)

5. เสนอหลักการ หลักเกณฑ์ และวิธีการการจัดทำงบประมาณรายจ่ายล่วงหน้าระยะปานกลางให้แก่หน่วยงานภาครัฐ
6. เสนอผลการวิเคราะห์ และการทบทวนผลลัพธ์ ผลผลิตและตัวชี้วัดของหน่วยงานภาครัฐ
7. เสนอผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมและค่าใช้จ่าย
8. เสนอแนะและจัดทำข้อตกลงเป้าหมายการให้บริการสาธารณะ (Public Service Agreement/PSA) ให้แก่คณะกรรมการฯ และรัฐมนตรี

บทบาทของฝ่ายนิติบัญญัติ

- ตรวจสอบผลงานของรัฐบาล โดย
 - วัตถุประสงค์นโยบายจากเป้าหมายระดับยุทธศาสตร์ที่รัฐบาลได้แถลงต่อรัฐสภา
 - ประเมินประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในระดับปฏิบัติ โดยตรวจสอบการบรรลุเป้าหมายการให้บริการสาธารณะ

การพิจารณา

ร่าง พ.ร.บ. งบประมาณรายจ่ายประจำปี

การอนุมัติงบประมาณ

- การพิจารณาร่างพ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปี
 - สภาผู้แทนราษฎร
 - วุฒิสภา

การพิจารณาร่างพ.ร.บ.งบประมาณฯโดยสภาผู้แทนราษฎร

- ต้องพิจารณาให้เสร็จภายใน 105 วัน นับแต่วันที่ร่าง พ.ร.บ.ฯ มาถึงสภาผู้แทนราษฎร
- วาระที่ 1
- รับหลักการแห่งร่าง พ.ร.บ. งบประมาณรายจ่ายฯ

การพิจารณาร่างพ.ร.บ.งบประมาณฯโดยสภาผู้แทนราษฎร

วาระที่ 2

- แต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่าง พ.ร.บ. งบประมาณ
- คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาแก้ไข เปลี่ยนแปลง
- สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาร่างพ.ร.บ.ที่คณะกรรมการฯ พิจารณาแล้ว

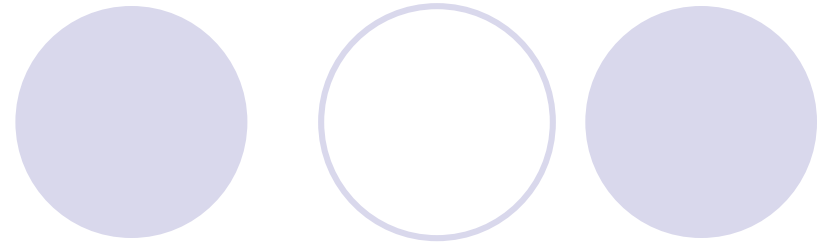
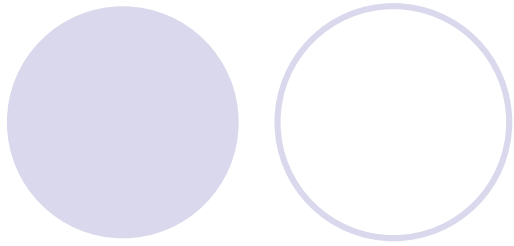
วาระที่ 3

- ลงมติเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ กับร่าง พ.ร.บ. งบประมาณฯ

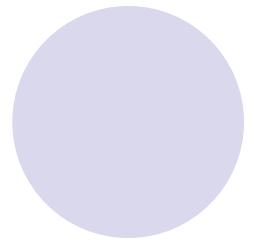
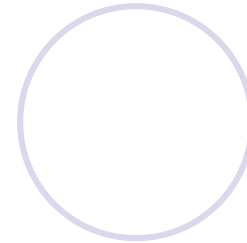
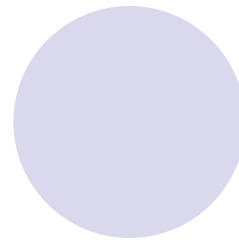
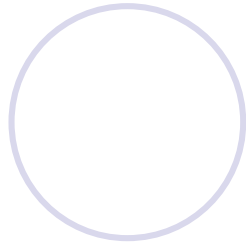
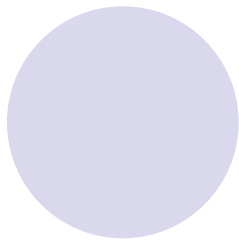
การพิจารณาร่างพ.ร.บ.งบประมาณฯโดยวุฒิสภา

เมื่อสภาผู้แทนราษฎรมีมติรับหลักการแห่งร่าง พ.ร.บ. ๑ แล้ว

- ให้วุฒิสภاتั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นหนึ่งคณะ เพื่อพิจารณาศึกษาร่าง พ.ร.บ.งบประมาณฯ
- คณะกรรมการวิสามัญรายงานความเห็นต่อประธานวุฒิสภา ภายใน 10 วัน นับแต่วันที่ได้รับร่าง พ.ร.บ.จากสภาผู้แทนฯ
- การพิจารณาในขั้นนี้ไม่มีการแปรญัตติ

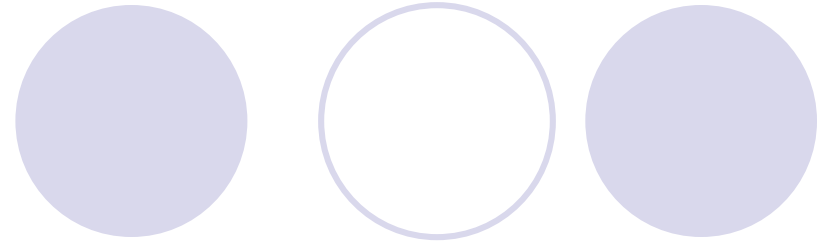
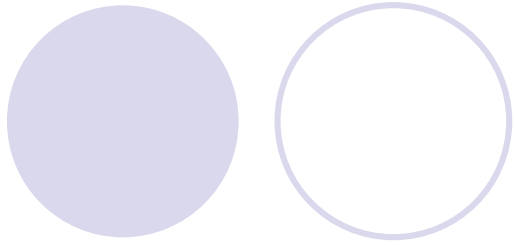
**การจัดทำ
งบประมาณรายจ่ายล่วงหน้าระยะปานกลาง**

**การมอบอำนาจการบริหารงบประมาณ
ให้แก่ส่วนราชการ**

การผ่อนคลายความควบคุม

1. จัดสรรงบประมาณรายจ่ายจาก 7 หมวด เป็น 5 ประเภท
 - งบบุคลากร
 - งบดำเนินงาน
 - งบลงทุน
 - งบเงินอุดหนุน
 - งบรายจ่ายอื่น
2. มีความคล่องตัวในการบริหารงบประมาณในกลุ่มรายจ่ายเดียวกัน
3. ไม่ต้องแสดงรายการสำหรับครุภัณฑ์ต่ำกว่า 1 ล้านบาท
และสิ่งก่อสร้างต่ำกว่า 10 ล้านบาท

การติดตาม และประเมินผล

แนวทางของสปป. ในระบบการติดตามและประเมินผล

- กรม. มีมติตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผล
- หน่วยงานส่งรายงานผลให้ สปป. ด้วยระบบ On-line
- เน้นการติดตาม และประเมินผล
 - งาน/โครงการตามนโยบายรัฐบาล
 - งาน/โครงการตามข้อสั่งเกตของกรมมาธิการฯ
 - การบรรลุเป้าหมายการให้บริการของกระทรวง และหน่วยงานตามตัวชี้วัดที่ได้ตกลงกันไว้

ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์

รัฐสภา

- สามารถอนุมัติงบประมาณนโยบายที่แถลงต่อรัฐสภาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น
- สามารถตรวจสอบรัฐบาลได้ตามเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์
- สามารถตรวจสอบหน่วยปฏิบัติได้ตามเป้าหมายการให้บริการ

รัฐบาล

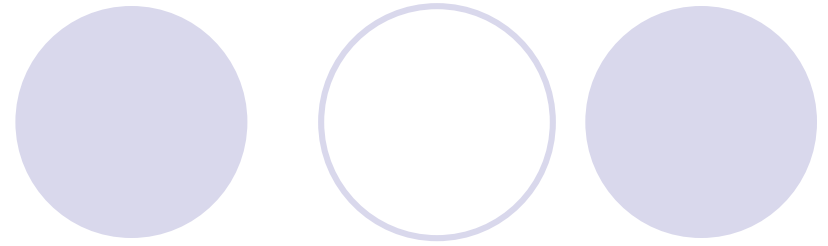
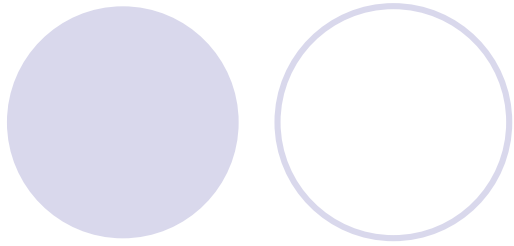
- บริหารนโยบายได้ตามเป้าหมายที่สัญญากับประชาชนและที่แถลงต่อรัฐสภา
- มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้
- ใช้ทรัพยากรของประเทศอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด

ส่วนราชการ

- สามารถบริหารงานได้อย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพตลอดจนบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

ประชาชน

- ได้รับความบริการและการแก้ไขปัญหาที่ดีขึ้น
- มีคุณภาพชีวิตที่ดี

การปรับปรุงระบบการจัดการงบประมาณ

แผนปฏิรูประบบบริหารภาครัฐ

- แผนการปรับเปลี่ยนบทบาทภารกิจและวิธีบริหารงานภาครัฐ
- แผนการปรับเปลี่ยนระบบงบประมาณการเงินและพัสดุ
- แผนการปรับเปลี่ยนระบบบริหารงานบุคคล
- แผนการปรับเปลี่ยนกฎหมาย
- แผนการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมและค่านิยม

ระบบงบประมาณแบบใหม่ให้ความสำคัญในเรื่อง

- ผลผลิตผลลัพธ์ (Outputs and Outcomes)
- ความรับผิดชอบ ความโปร่งใสและการรายงาน
- การมอบอำนาจการจัดทำและบริหารงบประมาณ
- การเพิ่มขอบเขตความครอบคลุมของงบประมาณ
- การจัดทำแผนงบประมาณรายจ่ายล่วงหน้าระยะปานกลาง

เปรียบเทียบระบบงบประมาณปัจจุบันกับระบบใหม่

ระบบเก่า

การจัดทำงบประมาณ

- ขาดความเชื่อมโยงของการวางแผนงบประมาณกับนโยบายรัฐบาลและกระทรวง
- ขาดการจัดทำแผนงบประมาณที่แสดงภาระงบประมาณในอนาคตทำให้ไม่ทราบทิศทางและภาระงบประมาณ

ระบบใหม่

- นำนโยบายรัฐบาลและกระทรวงมา กำหนดแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการ และแผนการใช้จ่ายงบประมาณ โดย รัฐมนตรีเป็นผู้รับผิดชอบ
- จัดทำแผนงบประมาณรายจ่าย ล่วงหน้าระยะปานกลาง (MTEF) ที่ สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลและ แผนพัฒนาประเทศ

ระบบเก่า

- ขาดความครอบคลุมงบประมาณที่แสดงภาพรวมฐานะการคลัง
- มุ่งเน้นทรัพยากรที่ใช้ไป(Inputs) มากกว่าผลผลิตผลลัพธ์ (Outputs Outcomes)
- การจัดทำงบประมาณมีลักษณะเป็นการจัดทำจากส่วนกลาง (Top Down)

ระบบใหม่

- เพิ่มความครอบคลุมของงบประมาณ (Budget Coverage)
- มุ่งเน้นผลสำเร็จของงานตามผลผลิตผลลัพธ์ และมีการกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจน
- มอบอำนาจและการกระจายอำนาจการจัดทำงบประมาณให้หน่วยงานปฏิบัติ

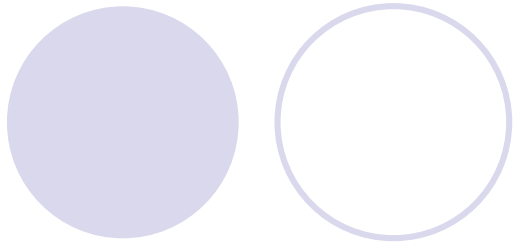
ระบบเก่า

การบริหารงบประมาณ

- เน้นการควบคุมการจัดสรร และการเบิกจ่ายงบประมาณอย่างเข้มงวด
- ขาดระบบการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและการรายงานผลที่ชัดเจนและโปร่งใส
- ระบบบัญชีแบบเกณฑ์ เงินสดไม่สามารถใช้ เป็นเครื่องมือในการบริหารงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ

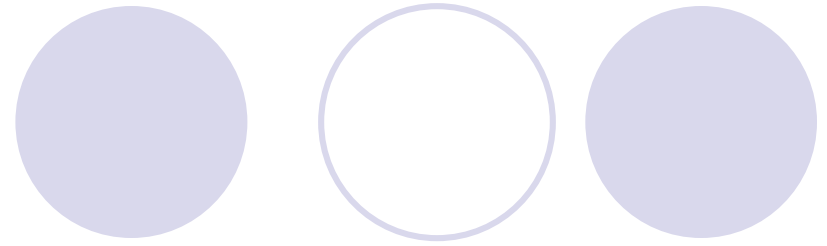
ระบบใหม่

- มอบอำนาจและกระจายอำนาจการบริหารงบประมาณให้หน่วยงาน โดยรับผิดชอบต่อผลผลิต ผลลัพธ์ที่กำหนด
- มีการติดตามประเมินผล วัตถุประสงค์ เพื่อให้ได้ผลผลิตผลลัพธ์อย่างชัดเจน
- นำระบบบัญชีตามเกณฑ์ คงค้างมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารและควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณ

ระบบเก่า

- กำหนดขอบเขตการโอน
เปลี่ยนแปลงงบประมาณไม่
ชัดเจน

ระบบใหม่

- กำหนดขอบเขตการโอน
เปลี่ยนแปลง งบประมาณที่
กระทบต่อผลผลิต และ
ผลลัพธ์ ต้องได้รับอนุมัติจาก
ผู้รับผิดชอบตามระดับ
ความรับผิดชอบ